

TITUL

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2008 ZOOLOGICKÁ ZAHRADA HL. M. PRAHY

Zoologická zahrada hl. m. Prahy
U Trojského zámku 120/3, 170 00 Praha 7 – Troja
telefon: 296 112 111
fax: 233 540 287
e-mail: zoopraha@zoopraha.cz
www.zoopraha.cz

Zřizovatel

Magistrát hl. m. Prahy
Mariánské náměstí 2, 110 00 Praha 1
telefon: 236 001 111
e-mail: posta@cityofprague.cz
www.praha-mesto.cz

Ředitel

PhDr. Petr Fejk
telefon: 296 112 109

Tiskový mluvčí

Ing. Vít Kahle
telefon: 296 112 257

Zpracovatel výroční zprávy

Prom. biolog Romana Anděrová
telefon: 296 112 260

MANAGEMENT

K 31. 12. 2008

Ing. Milan Richter

radní hl. m. Prahy pro oblast kultury, památkové péče a cestovního ruchu

Mgr. Jan Kněžínek

ředitel Odboru kultury, památkové péče a cestovního ruchu Magistrátu hl. m. Prahy

PhDr. **Petr Fejk**, ředitel Zoo Praha

Ing. **Karel Hasman**, provozní náměstek

Ing. **Petr Ptáček**, ekonomický náměstek

Ing. **Alexandr Světnický**, investiční náměstek

Mgr. **Dušan Michelfeit**, náměstek útvaru pro kontakt s veřejností

RNDr. Pavel Brandl, PhD – kurátor (savci kromě kopytníků)

Jaroslav Šimek, PhD – kurátor (savci – kopytníci)

Antonin Vaidl – kurátor (ptáci)

Petr Velenský – kurátor (plazi)

MVDr. Roman Vodička, MVDr. Jaromír Král, MVDr. Pavlína Hájková – veterinární lékaři

Ing. Antonín Mrázek – vedoucí oddělení krmiv

RNDr. Evžen Kůs – vedoucí oddělení dokumentace

Ing. Tomáš Kapic – vedoucí oddělení obchodu a výměny zvířat

Ing. Radka Zvonečková – vedoucí oddělení životního prostředí

Stanislav Kupsa – vedoucí oddělení údržby

Karel Rakušan – vedoucí oddělení dopravy

Josef Klouda – vedoucí oddělení hlavní účtárny

Josef Stuchlík – vedoucí stavebního oddělení

Pavlína Veselková – vedoucí výchovně vzdělávacího oddělení

Eva Macháčková – vedoucí oddělení návštěvnického servisu

ing. Vít Kahle, vedoucí oddělení marketingu a tiskový mluvčí

Martin Lukač – vedoucí oddělení prodeje a služeb

Mgr. Ilona Marková – vedoucí oddělení sekretariátu ředitele

Dana Podzemská – personalistka

Chovatelství

Úvod

Nová koncepce zoologické zahrady v období po povodni 2002 přinesla stabilizaci zoologické činnosti a s ní i chovatelské úspěchy. Je to odraz nejen správné koncepce chovatelských a expozičních projektů, ale i dobré odborné úrovně našich pracovníků. Pravidelně se na nás obracejí zástupci zoologických zahrad z ekonomicky a chovatelsky vyspělých zemí se žádostí o spolupráci či pomoc. Z tohoto pohledu lze považovat plnění základních úkolů v zoologické oblasti za mimořádně dobré a úspěšné. Stále častěji se zapojujeme do mezinárodních chovatelských a ochranných programů a aktivit, zvyšuje se i publikační a vědecká činnost. Zlepšujeme mediální spolupráci a chovatelé se stále více zapojují i do projektů prezentace pro návštěvníky.

Také v roce 2008 jsme spolupracovali s vědeckými, vzdělávacími, státními, ochrannými i chovatelskými institucemi, např. s Přírodovědeckou fakultou UK, Národním muzeem, Českou zemědělskou univerzitou, Jihočeskou univerzitou, Střední odbornou školou veterinární a zemědělskou České Budějovice, VÚŽV Uhřetěves, ČIŽP, AOPK, ČSOP, Teraristickou společností Praha, Klubem chovatelů želv, Klubem chovatelů bažantů atd. Provádíme lektorskou činnost, naši pracovníci působí jako vedoucí či konzultanti diplomových prací, členové státnicových komisí, externí terénní spolupracovníci ornitologické společnosti, dlouhodobí odborní spolupracovníci televize apod. Jako zoologická zahrada jsme i členem některých chovatelských společností a klubů (např. Klub chovatelů loriů, Klub chovatelů huculských koní apod.).

Významnou organizační změnou zoologického útvaru byla reorganizace provedená v posledním čtvrtletí 2008. Došlo ke zrušení funkce inspektorů jednotlivých chovatelských úseků a rozdělení jejich kompetencí, pravomocí a odpovědnosti mezi nově vzniknuvší vrchní chovatele. Tím došlo k přenesení kompetencí k výkonné složce chovatelských úseků a zjednodušení toku informací mezi vedoucími. Ke zhodnocení pozitivních dopadů této změny bude zapotřebí delší časová perioda.

Srovnání stavu zvířat v posledních třech letech

	k 31.12. 2006		k 31.12. 2007		k 31.12. 2008	
	druhů	jedinců	druhů	jedinců	druhů	jedinců
savci	167	1180	170	1177	171	1168
ptáci	265	1366	282	1477	269	1503

plazi	116	792	118	786	122	1448
obojživelníci	7	54	6	43	13	77
ryby	64	1393	56	773	68	1111
paryby	1	1	1	1	1	1
bezobratlí	32	37	32	41	30	37 + x
CELKEM	652	4 825	665	4298	674	5345

Z uvedeného přehledu je zřejmé, že počet druhů je v podstatě stabilizován, jeho nárůst je jen mírný (o devět druhů oproti roku 2007). Počet jedinců v celkové sumě vykazuje značný nárůst téměř o čtvrtinu (o 1047 jedinců) – je ale snadno vysvětlitelný jednak velkou zásilkou zadržených trnorepů skalních umístěných v CITES centru (viz níže) a dále osídlením nové nádrže v pavilonu gaviálů akvarijními rybami. Proto i počet jedinců lze považovat za stabilizovaný.

Z celkového počtu chovaných druhů je :

474 zařazených do Červené knihy ohrožených druhů (IUCN Red list);

52 zařazených do evropských záchovných programů EEP;

50 vedených v mezinárodních plemenných knihách ISB;

52 vedených v evropských plemenných knihách ESB;

43 zařazených mezi ohrožené druhy fauny ČR;

247 vedených v seznamu CITES.

Mezinárodní spolupráce

Naplňování příslušných směrnic EU o zoologických zahradách a komplexních úkolů, které by měla řešit moderní zoologická zahrada, není myslitelné dosáhnout v izolaci a bez intenzivní mezinárodní spolupráce s jinými zoologickými zahradami a dalšími institucemi. Zoo Praha při vědomí této odpovědnosti kladla v roce 2008 značný důraz na rozvoji aktivní mezinárodní odborné spolupráce.

Zoo Praha je členem nejprestižnějšího a největšího celosvětového sdružení zoo - **WAZA** (Světová asociace zoo a akvárií). A to nikoliv pouze členem pasivním. V roce 2008 se Zoo Praha aktivně podílela na práci Komise WAZA pro ochranu přírody a na organizaci celosvětové kampaně WAZA na záchranu obojživelníků (Year of the Frog). V návaznosti na významnou ochrannářskou rezoluci WAZA, schválenou v roce

2007 na základě pražského návrhu, jsme připravili v roce 2008 na výroční zasedání WAZA, které v oboru představuje vůbec nejvýznamnější mezinárodní setkání, plenární přednášku, jak Zoo Praha naplňuje doporučení WZACS (ochranářské strategie WAZA) o propojování druhové ochrany ex situ a in situ a o podpoře vybraného in situ projektu ze strany Magistrátu hl. m. Prahy a Zoo Praha. Zapojili jsme se rovněž do významné celosvětové akce na záchranu goril (Year of the Gorilla) slavnostně vyhlášené koncem roku 2008, na níž se WAZA významně podílí.

Zoo Praha v roce 2008 velmi intenzivně pracovala v největším mezinárodním sdružení zoologických zahrad v Evropě –**EAZA** (Evropská asociace zoo a akvárií). Významně se podílela na přípravě klíčového dokumentu EAZA o výzkumné práci v zoologických zahradách (EAZA Research Strategy), který rozpracovává direktivy EU pro výzkumnou práci v zoologických zahradách členských států EU. Pracovníci Zoo Praha zastávají významná místa v orgánech EAZA: předsednictví EAZA TAGu, koordinace záchranného programu EEP, vedení pěti plemenných knih EAZA , členství ve dvou komisích EAZA, ve čtyřech EAZA TAG a ve třinácti EEP komisích. Na zasedání EAZA v roce 2008 jsme připravili několik odborných prezentací. Zoo Praha organizovala pro ostatní evropské zoo v rámci záchranného mezinárodního programu ex-situ, jehož je koordinátorem, import, péči po transportu a alokaci ještěřů dracén krokodýlovitých (*Dracaena guianensis*). V rámci spolupráce s členskými zoo EAZA proběhla řada vzájemných studijních návštěv a stáží. Zásadně jsme se podíleli na přípravě i průběhu kampaně EAZA na záchranu obojživelníků. Získali jsme zvláštní cenu EAZA za příkladné výchovně vzdělávací aktivity v rámci této kampaně a vysoké ocenění EAZA za náš přínos pro Evropský fond na záchranu obojživelníků (včetně podpory příslušného in-situ projektu ze strany Magistrátu hl. m. Prahy a Zoo Praha). Zoo Praha je rovněž aktivním členem **EARAZA** (Eurasijská asociace zoo a akvárií). V roce 2008 dva pracovníci Zoo Praha pracovali v komisi EARAZA pro nové členy. Na výroční zasedání EARAZA jsme připravili prezentaci o vybraném záchranném projektu Zoo Praha. Aktivně působíme zejména v oblasti ochranářských aktivit EARAZA – např. v programu repatriace koní Převalského do jihoruské stepi. Uskutečnila se řada studijních návštěv z členských zoo EARAZA v Praze.

V rámci **UCSZ** (Unie českých a slovenských zoo) zastává Zoo Praha významnou pozici. Ředitel Zoo Praha pracoval v roce 2008 jako člen Rady UCSZ. Pracovníci Zoo Praha působili jako předsedové či koordinátoři pěti odborných komisí UCSZ a jako členové dalších. Zoo Praha se rovněž podílela na mezinárodním záchranném projektu UCSZ pro želvy (*Kura kura*).

V oblasti mezinárodní spolupráce při ochraně biodiverzity a záchraně ohrožených druhů jsme se jako odborní experti podíleli na práci ve strukturách **IUCN** (členství v IUCN Species Survival Commission, SSC CBSG, SSC CSG, SSC ISG , TSA) i jiných mezinárodních organizacích jako GCA, ITG. V souvislosti s našimi speciálními programy jsme rozvíjeli bilaterální spolupráci Zoo Praha s našimi zahraničními

partnery, jako jsou CZA India, MCBT (Indie), Taman Safari (Indonésie), Zoo Melaka aj. Organizovali jsme mezinárodní výzkumné aktivity v souvislosti se speciálními chovnými programy Zoo Praha (např. společná studie s antverpskou univerzitou) a také je mezinárodně prezentovali. Rok 2008 se stal díky pochopení Magistrátu hl. m. Prahy velmi významným mezníkem pro podporu mezinárodních záchranných in-situ projektů alokací částí prostředků ze vstupného na vybrané projekty (blíže viz kapitola In-situ projekty).

Významná byla v roce 2008 také mezinárodní spolupráce v oblasti výchovy a vzdělávání, která probíhala v rámci našeho členství v asociacích a v **IZE** (Mezinárodní asociace zoopedagogů). Pokračovala naše účast na tvorbě globální chovatelské a výzkumné databáze v rámci **ISIS/ARKS**.

Mezinárodní prestiž Zoo Praha se odrazila i v jejím zařazení mezi nejlepší zoologické zahrady světa, když v kvalitativním žebříčku publikovaném v časopisu Forbes zaujala sedmou pozici.

Členství v komisích :

EEP Reptile TAG (Dr. Rehák, předseda)

EEP hroznýšovce kubánského (Dr. Rehák, člen)

EEP Equid Tag pro chov koňovitých (Dr. Kůs, člen výboru)

International Takhi Group (Dr. Kůs, člen)

EEP Felid TAG pro chov kočkovitých šelem (Dr. Brandl, člen)

EEP pro tygry (Dr. Brandl, člen komise)

EEP pro medvěda ledního (Dr. Brandl, člen komise)

EEP pro levharta obláčkového (Dr. Brandl, člen komise)

EEP pro lva indického (Dr. Brandl, člen komise)

EEP pro levharta mandžuského (Dr. Brandl, člen komise)

EEP pro vlka hřivnatého (Dr. Brandl, člen komise)

EEP pro kočku rybářskou (Dr. Brandl, člen komise)

EEP pro supa hnědého (Dr. Pithart, člen komise)

EEP pro orlosupa bradatého (Dr. Pithart, člen komise)

EEP pro ibise skalního (Dr. Pithart, člen komise)

EEP pro bažanta Edwardsova (Dr. Pithart, člen komise)

EEP pro adaxe (Dr. Šimek, člen komise)

EEP pro přímorožce šavlorohého (Dr. Šimek, člen komise)

EAZA TGW pro transporty zvířat (Ing. Kapic, člen komise)

Plemenné knihy :

Dr. Rehák – mezinárodní plemenná kniha leguána kubánského,

Dr. Rehák– evropská plemenná kniha orlicie bornejské a želvy černavé

Dr. Kůs – mezinárodní plemenná kniha koně Převalského

Dr. Brandl – evropská plemenná kniha ocelota stromového
EMonSB krysy obláčkové

Dr. Pithart – evropská plemenná kniha supa mrchožravého

Odchovy

Po několika letech jsme zaznamenali pokles v počtu odchovaných mláďat. Je to dáno tím, že dobíhaly odchovy z rekordních let 2006–2007 a také tím, že v předchozích letech byla u řady druhů naplněna prostorová kapacita a chov bylo nutné regulovat. V neposlední řadě se odrazila i nemožnost dlouhodobě zatížit chovatelský tým tak enormním množstvím odchovů a s tím spojeného pracovního úsilí nad rámec limitů daných zákonnými normami. Že bude po roce 2007 následovat pokles, jsme ostatně předpokládali. Nicméně lze konstatovat, že zatímco poklesla kvantita odchovů, druhová kvalita odchovů zůstává díky zaměření se na prioritní druhy stále na mimořádně vysoké úrovni.

Přehled odchovaných mláďat v posledních pěti letech

	2008	2007	2006	2005	2004
Celkem	920	990	949	805	415
Savci	208	268	339	375	135
Ptáci	434	380	339	251	191
Plazi	278	342	271	179	89

V soutěži sdružení Česká ZOO o odchov a expozici roku jsme opět, stejně jako v předchozím roce, slavili úspěchy :

Kategorie ptáci: 3. místo (mandelík hajní)

Kategorie savci: 2. místo (levhart obláčkový)

Kategorie plazi: 1. místo (varan komodský)
3. místo (šípovec nosatý)

Pavel Brandl, Ph.D., zastupující zoologický náměstek

Savci – kopytníci

Na úseku chovu kopytníků bylo v roce 2008 chováno celkem 39 druhů savců a 17 druhů ptáků, početní stav k 31.12. 2008 činil 244 jedinců savců a 45 jedinců ptáků. Mláďata jsme se dočkali téměř u všech druhů savců, jejichž skupiny byly v podmínkách umožňujících reprodukci. Mezi nejvýznamnější přírůstky bezpochyby patří historicky první mláďata v Zoo Praha u **muntžaka malého** (*Muntiacus reevesi*) a **vodušek červených** (*Kobus leche kafuensis*). Mezi ostatní významné odchovy patří dvě mláďata **losa evropského** (*Alces alces*) a po jednom mláděti u **soba polárního** (*Rangifer tarandus*), **jelena milu** (*Elaphurus davidianus*), **antilopy vrané** (*Hippotragus niger*) a **žirafy Rothschildovy** (*Giraffa camelopardalis rothschildi*). V kategorii příchodů a odchodů zvířat patří mezi nejvýznamější události odchod páru **adaxů** (*Addax nasomaculatus*) do Sao Paula, příchod chovného samce **jelena lyrorohého** (*Cervus eldii thamin*) z Tierparku Berlin, odchod samce **pekari páskovaného** (*Pecari tajacu*) do Zoo Zagreb a odchod 4 mladých **žiraf** do zoo Budapest, Bandholm a Cabarceno.

Z aktivit na poli stavební a expoziční činnosti proběhla rekonstrukce a rozšíření výběhu koní Převalského, rekonstrukce výběhu lam a částečná úprava výběhu velbloudů dvouhrbých. Koncem roku byla zahájena kompletní přestavba stájí **pekariů páskovaných** (*Pecari tajacu*) a **takinů indických** (*Budorcas taxicolor*). Druhové spektrum chovaných zvířat bylo koncem roku rozšířeno o **ovce aljašské** (*Ovis dalii*) a **krocany divoké** (*Meleagris gallopavo*). Oba druhy se v roce 2009 objeví v komplexu Severského lesa.

Ze skupiny koňovitých (*Equidae*) tradičně chováme 5 druhů – dva druhy zeber a tři druhy koní a oslů. Skupinka **zeber Grévyho** (*Equus grevyi*) sestává ze tří klisen, mladé Hattie s dospívajícím mládětem (v roce 2007 narozená Ája) a starší samice Zary. Z chovatelských důvodů bylo stádo v roce 2008 bez chovného hřebce. Tříčlenná skupina **zeber Böhmových** (*Equus quagga boehmi*) je již pátým rokem jedním ze základních stavebních kamenů smíšené expozice Afrického panoramatu.

Skupina **koní Převalského** (*Equus przewalskii*) po odchodu chovného hřebce v roce 2006 a jednoletého hřebečka Lomaxe na Dobřejov čítala na konci roku 2008 pouze dva kusy – klisny Uršulu a Ycory. Historicky nízký počet koní v expozici jsme využili k úpravě a rozšíření stávajícího výběhu, kdy starý železný plot nahradil zčásti suchý příkop a zčásti dřevěná ohrada. Většina koní v chovu pražské zahrady se dlouhodobě nachází v chovné stanici v Dolním Dobřejově, kde jsou koně drženi ve třech nezávislých skupinách. První z nich je záložní stádo hřebců čítající ke konci roku 5 kusů. Nejzásadnější změnou v hřebčí skupině během roku byla v srpnu provedená euthanasie vůdčího hřebce Nicka (25 let). K té jsme byli nuceni přistoupit kvůli zranění, které Nick utrpěl v souboji o vůdčí postavení s jedním z mladších hřebců. V říjnu jsme skupinu rozšířili o tři další hřebce, již zmíněného Lomaxe

z Prahy, Fučíka, který několik let plnil funkci chovného hřebce v expozici při Hipologickém muzeu ve Slatiňanech, a šestnáctiletého Xavera, pro kterého byla tato událost druhým pokusem o začlenění do hřebčí skupiny. Po nezbytných iniciálních bojích o hierarchii se skupina stabilizovala a ke konci roku byl jasným vůdčím hřebec osmiletý Fučík. Na opačné straně dobřejovských výběhů je chována skupina pěti klisen a reprodukční skupina složená z geneticky cenného hřebce Lena a dvou klisen, devatenáctileté Viktorie a uměle odchované sedmileté Gaji.

Kromě koní jsou součástí dobřejovské skupiny kopytníků i tři v Praze odchovaní hřebci **kianga** (*Equus kiang holdereri*). Pražská expoziční skupina kiangů čítá pět klisen. V samostatném výběhu je umístěn sedmnáctiletý hřebec Tauschkan. Vzhledem k nulovému zájmu o odchovaná hříbata skupina nadále zůstává mimo reprodukci.

Ve stádě **velbloudů dvouhrbých** (*Camelus bactrianus*) se v roce 2008 narodilo jen jedno mládě -- samec, a to 3. června samici Roně. Další přírůstky očekáváme až v průběhu roku 2009. Vysloveným neúspěchem byl uplynulý rok **prolamy guanako** (*Lama guanicoe*). Přestože se narodila tři mláďata, z různých příčin ani jedno nedožilo konce roku. Úspěšnější byl chov sousedních **lam alpak** (*Vicugna pacos*) u kterých se tříčlenná skupina v říjnu rozrostla o mladého samce. Alpaky se navíc dočkaly rekonstrukce výběhu. V souvislosti s výstavbou sousední expozice hyen čabrakových byl zásadním způsobem upraven i výběh alpak, kam byla zvířata z dočasného útočiště na Dobřejově přestěhována v druhé polovině dubna.

Nejvýznamnější události v chovu jelenovitých kopytníků byl odchov historicky prvního mláděte **muntzaka malého** (*Muntjacus reevesi*). Pár muntzaků jsme získali v polovině roku 2007 ze Zoo Plzeň. Po nezbytné karanténě byli umístěni do drobného výběhu po pudu jižním, s jehož chovem jsme prozatímně skončili v září 2007. Mládě samčího pohlaví se narodilo koncem července. Úspěšně odchovaný samec v brzké době nalezne nový domov v maďarské Zoo Szeged. K zásadní změně došlo ve skupině **jelenů lyrorohých** (*Cervus eldii thamin*). Ke stádu sedmi samic se podařilo získat mladého samce z Tierparku Berlin. Jelen se v nové skupině i výběhu úspěšně aklimatizoval a stal se tak nadějí k obnově v minulých letech úspěšného chovu těchto vzácných asijských jelenů. Jednu z mladších samic jsme ještě před příchodem samce odeslali jako chovnou posilu stáda v Zoo Lipsko. Skupinka jiných asijských jelenů, **jelenů milu** (*Elaphurus davidianus*), se rozrostla o samici, která se narodila v první polovině dubna jako celkem 52. mládě v historii zoo. Samička narozená v předešlém roce byla převezena do Zoo Drážďany, kde však bohužel krátce po příjezdu uhynula. Přírůstkou jsme se dočkali i ve výběhu severoamerických **wapiti manitobských** (*Cervus elaphus manitobensis*), kde se začátkem června narodil samec. Chov těchto zajímavých jelenů je však i nadále v ohrožení, protože kromě naší zoo je tento poddruh wapiti chován pouze v Tierparku Berlin. Ve stádě severských **sobů polárních** (*Rangifer tarandus*) se narodilo jedno mládě, samice, jedné z původních zakladatelek obnoveného chovu sobů. V příštím

roce by situace měla být již příznivější, protože by se do reprodukce měly zapojit nové mladé samice, které jsme dovezli v roce 2005. V polovině roku ve stáří 12 let uhynula nejstarší samice a v listopadu mladá samice odchovaná v roce 2007 odešla do Zoo Wrocław. Sousední výběh **losů** (*Alces alces*) se po dvou letech také dočkal oživení v podobě mláďat. Svá první mláďata přivedly na svět mladé samice Agnes (narozena 2005 v Praze) a Šárka (narozena ve stejném roce v Brně). Obě samice překvapivě porodily ve stejný den, 17. května. V případě brněnské samice se jednalo o samičku a v případě Agnes o dvojčata, která jsou u losů docela častá. Slabší z dvojice mláďat však uhynulo ve stáří šesti měsíců.

Beze změn proběhl rok u **takinů indických** (*Budrocas taxicolor taxicolor*). Skupina je složena ze tří samic (dvě z pražského chovu) a dospívajícího tříletého samce. Mladý samec Micha se v průběhu roku s narůstající silou postupně osměloval a získával si pozici, která náleží vůdci stáda. Ve stádě **zubrů** (*Bison bonasus*), které sestává z pěti dospělých krav a chovného býka, se v červnu narodilo jedno mládě samčího pohlaví. Mladý býček však bez zjevné příčiny uhynul ve stáří necelých tří měsíců. Ve skupině ještě zůstává mladá samice Praga, která se narodila v roce 2007 jako první mládě po novém chovném samci. Reprodukčně podobně slabý rok byl i u sousedního stáda **bizonů** (*Bison bison*), kde se též narodilo pouze jedno mládě – samec, kterého v roce 2009 čeká přesun do soukromého chovu na Slovensku. Začátkem roku stádo čítalo úctyhodných 15 kusů, do konce dubna však prořídlo o šest mláďat narozených předešlý rok – všechna byla převezena do soukromých chovů. V chovu nejmenších turovitých světa **anoa nížinných** (*Bubalus depressicornis*) byl úspěšně dokončen odchov mladé samice Ireny narozené v polovině roku 2007. Tímto mládětem byla naplněna kapacita vnitřních prostor pro anoa, proto jsme museli pozastavit chov. Ke konci roku ale již bylo jasné, že Irena i její starší sestra Cora naleznou nový domov v jiných zahradách, a tak bude možné s chovem nadále pokračovat.

Ve skupině pouštních antilop **adaxů** (*Addax nasomaculatus*) byl úspěchem únorový odchod dvou mladých zvířat do chovu ve vzdáleném brazilském Sao Paulu. Druhým významným odchodem byl čtyřletý samec, který byl koordinátorem chovu doporučen ke skupině samic v polských Katovicích. V druhé polovině roku jsme byli v očekávání příjezdu nového chovného samce z Lisabonu, nicméně vzhledem k veterinárním restrikcím ohledně virové nákazy „Blue Tongue“ nebylo možné transport realizovat. Koncem roku se podmínky však již změnilly a příjezd nové posily doposud úspěšného chovu adaxů očekáváme během jara 2009. Skupiny dvou druhů přímorožců – **přímorožců šavlorohých** (*Oryx dammah*) a **přímorožců beis** (*Oryx gazella beisa*) zůstaly v průběhu roku bez přírůstků – u prvního druhu byl chov cíleně pozastaven již v předešlém roce. Přímorožci šavlorozí se v zajetí rozmnožují více než dobře a pro vysoký počet mláďat se jen obtížně hledá odbyť v jiných zahradách. Vzhledem k tomu, že naše zvířata navíc patří ke genetické linii, která je v zajetí nadprůměrně zastoupena, dostali jsme od evropského koordinátora chovu doporučení v rozmnožování nepokračovat. Situace u šestičlenné skupiny příbuzných beis je rozdílná, tento druh kromě naší zahrady chová jen několik institucí ve Francii.

Naše stádo je nyní složené jen ze samic, chovný samec uhynul v roce 2007. K pokusům o obnovení chovu jsme nepřistoupili, protože nad tímto druhem, ostatně stejně jako nad přímorožci šavlorohými, visí pověsný Damoklův meč v podobě plánované výstavby nového pavilonu pro slony a pro hrochy, před jejímž zahájení nejspíš budou muset obě stáda odejít do jiných zahrad.

Značná pozornost, i když zcela nechtěná, se v roce 2008 soustředila okolo skupinky **antilop vraných** (*Hippotragus niger*). Po úhynu několika zvířat a odchodu mladých jedinců v minulých letech zůstala skupina na nejnižší možné úrovni – pouze jedna dospělá samice a chovný samec Elvis. Staré samice se koncem května narodilo mládě, které se postaralo o vítané oživení téměř prázdného výběhu. Dva mladí samci antilop vraných, odchovaní v minulých letech, kteří již nemohli zůstat ve skupině s otcem, své místo našli v sousedním smíšeném africkém výběhu ve společnosti **beis**, **buvolců běločelých** (*Damaliscus pygargus phillipsi*), **bong** (*Tragelaphus euryceros*) a **vodušek abok** (*Kobus megaceros*). Historicky se tak v Praze stali prvními antilopami vranými ve vícedruhové expozici. Jejich soužití mezi sebou i s ostatními obyvateli travnatého výběhu probíhalo celé léto bez jakýchkoliv komplikací. Počet členů chovné skupiny byl dle původních plánů v červnu doplněn o dvě mladé samice ze Zoo Dvůr Králové n. L. O antilopách vraných je známo, že sestavování či zapojování nových zvířat do chovných skupin je mnohdy velice náročná a nejistá záležitost, a to kvůli často vysoké agresivitě dosavadních členů stáda. Opakované pokusy o začlenění nově přichozích samic do společnosti staré samice a hlavně zdatného Elvise se postupně stávaly prohlubující se noční můrou. I přes chvíle naděje se výsledek nezdařil, chovný samec odmítal nové členky stáda přijmout a obě samice opakovaně napadal. Abychom zabránili nejhoršímu, byli jsme nuceni koncem léta pokusy o sestavení nové skupiny ukončit a Elvise prozatím ponechat stranou stáda.

Stádo **bong** zůstalo v průběhu roku beze změn v podobě přírůstků. V druhé polovině roku 2007 jsme byli svědky do té doby nevídaného sledu událostí, kdy chvíli po porodu uhynula tři po sobě narozená mláďata (v jednom případě se jednalo o potrat). Protože se jednalo o první mláďata po novém chovném samci, jedna z hypotéz vysvětlujících tento neúspěch souvisela z genetickou výbavou samce. Tato hypotéza však nebyla dostupnými veterinárními metodami potvrzena, stejně tak nebyl identifikován žádný jiný společný jmenovatel úhynu všech mláďat. Po ukončení veterinárního šetření jsme tedy samice opět připustili s nadějí, že rok 2009 bude úspěšnější. Stinnou stránkou chovu bong byla také ztráta nejstarší samice, osmnáctileté Anneli, kterou jsme v červnu byli vzhledem k celkovému zdravotnímu stavu nuceni utratit. Příčinou bylo metabolické selhávání v souvislosti s vysokým věkem. Podobně jako u předešlého druhu, také bong měla své zástupce ve smíšené africké expozici. Své místo zde měli tři dvoutetí samci. K nepříjemné události došlo v polovině května, kdy jeden z nich z neznámých příčin naběhl do plotu. Výsledkem byla oboustranná zlomenina spodní čelisti. I přes profesionální

zásah specializovaného lékařského týmu, kdy se podařilo zlomeninu reponovat, mladý samec po několika dnech uhynul.

Ve skupině **sitatung západoafrických** (*Tragelaphus spekei gratus*) porodily všechny čtyři chovné samice. Mezi dubnem a prosincem se narodily dvě samice a dva samci, odchovat se podařilo tři z mláďat. Ve skupině jsou navíc tři samice narozené v minulých letech, které by na jaře 2009 měly odejít do chovu ve francouzském Beauval. Chovný samec dosáhl stáří deseti let a v průběhu roku jsme ho byli nuceni několikrát uspat kvůli obtížím s nahromaděnými zbytky potravy v ústní dutině. Již druhým rokem sitatungy během letního období sdílejí výběh s párem **zoborožců kaferských** (*Bucorvus leadbeateri*), jejichž zimoviště bylo vytvořeno v prostorách pavilonu koní Převalského. Druhá skupina sitatung složená jen ze samců již několik let ožívuje expozici v dolní části zahrady v areálu Vodního světa.

Pro skupinku **vodušek abok** (*Kobus megaceros*) nezačal rok příliš šťastně. V lednu jsme byli nuceni utratit jednu ze tří chovných samic, která si způsobila komplikovanou zlomeninu zadní končetiny. Koncem července se narodilo jediné mládě tohoto roku, samice, kterou se podařilo úspěšně odchovat. Vodušky (kromě chovného samce) přes léto sdílely rozlehlý travnatý výběh s přímorožci beisa, samci bong, samci antilop vraných a skupinkou buvolců běločelých. **Ubuvojců běločelých** (*Damaliscus pygargus phillipsi*) jsme zaznamenali jeden úspěšný odchov, v červenci narozenou samici pojmenovanou Kornélie. Porod druhé chovné samice úspěšný bohužel nebyl, mládě bylo v nestandardní poloze a při komplikovaném veterinárním zákroku se nepodařilo zachránit ani mládě (které již bylo mrtvé), ani samici. Jedno mládě (samce) se podařilo odchovat i v sousední skupince buvolců ve výběhu Afrického panoramatu. Místní stádečko je složeno ze tří dospělých samic; chovný samec Billy z důvodu rozdílného plánování porodů v obou skupinách samic v průběhu roku mění své působiště mezi oběma stády. Za úspěch lze považovat i odchod mladého samce Bruna (nar. 2007) do italské zahrady v Bussolengu.

Hlavní doménou 2,5 ha velkého Afrického panoramatu je stádo **žiraf Rothschildových** (*Giraffa camelopardalis rothschildi*). Po úspěšných letech 2006 a 2007 byl letošní rok chudší na přírůstky. Jediné mládě se narodilo 11. července samici Kasunze, samec pojmenovaný Bořek. Nízký počet narozených mláďat však není důvodem k obavám, roční pauza byla vzhledem k přibližně patnáctiměsíční délce březosti žiraf očekávaná. Pokud vše půjde jak má, dalšího žirafího „babyboomu“ se dočkáme v první polovině roku 2009. Vzhledem k chovatelským úspěchům z minulých let bylo jaro ve znamení transportů, kdy postupně odešly tři žirafy – samice Saša do dánského Bandholmu, samec Barry do španělského Cabarcena a samice Amina do Budapešti, kam ji na podzim následovala mladší samice Sandra. Vzhledem k početnějším odchodům se počet žiraf z počátečních sedmnácti na začátku roku snížil na závěrečných čtrnáct kusů. Žirafy jsou nadále drženy ve dvou skupinách, menší s dvaadvacetiletým samcem Šimonem a větší s mladším samcem Johanem. Dvacetileté narozeniny v březnu oslavila samice Berta,

kteřá se narodila v Kolíně nad Rýnem. V listopadu proběhla úspěšná anestézie mladé samice Hany, kterou jsme byli nuceni podstoupit kvůli nutnosti korekce kopyt.

Kromě žiraf a již zmíněných buvolců jsou dalšími stálými obyvateli smíšeného afrického výběhu také tři **zeby Böhmovy** (*Equus quagga boehmi*), samice **antilop losích** (*Taurotragus oryx*), stádo **vodušek červených** (*Kobus leche kafuensis*) a samice **pštrosů afrických** (*Struthio camelus*). U vodušek se v předjaří narodila historicky první mláďata v Zoo Praha. V bezpečí zimní ubikace porodilo všech pět chovných samic a ve všech případech se jednalo o samice! Stádo ve velkém výběhu včetně chovného samce tak přes léto činilo deset kusů; jedno z mláďat nepřežilo první dny života. Novým prvkem, který výrazně oživil druhovou skladbu Afrického panoramatu, byla čtyřčlenná skupinka mladých samců přímorožců šavlorohých. Po úvodních nejistotách se ve výběhu úspěšně aklimatizovali. Všichni mladí samci, kteří byli z hlediska evropského chovného programu (EEP) definováni jako „surplus“ – nepotřební, byli v útlém věku kastrováni, aby mezi nimi v budoucnu nedocházelo k nežádoucím agresivním výpadům a mohli setrvat ve společném výběhu s ostatními druhy afrických kopytníků.

Africký pavilon a přilehlý drobný výběh obývají také **štětkouni kamerunští** (*Potamocheirus porcus pictus*) **ahrabáči** (*Orycteropus afer*). Štětkouní expozici dlouhodobě obývají vzhledem k nevhodnosti pro chov jen dva samci. Po úhynu jednoho z nich jsme byli nuceni sehnat nový domov pro druhého, který by začátkem roku 2009 měl odejít do portugalské zahrady v Avintes, kde získá možnost k rozmnožování. Expozice však nadlouho neosiřší, nový domov by zde měli nalézt dva mladí štětkouní samci, sourozenci, z anglického Colchestru. Vzdušný prostor nad expozicí štětkounů a hrabáčů tradičně obývá smíšená skupina několika druhů **snovačů** (*Ploceidae*), **vrbců hnědohřbetých** (*Passer luteus*) a **bulbulů zahradních** (*Pycnonotus barbatus*).

Chovatelské oddělení 3, chov kopytníků, je dlouhodobě spjat i s chovem typických „kopytníků“, jako je **emu hnědý** (*Dromaius novaehollandiae*), **kasuár přilbový** (*Cassuarius cassuarius*) a **klokan rudokrký** (*Macropus rufogriseus*), přičemž všechny tři druhy obývají sousední prostory nedaleko výběhu zeber Grévyho. Pár emuů je složený ze 14leté samice a již 33 let starého samce familiérně pojmenovaného Taťulda. Pár kasuárů je o poznání mladší a na rozdíl od emuů se každoročně v předjaří snaží o zplození mláďat. V roce 2008 samice snesla dvě vejce, které samec pečlivě zahříval. Kýženého výsledku však ani v tomto roce bohužel nebylo dosaženo, přestože obě dvě vejce byla oplozená. Mláďata uhynula krátce před vyklubáním. V souvislosti s přestavbou sousedního objektu Černohousky na kavárnu a cukrárnu došlo koncem roku též k drobným expozičním úpravám ve výběhu kasuáří samice – obnova plotu, nová návštěvnická vyhlídka a zvětšení a úprava bazénku.

Chov klokanů rudokrkých je tradičně úspěšný, v průběhu roku se z vaků matek postupně vykulila tři mláďata, jeden samec a dvě samice. Začátkem roku jedno

z dříve odchovaných mláďat odešlo do soukromého chovu. Do kategorie úbytků se bohužel zařadil i úhyn dvou dospělých samic, v jednom případě se jednalo o následky blíže nespecifikovaného traumatu.

Pod správu Chovu 3 patří i **pracoviště karantény**, které kromě standardní předepsané karanténní péče o nově příchozí zvířata plní funkci též jako dočasné útočiště pro zvířata v zahradě se již nacházející. Příčinou pobytu na karanténě je pak nejčastěji zhoršený zdravotní stav daných jedinců, který si žádá pravidelné veterinární péče, či vynucený azyl z důvodu přestavby stávajících expozic. V neposlední řadě plní karanténní pracoviště funkci záchytného centra pro CITES zvířata zabavená Českou inspekcí životního prostředí. Celkem v roce 2008 pracovníci karantény poskytli péči 419 jedincům 154 druhů zvířat (bezobratlí: 2 jedinci 1 druhu; plazi: 72 kusů v 8 druzích; ptáci: 217 jedinců v 95 druzích; savci: 128 jedinců v 50 druzích).

Jaroslav Šimek, Ph.D., kurátor

Savci - kromě kopytníků

V roce 2008 byly na chovatelském úseku dokončovány stavby započaté v předchozím roce. Otevřena pro návštěvníky byla expozice hyen čabrakových a došlo k vytvoření nové expozice krys obláčkových v pavilonu Indonéská džungle. Rozmnožovalo se celkem 52 druhů zvířat. Nově jsme získali 4 druhy zvířat. U 5 druhů jsme trvale či dočasně ukončili chov. Dlouhodobé ukončení chovu se týká medvědů malajských (*Helarctos malayanus*), deponovaných v naší zoo po dobu úprav expozice v zoo Jihlava a Olomouc. **Na konci roku bylo na úseku chováno celkem 107 taxonů savců.**

V pavilonu Indonéské džungle byla těžištěm odchovů opět noční sekce. Dvě mláďata odchovali **kuskusové pozemní** (*Strigocuscus gymnotis*). Dvakrát se znovu rozmnožovali také **kusu liščí** (*Trichosurus vulpecula*). Množství porodů proběhlo i v kolonii **kaloňů egyptských** (*Rousettus aegyptiacus*), která je vzhledem k prostoru a velikosti přesněji neregistrovatelná – ve svém maximu dosáhla v roce 2008 počtu 60 jedinců. **Klokánkům králíkovitým** (*Bettongia penicillata*), jsme umožnili opět reprodukci, pohyby jednoho mláděte jsme registrovali ve vaku samice na konci roku. Mládě se narodilo dvakrát **outloňům jávským** (*Nycticebus javanicus*), bohužel v obou případech opět uhynulo. **Párovíječů skvrnitých** (*Paradoxurus hermaphroditus*) původem z Barmy se také znovu rozmnožoval, odchovali jsme dvě mláďata. Kompatibilní pár **binturongů** (*Arctictis binturong*) sestavený v předešlém roce se poprvé rozmnožoval, mládě bohužel zmizelo ve čtyřech dnech věku. Dvakrát se znovu rozmnožovaly **vydry malé** (*Aonyx cinerea*) – odchovali jsme celkem pět mláďat. Po sérii neúspěchů se podařilo znovu spojit pár **orangutanů sumaterských** (*Pongo pygmaeus abelii*), mladí samci však již museli být odděleni od rodiny. V roce 2009 by již měli definitivně opustit pavilon a stát se základem chovu v nové expozici bratislavské zoo.

V „Africe zblízka“ se rozmnožovaly tradiční druhy. Opět jsme odchovali 4 **mangusty liščí** (*Cynictis penicillata*), rozmnožovaly se **mangusty jižní** (*Helogale parvula*) – mláďata však opět uhynula přes naprostou změnu sociální struktury skupiny, odchovali jsme 1 **kombu ušatou** (*Galago senegalensis*) a řadu **maki trpasličích** (*Microcebus murinus*). Úspěšně obnovená reprodukce **medojedů** (*Mellivora capensis*) pokračovala odchovem jednoho mláděte, což z nás stále činí nejúspěšnější chovatele tohoto druhu v historii. Podruhé se rozmnožovali **psi ušatí** (*Otocyon megalotis*) - celkem čtyři mláďata odchoval mladý pár v přirozené noře. Tradičním druhem se stali již i **křečkové velcí** (*Hypogeomys antimenea*), ve dvou vrzích jsme odchovali tři mláďata. Po roční přestávce se znovu začaly rozmnožovat **krysy velké** (*Cricetomys emini*), celkem jsme odchovali šest mláďat. Rozmnožovali se drobní hlodavci v řadě expozic, nicméně těžiště odchovu probíhalo v zázemí Statek. Úspěšně se rozmnožovali: **bodlinatka turecká** (*Acomys cillicus*), **bodlinatka egyptská tmavá** (*Acomys cahirinus cahirinus*), **bodlinatka**

keňská tmavá (*Acomys sp.*), **myš nejrychlejší** (*Arvicanthis neumani*), **myš nilská** (*Arvicanthis niloticus*), **pískomil hedvábný** (*Meriones crassus*), **pískomil rudocasý** (*Meriones libicus*), **pískomil veverkoocasý** (*Sekeetamys calurus*, včetně jedinců poddruhu *makrami*), **pískomil nejmenší** (*Gerbillus nanus*), **myš páskovaná** (*Lemniscomys stratus*) a **krysa akáciová** (*Thallomys sp.*). Poprvé jsme z drobných hlodavců po sérii neúspěchů odchovali **bodlinatky zlaté** (*Acomys russatus*), a to dokonce opakovaně a ve druhé generaci. Kromě hlodavců se zde rozmnožovali **bodlíni Telfairovi** (*Echinops telfairii* – neúspěšně) a **makiové trpasličí** (spolu s expozicí celkem 7 odchovaných mláďat). Nejvýraznějším odchovem v pavilonu bylo mládě **talapoina severního** (*Miopithecus ogouensis*) – tento druh se naposledy úspěšně rozmnožoval v Zoo Praha v 80. letech 20. století. Do expozice jsme umístili **ježka ušatého** (*Hemiechinus auritus*), druh dosud chovaný pouze v rámci oddělení výchovy a vzdělávání. Novým druhem v pavilonu je i **gundi saharský** (*Ctenodactylus gundi*). Tohoto bizarního hlodavce aridních biotopů jsme získali díky odchytu provedenému kolegy z Přírodovědecké fakulty UK v Tunisku. Gundiové byli na konci roku umístěni do společné expozice se severoafrickými plazy. Dalším bizarním druhem určeným pro expozici se stala malá kolonie **rypošů lysých** (*Heterocephalus glaber*). Po celý rok jsme se potýkali s vytvořením vhodných podmínek pro život tohoto druhu, který žije ve vysokých teplotách i vlhkosti a v absenci vibrací. Stav zvířat na konci roku však nebyl slibný, další perspektiva tohoto chovu je otázkou. Na „stáji C“, poskytující zázemí větším druhům z pavilonu, se podruhé rozmnožili **vari bělopásí** (*Varecia variegata subcincta*), mládě bohužel samice upustila na podlahu, přičemž u něj došlo k traumatu hlavy. Úspěšný odchov naopak proběhl u **lemurů černých** (*Eulemur macaco macaco*), odchovali jsme poprvé mláďata od dvou samic, celkem tři. Na „stáj C“ jsme umístili dočasně i druh, chovaný v zoo jedinkrát v osmdesátých letech – **tamarína bělohubého** (*Saguinus mystax*). Pár jsme získali ze zoo v Besanconu a od soukromého chovatele. V evropských zoo jde o druh neobvyklý, jeho chovem se zabývají pouze 1 či 2 další instituce. Největším úspěchem byl odchov prvního mláděte **krys obláčkových** (*Phloeomys pallidus*), narozeného na začátku ledna. Po odstavení jsme ho umístili v nové expozici pavilonu Indonéská džungle. Vzhledem k počtu chovaných zvířat a aktivitě zástupců Zoo Praha v prezentaci a podpoře zakládání dalších párů v evropských zoo jsme byli pověřeni vedením monitoringu pro tento druh v rámci Asociace evropských zoologických zahrad (EAZA).

Na rajonu medvědů se podařilo po několika letech doplnit stavy tří klíčových druhů o samce u **pandy červené** (*Ailurus fulgens*), **medvěda ledního** (*Ursus maritimus*), a **tayry** (*Eira barbara*). U medvědů ledních úspěšně proběhlo páření samice Bory s brněnským samcem Umcou, pro porod byly připraveny stejné podmínky jako v roce 2003. Porodnice byla navíc monitorována kamerou (záběry byly poskytnuty i do on-line přenosu). Bora však mládě narozené pozdě večer v časných ranních hodinách zalehla. Umcu jsme museli ještě v průběhu roku odvézt do jiné zoo (Gelsenkirchen), protože u nás projevoval velmi silnou a nežádoucí pohybovou stereotypii. Po vyšetření **ocelotů stromových** (*Leopardus tigrinus*) ve spolupráci s berlínským IZW,

došlo u jedné ze samic v rámci přijatých opatření ke zlepšení kondice a prvnímu porodu. Mláďata (dvojčata) se však narodila mrtvá. Nejzásadnějším odchovem šelem v horní části zoo byl opětovný odchov **gepardů** (*Acinonyx jubatus*) – tentokráte čtyř mláďat. Potvrdil se tak význam nové odchovny. Z ostatních druhů šelem v horní části zoo se již tradičně rozmnožovali **nosáli červení** (*Nasua nasua* – 3 mláďata), ve smečce **vlků eurasijských** (*Canis lupus lupus*) jsme kastrovali chovnou fenu a omezili tak chov – mláďata jsme již nebyli schopni umisťovat. Pro rekonstruované výběhy **hyen čabrakových** (*Parahyaena brunnea*) dovezené samice z Jihoafrické republiky se ukázaly být ve skutečnosti párem. Další samici jsme získali v rámci reklamace. Na konci roku jedna z těchto samic poprvé rodila, porod byl velmi komplikovaný a samice i s mláďaty ho i přes intenzivní veterinární péči nepřežila. K chovnému samci jsme proto připojili druhou z jihoafrických samic a v rámci spolupráce s anglickými zoo Howletts a Port Lympne jsme je připravili k přesunu do Velké Británie. V našem chovu tak zůstanou naše starší zvířata s nižším reprodukčním potenciálem.

Opět se v horní části zoo rozmnožovaly v rámci chovatelského úseku dva druhy vačnatců – **klokan rudý** a **klokan parma** (*Macropus rufus* a *Macropus parma* – 2, resp. 4 odchovaná mláďata). Menší počet mláďat (3) měly **mary stepní** (*Dolichotis patagonum*), kolonii jsme v průběhu roku významně zredukovali na tři páry. Důležitým krokem byl dovoz skupiny **hutí konga** (*Capromys pilorides*) z Kuby. Celá evropská populace byla dosud zřejmě založena pouze na třech zakládajících jedincích – tento obraz se nyní dovozem pěti nepřibuzných dramaticky mění. Samice navíc byly březí a vzhledem k tomu, že se všechna čtyři narozená mláďata podařilo odchovat, je počet potenciálních nových zakladatelů ještě vyšší. V horním areálu zoo pokračovalo vytváření volně žijící kolonie **sysla obecného** (*Spermophilus citellus*) na stráni pod budovou Sklenářky, kde se sysli v minulosti vyskytovali. V roce 2008 došlo v aklimatizační voliére k prvnímu úspěšnému rozmnožování, počet mláďat se dá stanovit vzhledem k jejich podzemní aktivitě pouze odhadem nejméně na 7, maximálně 20 jedinců.

Na úseku horských kopytníků jsme odchovali 16 mláďat **paovcí hřivnatých** (*Ammotragus lervia*). Znovu některé samice rodily v roce 2008 dvakrát – sezona skončila (či následující začala) porodem na Štědrý den 2008. O paovce byl opět velký zájem, v největším transportu jich cestovalo dvanáct najednou. Přesto bylo stádo paovců po řadu měsíců největší skupinou kopytníků v zoo. Dvě mláďata odchovali **kozorožci kavkazští** (*Capra caucasica*) a šest **tahrů himálajští** (*Hemitragus jemlahicus*). U tahrů jsme po řadě let zaznamenali vysokou úspěšnost porodů – odchována byla až na jedno všechna narozená mláďata. Naproti tomu kozorožci měli vyloženě neúspěšnou sezonu, ve které uhynula tři mláďata. Do stáda se podařilo získat tři nepřibuzné samice z chovu tallinské zoo.

V pavilonu kočkovitých šelem se znovu úspěšně rozmnožovali **levharti obláčkoví** (*Neofelis nebulosa*), odchované mláďě jsme po odstavu předali do

Tierparku Berlín. U několika druhů se podařilo doplnit chovné jedince – u malých koček šlo o samici **jaguarundi** (*Felis yagouarondi*) ze Zoo Berlín, samce **karakala** (*Caracal caracal*) z Tierparku Berlín a dvě samice **koček rybářských** (*Prionailurus bengalensis*) z Colomba. Tyto samice cejlonského původu byly určeny jednak pro naši zoo, jednak pro zoo v Ostravě. Zatímco jedna ze samic skutečně byla předána do ostravské zoo, druhá byla zabita naším samcem – to není u koček rybářských neobvyklé, ztráta je to bohužel obtížně nahraditelná. Pro umožnění reprodukce našemu prokazatelně plodnému samci **Iva indického** (*Panthera leo persica*) jsme získali novou samici Aishu, narozenou v Bristolu, zatímco neplodná samice Kalu opustila zahradu jako expoziční zvíře pro francouzský Le Pal. Špičkovým dovozem byl transport samce **tygra malajského** (*Panthera tigris jacksoni*) ze zoologické zahrady v Lok Kawi na Borneu. Mladého, dva a půl roku starého samce Kawiho se podařilo dovézt díky štědré finanční podpoře firmy T-Systems, logistické podpoře firmy Wild Concepts a pomoci transportní firmy Interzoo. Nemalou roli sehrálo i úsilí pracovníků oddělení obchodu a výměny zvířat. Po řadě změn v letovém itineráři nakonec tygr dorazil do zoologické zahrady 1. srpna 2008 a stal se teprve čtvrtým tygrem malajským dovezeným do evropských zoo v tomto desetiletí. Doufáme, že v budoucnosti sehraje úlohu chovného samce s oběma našimi tygřicemi.

V pavilonu velkých savců proběhla další útlumová sezona. Protože jsme v minulé sezoně nebyli spokojeni s chovem **tapírů jihoamerických** (*Tapirus terrestris*), pokusili jsme se mu dát nový impuls výměnou samic se zoologickou zahradou v Lešné. Nová skupina **kapybar** (*Hydrochoerus hydrochaeris*) prodělala invazi svrabu, během které jsme museli utratit jednu ze samic. V oddělení **slonů indických** (*Elephas maximus*) jsme pokračovali v tréninku sloního samce, který je dnes trénován na rutinní odběry vzorků krve, korekce kopyt a jako nový prvek na výplachy chobotu. Naše úsilí v chovu slonů se ale zaměřilo na projekci nového chovného zařízení, které jsme při několika příležitostech prezentovali i koordinátorovi EEP, jenž předložené verze projektu označil za slibné.

V expozicích primátů v dolní části zoo jsme dosáhli odchovu tří mláďat **tamarinů žltorukých** (*Saguinus midas*) a odchovu **kotulů veverovitých** (*Saimiri sciureus*) – tentokrát rodily všechny čtyři samice v jednom období a díky tomu probíhal odchov bez problémů z předchozích let. Jedno mládě (samec) uhynul během odchovu nešťastnou náhodou, tři odchované samičky jsou ale příslibem do budoucího chovu. V zázemí pavilonu goril se opět úspěšně rozmnožovali **pásovci štětinatí** (*Chaetophractus villosus*). Neúspěšně proběhl porod u **Ivíčků zlatohlavých** (*Leontopithecus chrysomelas*). Samice porodila navzdory předpokladu, že není po opakovaně aplikované hormonální antikoncepci již reprodukčně aktivní. Péče o mláďata byla ale nestandardní, nakonec uhynula i stará samice. Celá chovná skupina pak prošla stadiem sociálního rozpadu, bylo nutno mladé samice umístit do jiných zoo, a nám tak zbyla skupina samců, kterou jsme umístili do atria PKŠ.

Skupina **goril nížinných** (*Gorilla gorilla gorilla*), ze kterých se stala díky úspěšným odchovům a internetovému přímému přenosu z pavilonu svým způsobem VIP zvířata, si tentokrát užívala klidný rok bez zvrátů, narušený pouze aktivitou neznámého vandala, který se pokusil umístit do výběhu závadné krmivo, což naštěstí nemělo na zvířata vliv. Obě mláďata odrůstala v péči skupiny, ve které hraje klíčovou roli „tety“ i samice Kamba, která téměř nepřežila problematický porod v roce 2007. Lze si pouze přát, aby se tak vyvíjel i rok následující.

Celkově lze rok 2008 charakterizovat z chovatelského hlediska jako zdařilý. Odchovy medojeda, gepardů, levharta obláčkového, psů ušatých a dalších druhů se staly již pro chovatelské oddělení jakýmsi standardem, který však vůbec není samozřejmostí. Zvláštní ocenění si pak zajisté zaslouží první český odchov krysy obláčkové, který je navíc prvním odchovem po dvaceti letech v rámci Evropy a jedním z nemnoha odchovů tohoto druhu v atlantském prostoru.

Pavel Brandl, kurátor

Ptáci, lachtani

Také v roce 2008 byla jedním z hlavních cílů snaha o vyrovnání se situací zákazu importu ptáků, který výrazně ovlivňuje možnosti získání nových jedinců, ale i větší rozvahu při přenechání vlastních odchovů. Navázání spolupráce s některými privátními chovateli a prohlubování spolupráce s vybranými zoologickými zahradami je snad dobře zvolenou cestou k udržení pestrosti druhů v chovech v lidské péči, jak je známe dnes.

Dosáhli jsme 10 prvoodchovů:

amazonan jamajský (*Amazona collaria*), **husovec stračí**, (*Anseranas semipalmata*), **dytík úhorní** (*Burhinus oedicephalus*), **krkavec bělokrký** (*Corvus*

albicollis), **timálie rudolíci** (*Liocichla ripponi*), **morčák bílý** (*Mergus albellus*), **zebříčka timorská** (*Phoephila g. guttata*), **hrdlička madagaskarská** (*Streptopelia picturata*), **špaček pagodový** (*Sturnus pagodarum*), **drozd černoprsý** (*Turdus dissimilis*).

Celkem bylo odchováno 324 mláďat u 79 druhů ptáků (2007 – 315 mláďat 74 druhů; 2006 – 246 mláďat 64 druhů), podařilo se tedy opět posunout loňský rekordní výsledek.

Příchody ptáků se zastavili na čísle 21, ovšem jen 10 druhů bylo plánovanou obměnou chovu. K tranzitním druhům patřilo 7 druhů dočasně uschovaných pro jiné zoo, 4 druhy přišli do záchranného centra. Plánované i neplánované odchody zahrnují 20 druhů, z čehož 10 druhů odešlo do dalších chovů zoologických zahrad i k soukromým chovatelům. Jednalo se o druhy, které přestali být pro náš chov perspektivní, zaměnily je druhy jiné, či ztratili expoziční umístění. Úhynem jsme ztratili celkem 10 druhů.

U kasuárů přílbových (*Casuarus casuarus*) se i přes oplozenou snůšku opět nepodařilo navázat na odchovy z minulých let. **U tučňáků**

Humboldtových (*Spheniscus humboldti*) spadajících do programu EEP jsme regulovaným chovem odchovali 2 mláďata, ostatní oplozená vejce jsme na doporučení koordinátora nelíhli v důsledku naplnění kapacity evropských chovů.

Novým druhem obývajícím pavilon Sečuán se stal pár **potápek**

malých (*Tachybaptus ruficollis*), které jsme získali ze Zoo Drážďany. Věříme, že svou atraktivitou jistě nahradí pestře zbarvené, avšak chovatelsky méně významné kachničky mandarínské.

Z našich dvou druhů pelikánů jsme se dočkali snůšky a vylíhnutí mláďat u obou, tedy u **pelikánů kadeřavých** (*Pelecanus crispus*) i **pelikánů bílých** (*P. onocrotalus*), ale jen pelikáni kadeřaví byli úspěšní a odchovali 3 mláďata. Naši skupinu pelikánů bílých jsme doplnili o mladou samičku ze Zoo Plzeň a kmenový stav se ustálil na 4 párech Brodiví začínají být již téměř tradičně silnou skupinou pražské zoo. Ačkoli u **marabu afrických** (*Leptoptilos crumeniferus*) k vylíhnutí mláďete letos nedošlo, ostatní druhy nezůstaly pozadu. Náš úspěšný pár **čápů černých** (*Ciconia nigra*) odchoval 2 mláďata, která jsme mohli opět vypustit do volné přírody. Od roku 1995 jsme takto vypustili již úctyhodných 23 mláďat a jistě bychom v Evropě nenašli podobně úspěšný pár. S napětím jsme očekávali, zdali se vrátí samec odchovaný v roce 2005, který zoo navštěvoval již v loňském roce a spároval se s naší lichou samičkou chovanou ve voliére Dunajská delta. Samec úspěšně zdolal svou migrační trasu, a potvrdil tak svou místní vazbu. Po přípravě hnízda v blízkosti voliéry jsme přistoupili k vypuštění liché samice k samci s nadějí, že by mohli v zoo zůstat. Samička, ovšem odletěla a později jsme z jihozápadních Čech dostali zpětná hlášení o místě jejího výskytu. Voliéra Dunajská delta se může pyšnit rekordními odchovy **kolpíků bílých** (*Platalea leucorodia*), kteří začali hnízdit již v nadprůměrně teplém únoru. Po ochlazení jsme ovšem museli vejce odebrat a vylíhlá mláďata

dokrmít ručně. S náhradním hnízděním bylo odchováno celkem 18 mláďat. Stejně tak v kolonii **ibisů hnědých** (*Plegadis falcinellus*) jsme dosáhli historicky nejvyššího odchovu 14 mláďat. Ibisové se navíc přestěhovali do blízkosti hnízdiště kolpíků před vyhlídku, a tak mohli návštěvníci pozorovat hnízdění z blízkosti 2–3 metrů. V sousední voliére Africké skály jsme očekávali zejména hnízdění **nesytů afrických** (*Mycteria ibis*). Potvrzení odchovu bývá zpravidla obtížnější než prvoodchov a svědčí o dobré chovatelské přípravě páru mimo dobu hnízdění, proto náš odchov 1 ze dvou vylíhlých mláďat byl o to významnější, že na rozdíl od loňského roku jsme byli v ČR jediní. Letošním odchovem 11 mláďat **ibisů skalních** (*Geronticus eremita*), se kolonie snad opět ustálila a dala již nadobro zapomenout značných ztrát chovných jedinců při povodni 2002. Taktéž možnost pokračovat ve spolupráci při reintrodukcii ibisů skalních v Alpách a předání 6 mláďat rakouskému Waldrappteamu nás utvrzuje o tom, že naše práce má smysl. Přilehlá polodivoká kolonie **kvakošů nočních** (*Nycticorax nycticorax*) se rozměnila a je nucena v důsledku zvýšeného stavebního ruchu hledat stále nová klidnější místa, a tak doufáme, že se v následující hnízdní sezoně do areálu zoo opět vrátí.

Tradiční bašta brodivých Pávilon vodních ptáků nedosáhla na výsledky loňských odchovů, ale 1 mládě **čápa simbila** (*Ciconia abdimii*), 3 ručně dokrmená a 1 přirozeně odchované mládě **kolpíků růžových** (*Ajaja ajaja*) a 1 mládě v chovech mizejícího **ibise bílého** (*Eudocimus albus*) dokládají, že výsledek je přece jen více než uspokojivý. Své odchovy nepotvrdili pouze **ibisové rudí** (*Eudocimus ruber*) a tradičně úspěšní **volavčiči člunozobí** (*Cochlearius c. cochlearius*). Největší ztrátou byl úhyn samice **člunozobce afrického** (*Balaeniceps rex*) na začátku roku, která byla jednou z 5 exemplářů importovaných v roce 2004. Jasnější světlo na chov tohoto druhu v pražské zoo vrhá na sklonku roku dokončená výstavba chovného zázemí pro 1 pár tohoto druhu. Výstavba expozice pro 2. pár by měla začít v roce 2009, aby tak mohli návštěvníci již spatřit tento impozantní druh na vlastní oči.

Poprvé od rozdělení skupiny chovaných 3 druhů plameňáků došlo k úspěšnému pozdnímu zahnízdění alespoň jednoho z nich, a to **plameňáků chilských** (*Phoenicopterus chilensis*). Úspěšně bylo odchováno 9 mláďat, přičemž 1 muselo být vzhledem k nepřízni počasí odebráno od rodičů a ručně dokrmeno. Přes snahu o hnízdění u **plameňáků růžových** (*Phoenicopterus roseus*) nedošlo ani ke snůšce. Nejrušivějším faktorem se zdá být pár čápů černých sdílející stejnou expozici.

Nejvýraznějším úspěchem je ojedinělý přirozený prvoodchov celkem 9 mláďat **husovců stračích** (*Anseranas semipalmata*) od obou našich párů chovaných v pražské zoo již 11 let. Nelze zapomenout na druh dlouhodobě chovaný, avšak doposud úspěšně nerozmnožený, a to **morčáka bílého** (*Mergus albellus*), který taktéž přirozeně odchoval 1 mládě. Z tradičně hnízdících druhů potvrdili svou spolehlivost **husy kuří** (*Cereopsis novaehollandiae*) svým přirozeným odchovem 2

mláďat. Výraznějším úspěchem je ještě odchov 1 mláděte **poláka malého** (*Athya nyroca*), ale v případě odchovu 4 mláďat **kachniček mandarínských** (*Aix galericulata*) nelze hovořit o úspěchu. Skupinu našich vrubozobých ptáků doplnili nově příchozí **kachny temné** (*Anas sparsa*) od soukromého chovatele, **čírky dvouskvrnné** (*Anas formosa*) a osvěžení chovu **kachen vlasatých** (*Anas specularioides*) snad zajistí nově příchozí pár ze Zoo Dresden. Také mezi bahňáky bylo dosaženo prvoodchovu 2 mláďat u **dytiků úhorních** (*Burhinus oedicephalus*). Samice našeho úspěšného páru **čejek senegalských** (*Vanellus senegallus*) snesla opět oplozená vejce, z kterých bylo opět dosaženo odchovu, avšak větším překvapením bylo hnízdění mladého páru z loňského odchovu, který svá mláďata odchoval přirozeně! Celkem bylo odchováno rekordních 8 mladých.

Z chovaných dravců byla odchována opět přirozeným způsobem 2 mláďata **orlů východních** (*Haliaeetus pelagicus*) a 3 mláďata **orlů bělohlavých** (*Haliaeetus leucocephalus*). Náš zkušený pár **orlosupa bradatého** (*Gypaetus barbatus*) sice již několik sezon neodchoval vlastní mláďě, plní však svou nadmíru důležitou úlohu pěstounů. Přestože se jedná o nejstarší hnízdící pár v evropském záchranném programu, vychoval mláďě vylíhlé v Zoo Hannover, které bylo dále předáno do rakouské WBU v rámci záchranného programu. Velký důraz ovšem klademe na odchov supů, kteří patří k těm hůře odchovatelným druhům. Bohužel, ze dvou druhů chovaných supů se letos odchov nepodařil ani u jednoho. I když **supi hnědí** (*Aegypius monachus*) měli 1 vylíhlé mláďě, které ovšem zmizelo z hnízda ve stáří pěti dnů, u **supů mrchožravých** (*Neophron percnopterus*) k vylíhnutí mláděte nedošlo.

Z řádu sov zopakovali úspěšné hnízdění **puštíci bradatí** (*Strix nebulosa*), vyvedli 4 mláďata, poprvé byla mezi odchovanými mláďaty 1 samička. Starý zkušený pár **puštíků bělavých** (*Strix uralensis liturata*) letos neodchoval, i když k vylíhnutí mláďat v dutině došlo.

Nový pár **puštíků bělavých střeoevropských** (*Strix uralensis macroura*) k naší velké radosti odchoval 1 mláďě, které je i prvoodchovem v naší zoo. Mláďě jsme v rámci reintrodukčního programu předali k vypuštění v NP Šumava. Dvě vyvedená mláďata **sovic krahujových** (*Surnia ulula*) byla bohužel po vylétnutí usmrcena sousedním starým samcem puštíka brýlatého. Náš pár **kulíšků nejmenších** (*Glaucidium passerinum*) odchoval letos 2 mláďata, která odcestovala do zoo Curych a Jihlava. U **sov pálených** (*Tyto alba*) jsme odchovali celkem 13 mláďat, z čehož 9 jsme předali do záchranné stanice AVES Brandýsek. **Sýčci obecní** (*Athene noctua*) odchovali 6 mláďat, která budou předána do dalších zoologických zahrad k posílení populace v chovu, neboť vzrůstá zájem o participaci dalších institucí na reintrodukci tohoto druhu.

Mezi stále ubývajícími hrabavými v naší zoo se podařilo přirozeně odchovat 3 mláďata **křepelk korunkatých** (*Rollulus rouloul*) od 2 párů, která odešla do Zoo Frankfurt a Avifauna Alphen. Podařilo se též přirozeně odchovat 1 mladého kohoutka

našeho nejvzácnějšího bažanta, **bažanta malajského** (*Polyplectron malacense*). U **frankolínů žlutokrkých** (*Francolinus leucoscepus*) obývajících voliéru Africké skály jsme odchovali dokonce 8 mladých. Ve voliére opět zahrnily návštěvnicky atraktivní **perličky supí** (*Acryllium vulturinum*) a odchovaly přirozeně 11 mladých. Velkou radost jsme měli z odchovu již třetího mláděte **arguse okatého** (*Argusianus argus*). Tento druh jsme začali úspěšně rozmnožovat až po 8 letech chovu. Mezi neperspektivní druhy řádu hrabavých patří **tetřivek obecný** (*Tetrao urogallus*), protože nám uhynul poslední chovaný samec a v rámci redukce druhů areálu bažantnice s dalším doplněním nepočítáme. Ze stejného důvodu jsme naši lichou samičku **bažanta horského** (*Polyplectron inopinatum*) odeslali do holandské Avifauny v Alphenau.

Pár **jeřábů bělošijích** (*Grus vipio*) vyvedl 2 mláďata ze dvou vajec, která poputují v rámci EEP do zoo Krefeld a Szeged. Všechny ostatní druhy měly opět snůšky neoplozených vajec. **Perepelové černokrcí** (*Turnix suscitator*) hnízdili opakovaně a od 2 párů jsme odchovali 8 mláďat, z nichž někteří byli přenecháni zoo Lipsko a Plzeň. Zástupci řádu měkkozobých patří mezi silně zastoupenou skupinu v pražské zoo. Ze vzácnějších plodožravých holubů byli po třech letech opět úspěšně odchováni 2 **holubi bronzoví** (*Ducula aenea paulina*) a 3 **holubi dvoubarví** (*Ducula bicolor*). Dále 1 **holub nikobarský** (*Caloenas nicobarica*), 1 **korunáč šedomodrý** (*Goura cristata*) a rekordní odchov 3 mláďat **holoubka černotemenného** (*Ptilinopus melanospila*). Ze zrnožravých holubů si nejvíce ceníme prvoodchovu 2 mláďat **hrdliček madagaskarských** (*Streptopelia picturata*). Tyto hrdličky chováme již 6 let a poprvé se nám podařilo vystihnout období pro úspěšné sestavení páru, neboť se jedná o velmi agresivní druh. Ve voliére Africké skály úspěšně vyhníždili **holubi skalní** (*Columba livia*), v Sečuánu **hrdličky jihoasijské** (*Streptopelia tranquebarica humilis*) av bažantnici po přemístění ze Sečuánu vyhníždily bez problému **hrdličky čínské** (*Streptopelia chinensis*). **Holoubci vrbčí** (*Columbina passerina*) chovaní v expozici Sonora přes opakované hnízdění nemohou dosáhnout odchovu vzhledem k velkému ataku mravenců faraonů na líhnoucí se mláďata. **Holoubky skořicové** (*Columbina talpacoti*) chované v Atriu v PKŠ a **holuby chocholaté** (*Ocyphaps lophoptes*) zastoupené již velmi starým samcem jsme ztratili vyhynutím.

Mezi papoušky jsou naší nejsilnější skupinou nektarožraví ptáci, kteří se ovšem nechali letos zastínit světovým prvoodchovem v zoologických zahradách vůbec, jímž byla 3 mláďata **amazonanů jamajských** (*Amazona collaria*). Z odchovu 1 samce a dvou samiček počítáme s přenecháním mladého páru do Loro Parque na Tenerife. Našik **kakaduové bílí** (*Cacatua alba*) opět odchovali 1 mládě v zázemí pavilonu velkých savců. Z nektarožravých druhů letos bohužel nepotvrdili odchov **lorikulové modrobradí** (*Loriculus vernalis*), odchovu jednoho mláděte jsme se dočkali u **loriho černohlavého** (*Lorius domicella*) a **loriů mnohobarvých horských** (*Trichoglossus haematodus moluccanus*). U loričků (rod *Psittaculirostris*) byla poprvé oplozená snůška u **loričků červenohlavých** (*P. desmarestii*), bohužel bez vylíhlých mláďat.

Podářilo se nám doplnit chov loriček o nový mladý pár **loríček rudobradých** (*Psittaculirostris edwardsii*) z německého soukromého chovu. Vzhledem k přípravě přesunutí expozice nektarožravých papoušků do horní části zoo jsme museli snížit stav chovaných druhů, a proto jsme se rozloučili s **lorii tříbarvými** (*Lorius lory lory*), kteří ještě stačili odchovat 3 mláďata, a **slorii zelenoocasými** (*Lorius chlorocercus*). Ve skupině srostloprstých se letos nepovedlo úspěšně vylíhnout mládě u **zoborožců kaferských** (*Bucorvus leadbeateri*), ale u ostatních druhů se již dařilo. K nejcennějším odchovům patří zopakování odchovu **dvojzoborožce nosorožčího** (*Buceros rhinoceros silvestris*), což dokládá i fakt, že v letošním roce byl odchován pouze ve dvou evropských institucích. **Ledňáci modrokřídli** (*Dacelo leachi*) potvrdili svou úspěšnost a se spoluúčastí „helprů“ svého druhu a chovatelů jsme odchovali 4 mláďata. Další z námi chovaných druhů, **mandelíci hajní** (*Coracias garrulus*), zahrnili v počtu 2 párů a vyvedli celkem 8 mláďat.

Jedním z nejdůležitějších odchodů bylo přenechání páru **zoborožců vrásčitých** (*Aceros corrugatus*) do Zoo Lipsko, a to z důvodu plánové rekonstrukce PVP, kde byli doposud chováni.

U **myšáků hnědokřídlych** (*Colius striatus*) jsme metodou analýzy DNA provedli určení pohlaví, abychom pomohli objasnit příčiny neúspěchu skupinového chovu. Ze 4 vylíhlých mláďat bylo jen 1 odchováno do stáří nad 3 měsíce, ovšem i toto bylo později zabito svými soukmenovci. Skupinku jsme posílili o nově příchozí jedince ze Zoo Antverpy, ale dospěli jsme k závěru, že myšáky nelze dlouhodobě úspěšně chovat ve skupině a je třeba mít jednotlivé páry odděleně.

Přirozený odchov **žluny větší** (*Picus flavinucha mystacalis*) se nám stále nedaří, i když došlo k vylíhnutí mláďat dokonce třikrát, bohužel všechna mláďata uhynula do 2 dnů. Řád pěvců získává zvláštní postavení – stal se nejvíce početně zastoupenou skupinou v zoo; získávání nových jedinců tohoto řádu je stále obtížnější, neboť byli v chovech nejvíce doplňováni ptáky z importu a navíc odchovy nejsou u mnoha druhů nijak jednoduché. Prvoodchovu jsme dosáhli u nově chovaných **špačků pagodových** (*Sturnus pagodarum*) a **zebříček timorských** (*Phoephilla g.guttata*) chovaných v zázemí pavilonu Indonéská džungle. U špačků počítáme s vytvořením skupiny mladých a s jejich vypuštěním do otevřené expozice. Prvoodchovu jsme též dosáhli v pavilonu Sečuán u **timálie rudolící** (*Liocichla ripponi*) a u **drozdů černoprsých** (*Turdus dissimilis*). Pavilon Sečuán reprezentují dále odchovy **sojkovců jihočínských** (*Trochalopteron milnei*), **drozdů oranžovohlavých** (*Zoothera citrina melli*) a zejména rekordní odchov 3 mláďat **iren tyrkysových** (*Irena puella*) ve společném chovu se Zoo Dvůr Králové n. Labem. Po stažení **sýkořic vousatých** (*Panurus biarmicus*) do zázemí jsme je přenechali do Zoo Plzeň a ukončili chov tohoto druhu. Mezi obtížně chovatelnými zástupci čeledi timáliovitých se nedařilo tak jako v předešlém roce, ale přesto odchovy 2 **sojkovců chocholatých** (*Garrulax leucolophus diardi*), 2 **sojkovců šedohnědých** (*Garrulax*

palliatu), 1 **timálie zlaté** (*Leiothix lutea*) a 6 **timálií sečuánských** (*Liocichla omeiensis*) ukazují, že i odchovy takto obtížně chovatelné skupiny se nám daří. Ačkoli jsme u **sojkovců rezavočelých** (*Garrulax rufifrons*) taktéž vylíhli 2 mláďata, došlo k nečekanému zvratu v chovu tohoto druhu. Během roku jsme přišli o obě naše samice a mláďata vylíhla v letošním roce byli 2 samci. Vzhledem k tomu, že nevíme o žádném jiném chovateli tohoto druhu v Evropě, dojde pravděpodobně k vymření toho druhu nejen v našem chovu, ale i v evropském. Kolekci sojkovců obohatily nově přichozí druhy **sojkovec Elliotův** (*Trochalopteron Ellioti*), **sojkovec bělohrdlý** (*Garrulax albogularis*), **sojkovec rezavokřídlý** (*Dryonastes berthemyi*) a **sojkovec černobrvý** (*Trochalopteron affine*), z deponace se vrátili **sojkovci zrcadloví** (*Rhinocinchla mitratus*). Nejdůležitějším nově přichozím druhem je ohrožený **sojkovec dvoubarvý** (*Garrulax bicolor*). Úspěšný rok byl i pro **majny Rothschildovy** (*Leucopsar rothschildi*) s odchovem 7 mláďat od dvou párů a odchov 3 mláďat stále více žádaných **loskutáků posvátných** (*Gracula religiosa*). Nově přichozí druh čeledi špačkovitých reprezentuje pár **majn zlatolících** (*Mimo dumontii*). Z krkavcovitých ptáků je nejvýznamnějším provodchov 1 mláďete **krkavců bělokrkých** (*Corvus albicollis*). Zkušený pár **krkavců velkých** (*Corvus corax*) již tradičně odchoval 6 mláďat. Do záchranného centra jsme přijali 8 **kakaduů palmových** (*Probosciger atterimus*) a 1 **amazona kubánského** (*Amazona leucocephala*) zadržovaných ČIŽP.

Našemu kvintetu **lachtanů jihoafrických** (*Arctocephalus pusillus*) jsme počátkem roku začali rekonstruovat jejich expozici, proto jsme byli nuceni hledat partnery, kteří se postarají o naše lachtany po dobu rekonstrukce. Samec a 2 samice našli dočasný domov v improvizovaném zázemí naší zahrady a 2 samice byly převezeny do Zoo Ústí n. Labem do deponace. Kolegové nám vyšli vstříc a ubytovali naše samice po celou dobu rekonstrukce, která by měla být dokončena na začátku návštěvníkové sezony roku 2009.

Antonín Vaidl, kurátor

Plazi

Rok 2008 zaostal z hlediska odchovů pouze těsně za rekordem roku 2007 (hlavně proto, že se nepodařilo rozmnožit varany komodské), součtem chovatelských, expozičních, odborných i společenských aktivit se však stal jednoznačně nejúspěšnějším rokem ze sedmileté historie 4. chovatelského úseku.

Nejvýznamnější událostí roku byl příchod **gaviálů indických** (*Gavialis gangeticus*), otevření a celoroční provoz jejich nového pavilonu. Tři samci a 4 samice gaviálů se vylíhli v roce 2004 v jihoidické instituci Madras Crocodile Bank Trust, která se specializuje na záchranu indických plazů, zejména krokodýlů. Za myšlenkou pořídit gaviály a postavit jim moderní pavilon stála nejen snaha o návštěvnickou atraktivitu, ale zejména potřeba pomoci kriticky ohroženému druhu krokodýla založením pojistné kolonie v rámci Evropské asociace zoologických zahrad a akvárií a prostřednictvím obnosu ze vstupného i příspěvt na záchranné operace v místě jeho výskytu. Příchod gaviálů 23. ledna 2008 proběhl bez větších problémů, velmi rychlá byla i aklimatizace krokodýlů v novém pavilonu, a tak jsme mohli 12. dubna pavilon slavnostně otevřít. Výjimečnost okamžiku podtrhla i účast vážených hostů, pana primátora Béma, pana indického velvyslance Srivastavy, zástupce IUCN Crocodile Specialist Group pana Ralphi Sommerlada, pana Bolka Polívky a dalších. Pavilon gaviálů byl vybudován s finanční podporou magistrátu hlavního města Prahy nákladem 20 milionů korun. Vnitřní expozice má rozlohu 130 metrů², z toho bazén 70 m², venkovní expozice včetně bazénu o rozloze 167 m² měří 330 m². Nezbytné parametry gaviálího komfortu, jako je rozpětí lokálních teplot 25–50°C, čistota stále proudící vody, proudění vzduchu a podobně, řídí počítačová jednotka. S gaviály sdílejí prostor 3 druhy želv. Gaviálím souputníkem je v přírodě donedávna hojná želva diadémová (podle nového názvosloví korunková – *Hardella thurjii*). Její situace se však v souvislosti s nadměrným lovem a znečištěním řek prudce zhoršuje a v zoologických zahradách se prakticky nechová (pár v Madras Cocodile Bank a jedna samice v Haus des Meeres ve Vídni). Sedm želv tohoto druhu jsme získali v roce 2006 díky dlouholeté spolupráci s německým odborníkem na želvy a poradcem plazího TAGu EAZA Hansem-Dietrem Philippenem. Mladé želvy s pravděpodobným rokem vylíhnutí 2001 v pavilonu gaviálů dospěly a hned prvním rokem všechny tři samice kladly vejce. Zatím se jejich snůšky vylíhnout nepodařilo (tento druh se v lidské péči zatím nerozmnožil), ale tento začátek reprodukční aktivity je velmi nadějný pro rok 2009. U želvy Smithovy (*Pangshura smithi*), dalšího druhu, který se rovněž v zoologických zahradách prakticky nechová a který máme rovněž ve společném chovu s panem Philippenem, jsme z prvních snůšek od mladých samic vylíhli na sklonku roku první mládě – světový prvoodchov v rámci zoologických zahrad. Třetím druhem, který je podobně ohrožený jako gaviál, je batagur tuntong (*Batagur affinis*). Tři bataguři stejně jako 7 dalších chovaných v pavilonu Indonéska džungle patřili k zásilce mláďat, zabavených na letišti v roce 2004.

Další novou expozicí bylo **terárium pro mladé varany komodské** (*Varanus komodoensis*) v pavilonu velkých želv. Přestavba terária probíhala za účasti výtvarníků Romana Hudziece a Kryštofa Krejčí, roční varani se v něm začali zabydlovat začátkem května. Zpočátku byly z velkého prostoru (33 m²) hodně nesví, skutečně expozičně se začali projevovat až za půl roku. Vylepšení expoziční i chovatelské kvality přinesla i úplná změna svítidel v pavilonu velkých želv a v expozici želv pardálích v Africe zblízka.

V roce 2008 jsme na popud čtených evropských zoo výrazně přispěli k vybudování dlouhodobě udržitelné populace **dracény krokodýlovité** (*Dracaena guianensis*). Tento náš tradiční a mezi ostatními zoologickými zahradami velice žádaný druh jsme množili od roku 1998 jako jediní v Evropě, a jeho genetická základna byla tedy příliš úzká pro evropský chov s dlouhodobou perspektivou. Proto jsme zorganizovali začátkem roku transport 40 mláďat z farmy tohoto druhu v Peru a po karanténě a případné léčbě jsme je v průběhu roku rozeslali do 8 evropských zoo (Dvůr Králové n. L., Plzeň, Rotterdam, Chester, Lipsko, Hamburg, Kodaň, Montpellier). Získaná mláďata, která reprezentovala 14 různých genetických linií, byla pečlivě zdokumentována a rozdělena tak, aby sestavené skupiny byly zdravým zárodkem budoucí plemenné knihy tohoto druhu.

Další zcela zásadní událostí roku 2008 byla záchrana pašovaných **trnorepů skálních** (*Uromastix acanthinura*). Trnorepy v počtu 997 kusů umístila do našeho CITES centra Česká inspekce životního prostředí 15. 5. Přesto, že pro 239 trnorepů si přijeli kolegové z CITES center zoologických zahrad Plzně a Brna, zbylých 756 ještěřů zaplnilo naše záložní prostory a zcela pohltilo minimálně na několik týdnů všechny síly našeho oddělení. Zvířata navíc byla ve velmi špatném stavu, ohromnou většinu tvořila mláďata chytaná bezprostředně po prvním zimování, zcela vyhublá a transportovaná v nevyhovujících podmínkách. Uhynulo 87 kusů, další se podařilo stabilizovat a na konci roku z nich byla zdravá plnohodnotná dorůstající zvířata, která čekala na rozmístění po zoologických zahradách i dalších zájemcích. Tři dospělé samice dokonce nakladly vejce, z nichž se vylíhlo 19 mláďat.

Kromě trnorepů nebyly přírůstky CITES centra příliš početné. Dne 4. 4. to byli dva **chameleoni horští** (*Chamaeleo montium*), které se podařilo dobře aklimatizovat, dokonce se v průběhu roku vylíhla 2 mláďata a uvažujeme o zřízení jejich expozice v Africe zblízka. Na sklonku roku, 12. 11., přivezla ČIŽP zásilku, jež obsahovala 9 zbláčených **želv žlutočelých** (*Cuora galbinifrons*), jednu **želvu lemovanou** (*Cuora flavomarginata*), **užovku nosatou** (*Rhynchophis boulengeri*) a **užovku Gonyosoma prasina**.

V roce 2008 se rozmnožilo 29 druhů plazů v celkově 315 exemplářích. Potvrdili jsme si vzestupnou tendenci v chovu želv, které dlouho dospívají a jejichž adaptace na chovatelské podmínky je zdoluhavá. V roce 2008 se jich však již rozmnožilo víc než ještěřů, celkově 12 druhů. Menší pokles v odchovu ještěřů (11 druhů) je způsoben jednak momentálním výpadkem některých dlouhodobě chovaných druhů

(leguán kubánský, dracéna krokodýlovitá), jednak dlouhodobou inkubací vajec (chameleon obrovský) i ztrátou rozmnožovací kapacity některých drobných zvířat, která potřebovala geneticky občerstvit (mabuja perleťová, agama osadní). Hadů se v roce 2008 rozmnožilo 8 druhů, což je o jeden druh víc než loni.

Za velmi cenný trend v odchovech považujeme vzrůstající počet plazů, množených v druhé a dalších generacích. Teprve takový chov totiž můžeme považovat za potvrzení toho, že se podařilo porozumět potřebám chovaného druhu a naplnit je. Z tohoto důvodu za nejcennější odchov roku 2008 považujeme 3 z osmi mláďat **želvy skalní** (*Malacochersus tornieri*), jejichž oba rodiče se již vylíhli v Zoo Praha (samec v roce 2002 a samice 2003). Tato mláďata jsou vůbec první želvy skalní druhé generace v historii českých zoologických zahrad. Podstatně rychleji dospěli ke druhé generaci **gekončící západoafričtí** (*Holodactylus africanus*). Pár mláďat se vylíhli v roce 2007 jako světový prvoodchov, v roce 2008 se již rozmnožovali (stejně jako jejich rodiče) a dosáhli tedy další generace. Druhou generaci se podařilo rovněž dosáhnout u **šípovců nosatých** (*Rhamphiophis rostratus*), **leguánků ostnitých** (*Sceloporus magister*), **leguánovců obojkových** (*Crotaphytus collaris*), **paještěrek stepních** (*Eremias arguta*) a **hroznýšovců kubánských** (*Epicrates angulifer*). Zvláštní zmínku si zaslouží **varani smaragdoví** (*Varanus prasinus*), které jsme jako první v Evropě odchovali v roce 1996 a v roce 2008 jsme dosáhli v samičí linii již 4. filiální generace. Naopak poprvé se v naší zoologické zahradě mimo zmíněných želv Smithových a chameleonů horských rozmnožovaly **želvy tuniské** (*Testudo graeca nabeulensis*), jejichž rodičovská skupina dospěla a začala se rozmnožovat v karanténě, a leguánci modraví.

Největšího počtu rozmnožených jedinců dosáhli leguánci ostnití v expozici Sonora. V tomto případě jsme chtěli vyzkoušet rozmnožovací kapacitu drobného ještěra v ekosystému. Pět mladých samiček leguánků vyprodukovalo za sezonu 162 vajíček, z nichž 135 bylo oplozených a vylíhlo se 112 mláďat!

Nejvýznamnějšími příchody roku 2008 byly skupina **želv dlaždicovitých** (*Manouria impressa*), a trio **bradavičníků jávských** (*Acrochordus javanicus*). V případě želv dlaždicovitých jsme se zapojili do projektu švýcarského chovatele Viktora Mislina a univerzity v Basileji s cílem vyvinout metodiku chovu těchto velmi vzácných a extrémně choulostivých želv z jihovýchodní Asie, pro bradavičníky budeme budovat novou expozici v Indonéské džungli. Ze zoologicko-spoolečenských aktivit v roce 2008 si nejvíce považujeme organizaci prvního mezinárodního želvího symposia, které spolu se Zoo Praha (Natašou Velenskou) zorganizoval německý odborný časopis Marginata (konkrétně jeho šéfredaktor Hans-Dieter Philippen) a Klub chovatelů želv. Symposium s hlavní myšlenkou spolupráce evropských zoologických zahrad se špičkovými chovateli při chovu a ochraně želv se konalo v přednáškovém sále zoo 18. –20. 4. Pro více než 70 účastníků ze sedmi zemí bylo připraveno 20 přednášek

s tématy chovu, života v přírodě, evoluce i léčby želv. Za Zoo Praha přednášeli Ivan Reháček, Roman Vodička, Nataša Velenská a Petr Velenský. Další významnou událostí začátku roku bylo jednání komise pro plazy a obojživelníky Unie českých a slovenských zoologických zahrad. Po rezignaci RNDr. Pavla Mouchy ze Zoo Dvůr Králové n. L. se novou koordinátorkou stala Nataša Velenská. Komise se sešla na jednání 16. a 17. ledna 2008 v Zoo Praha v počtu 18 osob z 8 zoologických zahrad. Program zahrnoval seznámení s chovnými programy EAZA, účastníci jednali o propojení chovů našich zahrad a jejich napojení na evropské programy, byly diskutovány změny v systematice, taxonomii a českém názvosloví s napojením na ročenku Unie. Program byl završen prohlídkou teraristického zázemí Zoo Praha a nového pavilonu gaviálů.

Úspěšně pro nás dopadlo vyhlašování cen za odchov roku nadace Česká zoo v Trojském zámku. V kategorii ostatních zvířat (mimo savce a ptáky) jsme zvítězili potřetí v řadě, tentokrát s odchovem varanů komodských. Třetí místo ještě obsadil náš odchov šípovců nosatých.

V září oslavil pavilon velkých želv deset let od prvního otevření. Oslava výročí úspěšného expozičního chovatelského pracoviště byla zahrnuta do jubilejní slavnosti 28. 9. Sérií článků převážně od Nataši Velenské toto výročí připomněl i Trojský koník.

Také v roce 2008 jsme spolupracovali se studenty a jejich pedagogy na diplomových pracích. Martina Gregorovičová na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy úspěšně obhájila práci s názvem „Vývoj dentice ve skupině *Toxicofera* (*Lepidosauria*, *Squamata*): dentice varana mangrovového (*Varanus indicus*)“. Nadále pokračuje práce Petry Frýdlové „**Růst a pohlavní dvojtvárnost varana mangrovového (*Varanus indicus*)**“, kterou bude úspěšný dlouholetý chov varana mangrovového v Zoo Praha završen. Vedoucím této práce je docent Frynta, se kterým úzce spolupracujeme na jeho odborné i výukové činnosti. Hlubší celodenní exkurzi každý rok rovněž organizujeme pro studenty dr. Reháka v rámci přednášky z herpetologie. Poslední diplomovou prací, která probíhá na našem úseku, je práce kolegyně Kláry Brandlové na téma teplotní biologie varanů komodských. V květnu na našem úseku probíhal týdenní výzkum skusu dracén krokodýlovitých týmem dr. Herrela z antverpské univerzity.

I v roce 2008 naše zázemí navštívila řada kolegů z jiných zahrad i z herpetologické komunity. Nejvýznamnější z nich byly návštěvy prof. Wolfganga Bohmeho, který se zajímal zejména o náš výzkum užovky podplamaté a inicioval jeho zapojení do připravované monografie věnované tomuto hadu, dr. Victora Loehra z Homopus Research Foundation (koordinátora programu želv trpasličích), Colina Hickocka, pracovníka novozélandské ochrany přírody, který byl na inspekci našich pagekonů zelených, a četných osobností – účastníků mezinárodního želvařského symposia. Pokračovala spolupráce s chovatelskými organizacemi. Již tradičně se v zoo konají schůzky Klubu chovatelů želv, nově však je jejich program v přednáškovém sále otevřený pro veřejnost a avizovaný na našich webových stránkách. V roce 2008 se

konaly 3 schůzky, do nichž jsme (Velenská, Velenský) přispěli několika přednáškami. Návštěvníkové veřejnosti byly určeny 2 poradny s tématem chovu plazů, které v dubnu a v květnu pořádala ve spolupráci s VVO chovatelka Nataša Velenská jednou v přednáškovém sále a jednou v pavilonu želv. Před příchodem gaviálů jsme uspořádali velmi početně obsazenou exkurzi do připravovaného pavilonu gaviálů pro Teraristickou společnost Praha a zájemce z Přírodovědecké fakulty UK.

Publikační činnost mimo již zmíněných zahrnovala přednášky o odchovu varanů komodských na mezinárodním setkání věnovaném varanům, konaném v Národním muzeu, a na teraristické konferenci v Karlových Varech, mnohé články a rozhovory o pavilonu gaviálů (v Trojském koníku, ABC, Time for students, atd), článek o výskytu a způsobu života želvy žlutohnědé v deltě Dunaje v německém časopise Marginata (Velenský), přednášku o odchovech mláďat v zoo Děčín a publikace o chovu leguána zeleného, želvy zelenavé a křečka zlatého (Velenská).

In-situ projekt na výzkum a ochranu užovky podplamaté pokračoval ověřováním nejdůležitějších aspektů způsobu života těchto hadů. Byla ověřena pozice zimovišť i způsob migrace. Lokalitu navštívil garant programu monitorování Mgr. Lenka Jeřábková z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK) a domluvili jsme spolupráci pro příští roky. Na sklonku roku jsme zpracovávali výsledky z čtyř let výzkumu do rozsáhlé studie, která by měla vyjít ve sborníku odborných prací věnovaných užovce podplamaté v roce 2009.

V roce 2008 proběhly na 4. chovatelském úseku dvě organizační změny. Od ledna začal Zdeněk Kymla působit ve funkci inspektora, od 1. 10. pak v rámci reorganizace všech chovatelských úseků byla tato funkce zrušena a náš úsek byl rozdělen na dvě buňky vedené vrchními chovateli. Ke konci roku tedy bylo personální obsazení 4. chovatelského úseku následující: buňka velké želvy – Nataša Velenská, vrchní chovatelka, stálá chovatelka na rajonu velké želvy, Karel Suchý, stálý chovatel rajonu terária PKŠ, Tomáš Dobrovský, stálý chovatel rajonu terarium a insektarium Afrika zblízka a Jan Straka, zastupující chovatel; buňka Indonéská džungle – Zdeněk Kymla, vrchní chovatel, stálý chovatel rajonu Indonéská džungle, Hedvika Glombová, stálá chovatelka rajonu terarium, Jan Janošek, zastupující chovatel a Vojtěch Víta, zastupující chovatel.

Petr Velenský, kurátor

Kůň Převalského

Program in-situ

Zoologická zahrada hl. m. Prahy jakožto řádný člen International Takhi Group (ITG), mezinárodní skupiny realizující projekt návratu koně Převalského do původních biotopů Gobi, pokračovala v roce 2008 v úzké spolupráci s mongolskou stranou. V rámci technické podpory projektu byla v dubnu 2008 na území Národního parku Gobi B (za finanční podpory Zoo Praha prostřednictvím dotace ministerstva životního prostředí) instalována rádiová síť umožňující spojení základny se strážci v terénu. Z téže dotace se podařilo pořídit vybavení laboratoří v budově správy parku. V závěru roku byl rozhodnutím Magistrátu hl. m. Prahy poskytnut správě parku peněžní dar ve výši 300 000,- Kč (v rámci akce 1 Kč ze vstupného do zoo) na nákup nového terénního vozidla k ostraze parku a volně žijících stád koní Převalského. Zoo Praha byla zastoupena na semináři k dalším perspektivám návratu koně Převalského do přírody konaného v Ulánbátaru. Závěr jednání je jednoznačný – vzhledem k ekonomickým a technickým problémům nelze v nejbližší budoucnosti počítat s převážením koní z Evropy do Mongolska a Číny. Aklimatizační a chovná centra v těchto zemích nemohou počítat s dalším doplňováním stád, a tomu musí přizpůsobit hlavně genetický management chovu. V září 2008 navštívili Prahu tajemník mongolské pobočky ITG Enkhsaaikhan Namtar a ředitel Národního parku Gobi B Ganbaatar Oyunsaikhan s chotí a vyjádřili vděčnost za podporu, které se národnímu parku a programu návratu koně Převalského do přírody dostalo.

Mezinárodní plemenná kniha

Mezinárodní plemenná kniha koně Převalského je v Praze vydávána od roku 1959, od roku 2001 existuje v pravidelně aktualizované elektronické podobě. V knižní formě byla uveřejněna naposledy v roce 1997, proto jsme přistoupili v roce 2008 k vydání generální plemenné knihy, která shrnuje přehled koní Převalského chovaných v lidské péči od roku 1899 až do 1. 1. 2008.

Podle údajů nahlášených chovateli žilo na celém světě 2 200 koní Převalského, z toho více než 250 jedinců ve volné přírodě nebo chráněných územích v Mongolsku a v Číně. Celkový počet koní zapsaných do generální plemenné knihy dosáhl 5 105 jedinců. V průběhu roku byla připravena nová elektronická verze plemenné knihy, která umožní libovolnému uživateli vytisknout si knihu v ucelení podobě kdykoliv bude potřebovat.

RNDr. Evžen Kůs,

*vedoucí oddělení dokumentace, správce mezinárodní plemenné knihy koně
Převalského*

Projekty ochrany *in-situ*

Přelomovým mezníkem byla v roce 2008 podpora mezinárodních ochranářských projektů *in-situ* alokací částí prostředků ze vstupného na vybrané záchranné projekty. Konkrétně se jednalo o následující tři projekty:

- „EAZA Conservation Amphibian Fund“ na podporu záchrany celosvětově ohrožených obojživelníků. Poskytnutá částka 290 000,- Kč
- „Záchrana gaviála indického před vyhubením“ k podpoře záchranných operací zaměřených zejména na odvrácení aktuální krize v rezervaci Chambal. Poskytnutá částka 300 000,- Kč.
- „Program repatriace koně Převalského v národním parku Gobi B v Mongolsku“. Finanční prostředky ve výši 300 000,- Kč byly použity k zakoupení terénního vozu UAZ 4x4 se speciálním vyztuženým rámem.

Podporováním těchto aktivit jsme se zařadili mezi přední evropské zoologické zahrady ve kterých patří podpora programů na ochranu fauny *in-situ* k základním pilířům jejich poslání.

V dubnu 2008 se Zoo Praha stala řádným členem International Takhi Group (ITG), mezinárodní organizace realizující projekt návratu koně Převalského do původních biotopů mongolské Gobi. V rámci technické podpory projektu byla na území Národního parku Gobi B instalována radiová síť umožňující spojení základny se strážci v terénu. Z dotace MŽP bylo pořízeno vybavení laboratoří v budově správy parku ve výši 121 600,- Kč.

Naplno jsme v roce 2008 rozvíjeli projekty *in-situ* i v rámci ČR, pokračovali jsme i v reintrodukčních programech.

Seznam projektů *in-situ* a reintrodukčních programů:

- monitorování užovky podplamaté v Trojské kotlině;
- reintrodukce a ochrana sysla obecného v Trojské kotlině;
- reintrodukce sovy pálené a sýčka obecného na území Prahy;
- reintrodukce čápa černého;
- reintrodukce kvakoše nočního;
- reintrodukce orlosupa bradatého;
- reintrodukce puštíka bělavého;

- *in-situ* – monitoring husice liščů v českobudějovické pánvi;
- *in-situ* – spolupráce při monitorování užovky stromové, ropuchy obecné, bobra evropského.

Tyto projekty mají dlouhodobý charakter a měly by se stát součástí náplně práce jednotlivých zoologů i celé zahrady. Z dalších připravovaných záměrů je třeba zmínit projekt na ochranu a monitorování obojživelníků na území zoologické zahrady a v jejím okolí.

Dále rozšiřujeme počet a kvalitu hnízdních míst na území zoo pro volně žijící ptáky. Tato aktivita bude pokračovat a pokusíme se ji rozšířit o další možnosti. Například v rámci projektu revitalizace bývalého mlýnského náhonu v areálu zahrady plánujeme vybudovat hnízdní možnosti pro ledňáčky říční.

RNDr. Pavel Brandl, PhD, kurátor

Veterinární zpráva

Veterinární služba byla v roce 2008 zajišťována 3 veterinárními lékaři a 1 veterinárním technikem. Veterinární oddělení se rozrostlo o veterinární lékařku se specializací na ptačí medicínu a cytologii a veterinární techničku, která do našeho provozu vnesla větší flexibilitu při zpracování vzorků a přípravě veterinárních úkonů. V minulosti se odesílala většina vzorků trusu na parazitologické vyšetření do Státního veterinárního ústavu v Praze (SVÚ). V současnosti se díky novým kolegyním většina vzorků vyšetří v naší laboratoři. Již do půl hodiny po odběru vzorků jsou známy předběžné výsledky vyšetření. Do SVÚ Praha však stále posíláme vzorky zvířat v karanténě, před transportem či u případů, kdy je požadována speciální parazitologická diagnostika. Cytologické vyšetření je prováděno především v rámci péče o ptačí pacienty, kde klademe důraz na preventivní opatření a rychlou volbu postupu terapie.

V roce 2008 jsme provedli v naší laboratoři asi 2000 parazitologických rozborů a 250 cytologických vyšetření. Ve spolupráci s Všeobecnou fakultní nemocnicí jsme provedli na 400 biochemických vyšetření krve. Naprosto ojedinělým počinem v rámci této spolupráce bylo i velmi podrobné sledování musthu u samce slona indického, a to prostřednictvím stanovování hladiny testosteronu v séru (nejvyšší hladina byla na přechodu měsíce července a srpna, 120 mmol/l). Díky vstřícnosti Městské veterinární správy v Praze bylo v SVÚ Praha provedeno téměř 300 postmortálních vyšetření zdarma. V rámci rozpočtu veterinárního oddělení se jedná o velmi podstatnou finanční položku.

Z nálezového hlediska byla situace v roce 2008 poměrně klidná. Opakovaně jsme řešili několik ohnisek salmonely. Jednalo se pouze o záchyt těchto bakterií v rámci rutinní kontroly zdravotního stavu zvířat, klinické příznaky typické pro salmonelózu jsme nezaznamenali. Všechny případy byli zvládnuty podáním probiotik, k podávání antibiotik nebylo nutno přistoupit. V druhé polovině roku bylo v Evropě vyhlášeno několik ohnisek nákazy „Blue Tongue“ (modrý jazyk). Jedná se o velmi nebezpečnou nákazu, která se vyskytuje u přežvýkavců. S ohledem na tuto skutečnost jsme provedli preventivní vakcinaci proti této naze u domácích přežvýkavců, především ovcí a koz. Zároveň jsme všechny příchozí i odchozí přežvýkavce testovali na Blue Tongue v SVÚ Praha. Některé exotické přežvýkavce (žirafa, bongo či sob) jsme také vakcinovali, vždy to však bylo dáno požadavkem importující strany.

Jako tradičně i v tomto roce probíhala úzká spolupráce s různými institucemi a organizacemi, ale i s privátními veterinárními lékaři. Péče o zdravá zvířata chovaných v zoologické zahradě je natolik rozsáhlá a náročná, že ne všechny výkony a vyšetření můžeme zvládnout sami. Proto bych rád touto cestou poděkoval všem, kteří nám byli v uplynulém roce nápomocní.

V následující části se zmíním o několika zajímavých případech, které jsme řešili v uplynulém roce. V průběhu ledna jsme se pokoušeli zachránit samici člunozobce, jež od listopadu 2007 trpěla dýchacími obtížemi. I přes pomoc humánních kolegů s bronchoskopem a opakovanou nebulizací antitykotik tento pták 1. února uhynul. Potvrdila se nám již dříve známá aspergilóza plic. S ohledem na tuto skutečnost se ostatním člunozobcům začaly podávat látky podporující imunitní systém a nutriční doplňky a zavedli jsme trvalé ošetřování substrátu. Rašelina se namáčí a mísí s přípravkem Salcap, který omezuje růst plísní. U člunozobců též docházelo k přesychání kůže na běhácích, hromadění neodloupaných vrstev zrohovatělé epidermis a vzniku prasklin. Tento problém se naštěstí podařilo zvládnout lokálním ošetřováním a podpurnou terapií.

Počátkem roku pozorovala chovatelka u gepardice Wazimy ušpiněný kořen ocasu. Jelikož u samice nebyla nějakou dobu zaznamenána říje, obávali jsme se obtíží vycházejících z patologického obsahu v děloze. Gepardici jsme nejprve aplikovali prostaglandiny, a když se po krátkodobém zlepšení stav opakoval, rozhodli jsme se pro radikální řešení. Kočku jsme uspali a ve spolupráci s kolegy ze Zoo Ústí nad Labem důkladně vyšetřili i s pomocí ultrazvuku. Výsledek naštěstí rozptýlil naše obavy. Výtok, resp. zašpiněný ocas, měl na svědomí zánět a částečné ucpání paraanálních žlázek. Pohlavní orgány nevykazovaly žádné známky patologie. Žlázy jsme vypláchli a aplikovali protizánětlivé léky. U gepardice se tyto obtíže již neobjevily, naopak během roku ještě stačila porodit 4 zdravá koťata.

Kolegyně se úspěšně vypořádala s chronickými a hlubokými otlaky na běhácích u dytíka úhorního. Nestává se příliš často, aby se otlaky končetin u ptáků zhojily bez dalších recidiv. Perličky supí jsou známy svou vysokou vnímavostí k syngamóze. Pravidelným podáváním antiparazitik bez ohledu na klinické příznaky se podařilo invazi těchto parazitů zvládnout. Vhodným doplněním krmné dávky o minerály, ventilací ubikace a instalací UV lampy se podařilo u loňských mláďat předejít i další zdravotní komplikaci, rachitidě.

V rámci spolupráce se Zoo Halle jsme během roku 2008 uspali všechny naše lenochody. Aktivně jsme se tak podíleli na výzkumu zaměřeného na sledování zdravotního stavu lenochodů chovaných v evropských zoologických zahradách. U všech zvířat jsme odebrali krev, zrentgenovali krční páteř a sonograficky vyšetřili pohlavní orgány a dutinu břišní. U samce se dokonce podařilo odebrat i sperma. Všechna naše zvířata už jsou pokročilého věku. Nejlépe dopadla stará samice. Nejhůře naopak mladá samice, u níž jsme zjistili jakýsi útvar v dutině břišní. S ohledem na věk jsme tento nález nijak neřešili, ona sama nejevila žádné známky obtíží. S největší pravděpodobností až pitva ukáže, jakého původu je zmiňovaný útvar.

V chovu majn Rothschildových a kardinálů se vyskytuje tkáňová forma kokcidií, která devastuje většinu odchovaných mláďat během odstavu i po něm. Pravidelným odběrem trusu (1x týdně) kontrolujeme zamoření těchto ptáků kokcidiemi a podle

potřeby aplikujeme Baycox. Jako další možnost inaktivace cyst kokcií se osvědčil parní čistič, který byl v průběhu roku k tomuto účelu zakoupen.

Na základě zkušeností z předchozího roku (stres z příchodu nové samice, trávicí obtíže) už jsme se pomalu smiřovali s tím, že samec orangutana sumaterského Kama zůstane trvale oddělen. Jeho kondice se však začátkem roku výrazně zlepšila a i jeho psychický stav nasvědčoval, že by ještě stálo za to, pokusit se ho spojit se samicí a jeho 2 potomky. Rozhodli jsme se mláďata od Upity oddělit a jí podat sedativa, která by měla eliminovat její agresi vůči Kamovi. Zpočátku se spojování jevílo jako nadějně, i přes nějaké šarvátky a nervózní chování Kamy. Bohužel nakonec se Upitě podařilo Kamu pokousat v oblasti genitálií a spojování muselo být ukončeno. Kamovi se poraněná předkožka sice zhojila, ale tak nešťastně, že nebyl schopen vybavení penisu z předkožkového vaku. To mělo za následek hromadění moči v předkožkovém vaku, a jelikož se otvor vaku stále víc uzavíral, rozhodli jsme se tento stav řešit chirurgicky. V celkové anestézii byla ve spolupráci s humánním kolegou provedena částečná plastika předkožkového vaku u tohoto samce orangutana. Výkon to byl natolik zdařilý, že už druhý den Kama chovatelkám svůj penis pyšně ukazoval.

V ubikaci tučňáků začaly chovatelky během chovné sezony nalézat před dvěma hnízdnicemi nikami zvláštní fibrinové útvary. Zjistili jsme, že jde o odlitky z vejcovodu, a podle záznamů z vaječných karet jsme vytipovali samice, které by mohly mít problém v urogenitálním traktu a které naopak snášely zcela pravidelně. Vybrali jsme zástupce každé skupiny a provedli několik vyšetření. Dospěli jsme k názoru, že spíše než o infekci se jedná o hormonální nebo degenerativní onemocnění vaječníku a vejcovodu. To se nám bohužel potvrdilo, protože uhynula samice Fany, u které byly nalezeny cystické změny na vejcovodu, hromadění fibrinu a přestup procesu do dutiny tělní.

V pavilonu goril jsou dočasně umístěni pásovcí štětinatí. Několik týdnů chovatelé u samice pozorovali přítomnost krve v ubikaci. Nejprve se domnívali, že se jedná o odřená chodidla. Při bližším ohledání se zjistilo, že krev vytéká z pohlavních cest. Rutinní vyšetření na nic zásadního neukázala, a tak jsme museli přistoupit k anestézii a prohloubenému vyšetření zvířete. Anestézie pásovců není důkladně popsána, a tak se jednalo svým způsobem o risk. K žádným komplikacím naštěstí nedošlo. Ultrazvukové vyšetření dutiny břišní vyloučilo komplikace na pohlavních orgánech. Problém souvisel s močovými cestami. Krev pocházela z močového měchýře. V anestézii jsme odebrali moč tenkým katétre a vyšetřili ji pomocí diagnostického papírku. Krev v moči byla potvrzena. Ze sedimentu jsme pak zjistili, že v močovém měchýři samice byl písek. Jednalo se o struvitovou urolitiázu. Co ji způsobilo, se nám podařilo odhalit velmi záhy. Jednou ze složek krmné dávky pásovců jsou i kočičí granule a ty měly na svědomí vznik výše popsané urolitiázy. Okamžitě jsme tuto komponentu z krmení pásovců vyřadili a přešli na klinickou psí struvitovou dietu.

Efekt této diety se projevil záhy, chovatelé již po 2 týdnech nehlásili krev u samice pásovice. Kontrolní vyšetření moče jim pak dalo za pravdu.

V polovině června jsme do karantény přijali 8 kusů zabavených kakadu palmových. Nevěděli jsme, jaké obtíže nás ještě čekají. Nejenže je problém tento druh správně nakrmit (specifické nároky), ale vzápětí se díky PCR vyšetření ukázalo, že jedna ze samic je Pbfd pozitivní. Zanedlouho u ní propuklo klinické onemocnění a musela být utracena. Tato infekce je pro papoušky velmi nebezpečná, proto byla karanténní opatření zpřísněna, dokud nepřišlo potvrzení, že ostatní ptáci jsou negativní. Následně uhynula samice na akutní pseudomonádovou infekci. Třetí kakadu, tentokrát samec, onemocněl během podzimu. Hubnul, byl anemický, ale žádné vyšetření neukazovalo na nic konkrétního. Celkově pták působil, že hladoví, přestože nějakou potravu přijímá. Byl navykán na energetické krmivo Harrison. Do krmné dávky byla zařazena také živočišná složka. Teprve po zahájení přidávání pankreatických enzymů do potravy se začal pomalu zlepšovat a byl vrácen do skupiny k ostatním.

Veterinární péči si během roku několikrát zpestříme výletem ke koním Převalského v chovné stanici v Dobřejevě. Tento rok byl ve znamení klisny Zulajdy. Zulajda prodělala několikero schvácení kopyt hrudních končetin a podle toho i její kopyta vypadají. Rohovina je deformovaná, s typickými kroužky, láme se a přerůstá. Bílá čára je drobného charakteru, rozšířená a u jednoho z kopyt došlo dokonce k částečnému poklesu kopytní kosti. Během roku 2008 jsme museli tuto klisnu imobilizovat celkem čtyřikrát. Pro srovnání, většinu koní musíme imobilizovat pouze v případě nutnosti vyšetření pro transport. Pouze u klisny Viktorie dochází k rychlému přerůstání rohoviny hrudních končetin, ale i v tomto případě klisnu uspáváme maximálně dvakrát do roka. Přes počáteční špatné prognózy se nám stav kopyt klisny Zulajdy podařilo stabilizovat pomocí umělé rohoviny Equi Fats. Zásadní rozhodnutí však už v případě tohoto koně byla učiněna, klisna Zulajda byla vyřazena z plemnitby. Je totiž známo, že by tyto vlohy mohla přenášet na své potomky, a to by mohlo zdatnost koní Převalského výrazně oslabit.

Na počátku listopadu se rozhodlo o stěhování dravců z velké voliéry. Z voliéry byl odstraněn nátěr a 18. prosince bylo 10 ptáků (8 supů hnědých a 2 supi mrchožraví) navraceno zpět. To, že jsme se tím postarali o největší kauzu intoxikace olovem, jsme ještě do konce roku netušili. Po Novém roce na to doplatil samec supa mrchožravého. Případ je ještě otevřen a probíhá sledování a terapie ptáků. Další vývoj bude zmíněn ve zprávě za rok 2009.

V Zoo Praha můžeme vidět i vzácné krysy obláčkové. Chovný samec krysy se nějaký čas nezdál být v dobrém stavu, prakticky se vůbec nepohyboval, zůstával na zemi a nechal se sebou manipulovat. Zároveň bylo zjištěno, že i více pije a močí. V moči byl občasně zjištěn cukr. Vzorky trusu byly zaslány na vyšetření. V anestézii jsme mu odebrali krev, žádný z těchto vzorků nám však nedal jednoznačnou odpověď, kde je problém. Kombinací antibiotik, podpůrných látek, rehydratačních

roztoků a úpravy krmné dávky se nám podařilo stav zvířete vrátit k normálu. Jediným ukazatelem prodělaných obtíží byl zákal na rohovce jednoho oka. S největší pravděpodobností se jednalo o nějaký metabolický problém, který se změnou krmné dávky ustoupil do pozadí.

Veterinární oddělení se taktéž podílí na in-situ projektech, resp. na výzkumu volně žijících živočichů. Za zmínku určitě stojí monitoring populací bobrů evropských v Čechách i na Moravě, podíleli jsme se též na telemetrii užovek stromových a ropuch obecných. Zároveň je také nutno podotknout, že se snažíme zhodnotit naše zkušenosti s imobilizací exotických zvířat při hledání nových a bezpečnějších kombinací anestetik u zvířat.

MVDr. Roman Vodička, PhD.

(S přispěním MVDr. Pavlíny Hájkové)

VEŘEJNOST

1. Výchovná a vzdělávací činnost

Programové a společenské akce

V roce 2008 jsme pořádali 104 akce pro veřejnost.

Slavnostní otevření pavilonu Čambal (12. 4. 2008)

Pavilon gaviálů – Čambal jsme slavnostně otevřeli 12. dubna 2008 za účasti primátora hl. m. Prahy MUDr. Pavla Béma, Jeho Excellence, pana D. P. Srivastavy, velvyslance Indické republiky, pana Ralfa Sommerlada, regionálního reprezentanta IUCN/SSC/Crocodile Specialist Group pro Evropu a herce Bolka Polívky. Slavnost se odehrála v indickém stylu, pro návštěvníky byl připraven program přibližující klasickou indickou kulturu.

Jubilejní slavnost (28. 9. 2008)

Při oslavě 77. výročí otevření zoologické zahrady jsme se „vypravili do Japonska“. Spolu s námi se návštěvníci mohli seznámit s kulturou této ostrovní země. Kromě výročí zoo jsme slavili i první narozeniny samečka žirafy Rothschildovy Václava. Oficiálně jsme při této příležitosti ukončili úspěšnou kampaň EAZA „Žáby bijí na poplach“ a seznámili veřejnost s novým hlavním partnerem zoo, jímž se stala společnost Mercedes Benz.

Setkání sponzorů (6. 12. 2008)

Tradiční předvánoční setkání sponzorů a přátel zoo se neslo v duchu staročeských vánoc. U vzdělávacího centra jsme za asistence Zory Jandové pokřtili knihy „Portréty ze zoo“ a „Historie Zoo Praha“. Tam jsme také pokřtili 100 odchovů plazů

Moja slaví 4. narozeniny (13. 12. 2008)

Čtyřletá gorilka je věkově obdobou lidského teenagera. Popřát jí přišla Máníčka s Hurvínkem z divadla S+H a zpěvačka Ewa Farna.

Štědrý den v zoo (24. 12. 2008)

Pro mnoho návštěvníků se štedrodenní návštěva zoologické zahrady stala součástí vánočních zvyků. Jako nadílku pro zvířata nám návštěvníci přinesli spousty tvrdého pečiva, zeleniny, ovoce a dalších pochoutek. Zvláštní nadílku dostali sloni, tygřata a gorily.

V roce 2008 proběhlo celkem devatero křtin. Mimo jiné jsme pokřtili velblouda dvouhrbého, želvu orlícií bornejskou, 2 žirafy Rothschildovy a 3 mláďata losů.

Jiné programové a mediální akce

Tři králové v zoo (6. 1.); Den u protinožců (26.1.); Setkání dětských sponzorů – základní školy (11., 12., 13. 1.); mateřské školy (21. 4.), střední školy (22. 4.); Zoosazka (28. 2.–2. 3.); Den sněhu a ledu (23. 2.); První jarní den – den koně Převalského (21. 3.); Žirafí den (23. 3.); Den s Českou astronomickou společností (29. 3.); Volejte Hrochovi (1. 4.); Den Země (19. 4.); Slavnostní otevření výběhu lam a hyen (26. 4.); May Day – prezentace školních projektů ke kampani EAZA (1. 5., 8. 5.); Žabí koncert – večerní procházka za žabími hlasy (2. 5.); Den obojživelníků (24. 5.); Den dětí – gorila Tatu slaví 1. narozeniny (1. 6.); Představení tradičního thajského loutkového divadla (7. 6.); Zooopiškvorky (18. 6.); S mláďaty na prázdniny (28. 6.); Lví den (29. 7.); Pozorování částečného zatmění Slunce (1. 8.); Den otců (2. 8.); Den ABC (9. 8.); Den Českého rozhlasu (23. 8.); Hroší den (30. 8.); Den koně Převalského (31. 8.); Jarmark pro šikovné ručičky (7. 9.); Parníkem do zoo (13. 9.); Den s Egmontem (20. 9.); Den seniorů (4. 10.); Ples zvířat (4. 10.); Den severu (25. 10.); Speciální podzimní krmení (28. 10.); Den vyhynulých zvířat (2. 11.); Den spáčů (22. 11.); Adventní dílny (23. a 30. 11.); Pohodové vánoce (20. a 21. 12.)

Večerní procházky s původcem

V průběhu ledna, srpna, září a prosince jsme organizovali večerní a noční prohlídky. Zoologickou zahradu letos po setmění navštívilo 3 229 návštěvníků.

Komentovaná krmení a setkání se zvířaty

Probíhala v sezoně na 18 místech, a to v červnu až srpnu denně, v dubnu, květnu a září o víkendech. Mimo sezonu probíhalo komentované krmení na 9 místech v zoo, a to pouze o víkendu. Novinkou byla v minulém roce ukázka krmení hrabáčů a komentované krmení losů.

Výukové programy

Celkem jsme v roce 2008 nabízeli 12 témat prohlídek s průvodcem a 13 témat výukových programů ve třech kategoriích. Proběhlo 215 výukových programů pro 6020 děti. Zdarma zasíláme e-mailem 14 témat pracovních listů.

Naše nabídka školám byla v roce 2008 rozšířena o 9 tematických prohlídek s průvodcem.

Nabídka výukových programů byla nově rozdělena na tři typy:

- Kontaktní povídání pro nejmenší děti (MŠ a nižší stupně ZŠ);
- Procházky za zvířaty pro vyšší stupeň ZŠ;
- Zoologická pozorování pro vyšší stupně ZŠ a gymnázia.

Nově přibyly dva programy s tematikou tělní pokryv různých skupin živočichů.

Prohlídky s průvodcem v roce 2008

Cílová skupina	Počet prohlídek	Počet účastníků
školy	337	8050
veřejnost	83	1576
handicapovaní	11	166
celkem	431	9792

Školní permanentky

Využívání spolupráce se zoo při výuce přírodovědných předmětů na všech typech škol se stalo již tradicí. Stále roste počet škol, které pro návštěvu zoo využívají školní permanentku, která jim umožňuje nejen přijít do zoo zdarma několikrát během školního roku, ale mohou zároveň využít i nabídku výukových programů, pracovní listy, učitelské balíčky nebo odborné průvodcovské služby. V období od 1. 10. až 31. 12. 2008 zakoupilo permanentku 99 škol.

Výstavy a prezentace

Ve vzdělávacím centru bylo uspořádáno celkem 7 výstav fotografií, výtvarných děl a dokonce i jedna výstava živých zvířat. Výstavu ocasečných obojživelníků jsme pořádali jako součást programu ke kampani „Žáby bijí na poplach“.

Konala se 12. hmatová výstava ve spolupráci s Botanickou zahradou na téma „Živá voda“ (18.—26. 4.).

Kampaň EAZA

devatero křtin. Mimo jiné jsme pokřtili velblouda dvouhrbého, želvu orlícíi bornejskou, 2 žirafy Rothschildovy a 3 mláďata losů.

Rok 2008 byl v pražské zoo ve znamení obojživelníků a kampaně „Žáby bijí na poplach“. Zaměřili jsme ji především na obojživelníky, kteří žijí v České republice, protože přímo v areálu pražské zoo žije volně 5 druhů žab (skokan skřehotavý, skokan hnědý, ropucha obecná, ropucha zelená a kuňka obecná).

Každý den od června do září fungoval informační stánek s modely českých obojživelníků, hlasy našich žab a terárii s živými exotickými obojživelníky a probíhalo zde komentované krmení obojživelníků.

Již od roku 2005 zapojujeme do kampaně děti ze základních škol prostřednictvím soutěže školních projektů. Své projekty děti představují návštěvníkům zoo 1. května, tento den nazýváme May Day a zahajujeme jím v pražské zoo kampaň EAZA. Letos jsme pro velký zájem ze strany škol museli jeden May Day přidat, a to 8. května.

Pro základní školy jsme vytvořili jeden zcela nový projekt. Využili jsme propojení mezi pražskou zoo a rozvojovým projektem České zemědělské univerzity v Praze „Podpora přírodních rezervací a národních parků Senegalů“. Projekt je zaměřený mimo jiné na ochranu antilopy Derbyho a vzdělávání v oblasti ochrany přírody v Senegal. V rámci projektu jsme vytvořili partnerství mezi českými a senegalskými školami, ve kterém by děti měly spolupracovat při ochraně přírody a kampaních EAZA. Pro partnerství jsme vybrali 10 škol senegalských a 10 českých. Pro začátek jsme z každé školy vybrali 25 dětí ve věku 10÷13 let, aby se účastnily soutěže v kreslení. Dětem jsme vysvětlili problematiku ochrany přírody, seznámili je s kampaněmi EAZA a zejména obojživelníků. Děti z obou zemí nakreslily obrázky, které si následně vyměnily mezi partnerskými školami. Kromě toho jsme uspořádali výstavu kreseb v rezervaci Fathala v národním parku Delta du Saloum v Senegal a v Zoo Praha. Obě výstavy se těšily velkému zájmu návštěvníků, v Praze i ve Fathale porota vybrala nejlepší kresbu, jejíž autor od nás získal ceny. Předpokládáme, že i v budoucích letech bude spolupráce škol v kampaních na ochranu přírody úspěšně pokračovat.

Tento projekt získal 2. místo v EAZA Education's Awards – za přínos v oblasti vzdělávání v rámci kampaně.

Besedy a přednášky

V rámci cyklu cestovatelských setkání v zoo jsme v I. čtvrtletí 2008 uspořádali 13 cestovatelských přednášek. V listopadu proběhl cyklus 4 přednášek na ochranářské téma. U příležitosti tematických dnů jsme uspořádali i přednášku o gaviálech (12. 4.), koních Převalského (31. 8.) a gorilách (13. 12.).

Akce mimo zoo

Pro účastníky biologické olympiády bylo uskutečněno 5 besed (211 účastníků). V roce 2008 jsme se zúčastnili Dne bezpečnosti Prahy 7, Trojského dne a Dětského dne ve Všeobecné fakultní nemocnici v Praze.

Práce se specifickými skupinami návštěvníků

Zoo se zaměřuje i na práci se specifickými skupinami návštěvníků s různými typy handicapů. V průběhu roku 2008 pokračovaly práce na vytvoření originálního systému komunikace s handicapovanými návštěvníky zoo. Projekt „Zoo všemi smysly“ zpřístupní zahradu dalším skupinám návštěvníků.

Do této oblasti patří zejména tvorba a realizace prvních 20 kusů hmatových doplňků informačního systému pro slabozraké; audio doplňky informačního systému určeného především slabozrakým; 12. hmatová výstava; exkurze pro zrakově postižené a pro mentálně postižené děti; konzultace diplomových prací na téma Výuka biologie pro zrakově postižené žáky (ukázkové hodiny), Zahrady pro zrakově postižené. Byla vydána brožura Příroda ve tmě – metodický materiál pro práci se slabozrakými a nevidomými v prostředí zoo, doplněná zvláštním CD.

Oddělení tréninku zvířat

Byla zahájena činnost nově vytvořeného oddělení tréninku zvířat. Práce se soustředila na tři cílové skupiny – návštěvníky zoo (především rodiny s dětmi), školní výpravy a chovatelský provoz. Těžiště práce v tomto úvodním roce spočívalo v aktivizaci zvířat v expozicích.

Lemuři v akci

Na základě moderních nenásilných metod tréninku zvířat bylo vytvořeno krátké představení v expozici lemurů kata. Ukázka je doplněna komentářem o přirozených schopnostech lemurů.

Medvědí hrátky

S využitím moderních metod byl vytvořen krátký program, při kterém komunikuje pracovník zoo s ledním medvědem přes skleněnou bariéru pomocí specifických signálů.

Závody paovcí

Zábavná vzdělávací aktivita pro návštěvníky, založená na „sázkách na vítěze“. Horští kopytníci pod vedením pracovníka zoo překonávají náročný terén k cíli, který určí návštěvníci. Během programu je demonstrována i řada přírodnin a vzdělávacích prvků.

Akce pro školy

Ve spolupráci s výchovně vzdělávacími pracovníky zoo bylo připraveno celkem 5 typů programů pro školy, založených na aktivizaci zvířat v expozicích, doplněných o výklad se vzdělávacím zaměřením. Témata: Nosálí schovávaná, Lemuři v akci, Medvědí hrátky, Psí hrátky, Závody horských kopytníků.

Akce zaměřené na chovaná zvířata

Díky znalostem moderních pracovních postupů jsme pomáhali řešit některé komplikované situace v chovu, především tzv. patologické jevy, kdy zvíře svým chováním ohrožuje zdraví svoje nebo ostatních zvířat či chovatele.

Z nejzajímavějších akcí jmenujme redukci agresivního chování u hřebce kianga a omezení stereotypie u medvěda ledního, které bylo zakončeno účastí na transportu zvířete do Zoo Gelsenkirchen a zaškolením místních pracovníků ve vytvořené metodě. V některých případech tvoříme enrichmentové pomůcky pro zlepšení pohody zvířete, které pak přímo využívá chovatel, nebo zaškolujeme chovatele v metodách nápravy chování zvířete.

Výsledky publikujeme v odborné i populární formě. Byl natočen krátký dokument na profesionální úrovni o tréninku medvěda ledního a o projektu Lemuři v akci. Dokument je využíván pro propagaci Zoo Praha a je základem pro reportáž ČT.

Informační systém

V roce 2008 jsme pokračovali v instalaci nového jmenovkového a sponzorského systému. Byly osazeny pavilony Čambal, Pavilon velkých želv a Africký dům. Výměna jmenovkového systému se uskutečnila i v expozičních celcích Africká savana, Laguna, Pláně, Austrálie, Horští kopytníci, Severský les a Amerika. Nový informační systém je pro návštěvníky přehlednější, umožňuje doplňování informací a především přináší vyšší kulturu komunikace. Souběžně s osazením nových jmenovek probíhá i instalace nového sponzorského systému. Navíc byl vytvořen panel pro sponzory, kteří přispívají na zvířata dočasně umístěná v zázemí.

Velký objem prací v této oblasti zahrnoval dále např.:

přípravu 260 ks základních jmenovek v novém informačním systému vč. ilustrací, mapky rozšíření a cizojazyčných textů; přípravu 116 informačních tabulí – lup; přípravu 46 informačních tabulí – ohrožení; informační panely k expozici hyeny a panely ekozóny; přípravu informačního systému Deníku cestovatele pro expozici Afrika zblízka; informační systém pavilonu gaviálů včetně trojrozměrných modelů.

Návštěvnost

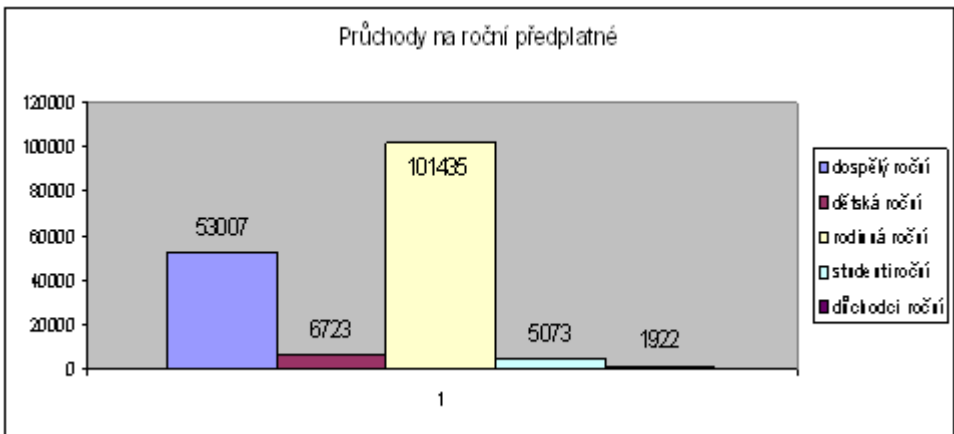
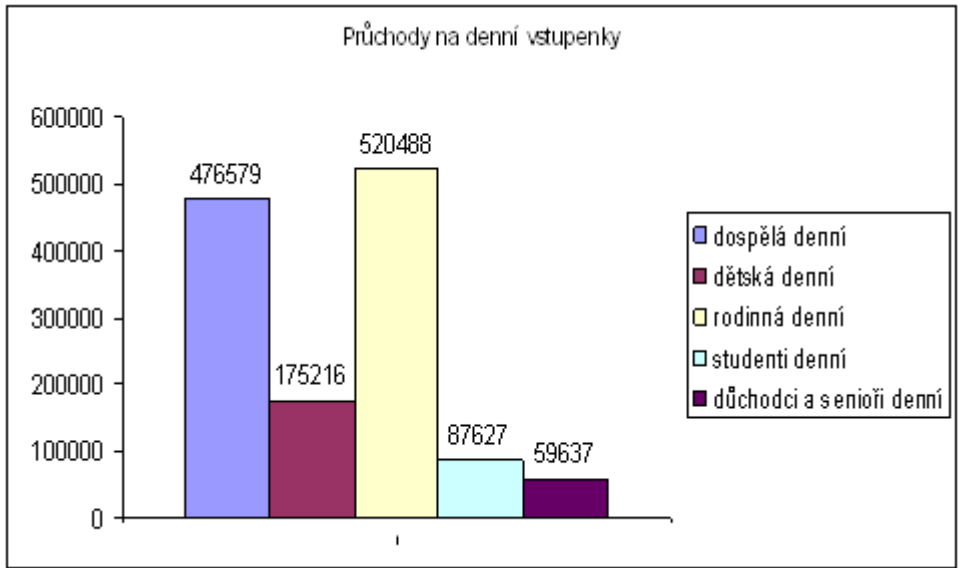
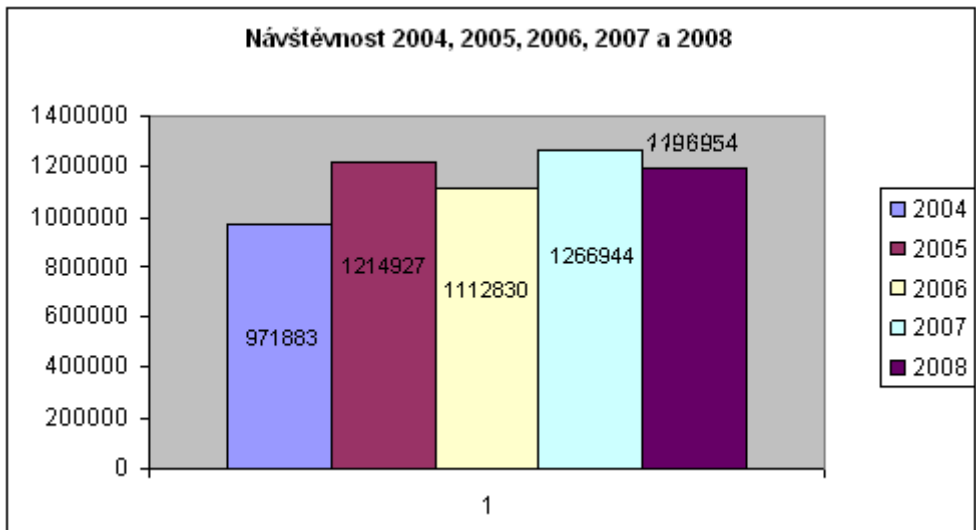
Ačkoli pražská zoo začátkem roku 2008 zvýšila vstupné, na celkové roční návštěvnosti se to nijak zásadně neprojevilo a do zoologické zahrady se přišlo podívat bezmála 1,2 milionu návštěvníků. Padl i denní rekord: 30. března 2008 přišlo 17 446 osob. Byla tak překonána hodnota z 1. června 2002 (16 067 osob).

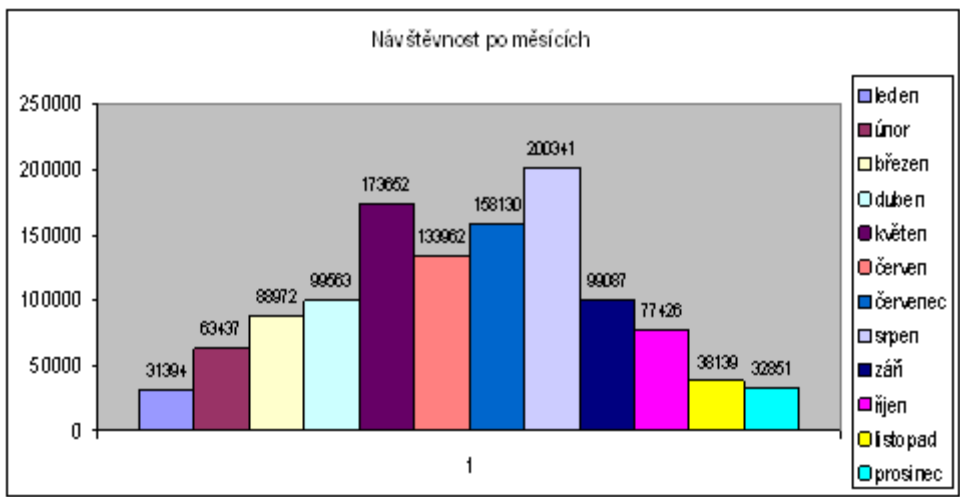
Dramaticky, oproti roku 2007 více než o 100%, stoupl počet prodaných ročních permanentek: ze 7 163 na 15 034. Osvědčila se tak strategie výrazného zvýhodnění těch návštěvníků, kteří zoo navštíví několikrát do roka, což jsou většinou obyvatelé Prahy a jejího okolí. Zmiňované zvýšení vstupného se totiž ročních vstupenek netýkalo, což se z tohoto hlediska ukázalo jako správné rozhodnutí. Zakoupení roční vstupenky se tak rodinám s dětmi vyplatí již při třetí návštěvě, dospělým při čtvrté.

Stále více navštěvují zahradu senioři od 70 let, kterým je umožněn vstup za zvýhodněné vstupné 1,- Kč.

Z rekapitulace návštěvnosti 2008 vybíráme tyto nejzajímavější údaje:

Počet návštěvníků		1 196 954 osob
Příjem ze vstupného		125 277 865,- Kč
Rekordní den 30. 3. 2008		17 446 osob
Nejnávštěvovanější měsíc	-- srpen	200 341 osob
Návštěvnost nočních prohlídek		3 299 osob
Počet seniorů (vstupné za 1 Kč)		25 740
Počet prodaných ročních vstupenek		15 034
Počet psích návštěvníků		11 386

I v roce 2008 jsme pokračovali v marketingové akci Trojská karta, což je společný projekt tří příspěvkových organizací hlavního města Prahy – zoo, Botanické zahrady a Galerie hl. m. Prahy - Trojského zámku. Celkově bylo v roce 2008 zakoupeno 11 701 Trojských karet, na něž bylo realizováno 24 458 jednotlivých návštěv zoo, Botanické zahrady nebo Trojského zámku. Za prodej Trojské karty bylo ve všech 3 institucích utrženo 3 143 tis.Kč, tržby samotné zoo činily po rozúčtování 1 964 tis.Kč.

PR, marketing a média

Rozvíjeli jsme nové vztahy a pečovali o partnery stávající. Tak jako v mediální oblasti, snažíme se i v oblasti hlavních partnerů o jejich zajímavou skladbu, výhodnou pro zoo. V tomto roce jsme zaznamenali výrazný úspěch v podobě příchodu dvou nových, ve své oblasti silných partnerů. S každým z hlavních partnerů jsme uspořádali návštěvnický zajímavé prezentační dny (např. Dětský den s KB) a na závěr roku zorganizovali tradiční VIP večeři pro tyto partnery, tentokrát v pavilonu Africký dům.

Procesy v oblasti propagace, reklamy a marketingu jsou nedílnou součástí práce v pražské zoo a mají přímou souvislost s úspěšnými výsledky hospodaření. Poznatky posledních let jednoznačně ukazují, že prostředky do této oblasti vložené se významně zhodnocují nejen v růstu návštěvnosti, ale i ve sponzorských příspěvcích, darech a věcném plnění. Stoupá i mezinárodní prestiž pražské zoo a s tím i její marketingová hodnota. Na jaře roku 2008 vyhlásil americký magazín Forbes žebříček nejlepších zoo na světě. Zoo Praha obsadila skvělé sedmé místo.

Nejdůležitější událostí nejen prvního pololetí, ale celého roku 2008 byl příchod gaviálů indických. Zvířata dorazila v lednu, slavnostní otevření pavilonu proběhlo v rámci zahájení hlavní sezony začátkem dubna. Na toto téma jsme připravili tiskovou konferenci a několik tiskových zpráv. Motiv s gaviálem se stal důležitým reklamním lákadlem a pozitivně ovlivňoval průběh celoroční návštěvnosti.

Výrazné změny v oblasti PR a komunikace s veřejností

Zvýšení ceny vstupného bylo kompenzováno vstřícným bonusovým programem, jako je zavedení speciální autobusové linky o víkendech a svátcích z Nádraží Holešovice do Troje a zpět („ZOOBUS ZDARMA“) nebo symbolické vstupné 1 Kč pro seniory od 70 let výše. Zoo Praha pamatuje také na akce, které umožňují a podporují přímý kontakt s návštěvníky a motivují lidi k návštěvě zoo. Důraz je kladen na osvětu a hravost sdělení, které mají zhruba 14denní periodicitu.

Na celý rok byl pečlivě připraven kalendář těchto aktivit, které svojí pestrostí přilákají jak děti, tak dospělé. Jde o komponované dny a měsíce, večerní prohlídky, komentovaná krmení vybraných druhů zvířat, přednášky, koncerty, divadelní dětská představení, akce pro školy, křtiny zvířat a slavnostní otevření nových expozic za účasti mediálně známých osobností. To zároveň zajišťuje téměř každodenní publicitu ve sdělovacích prostředcích. O všech akcích se veřejnost může dozvědět i na internetové stránce www.zoopraha.cz. A nejenom to. Je zde možné absolvovat virtuální prohlídky, pozorovat zvířata nebo si ověřit, kterému zvířeti ještě chybějící adoptivní rodiče.

Adopce a sponzoring jsou dalšími možnostmi, jak zoo nejenom pomoci, ale udržovat s ní i pravidelný kontakt – např. při slavnostních společenských akcích při zahájení hlavní sezony či v prosinci při každoročním Setkání sponzorů Zoo Praha.

Reklamní kampaně 2008

Spolupráce s výtvarníkem Vladimírem Veselým vyústila v grafický koncept označovaný jako „MADE IN NATURE“, založený na atraktivních portrétech zvířat ze Zoo Praha, které dokazují jedinečnost a krásu přírody. Autorkou snímků byla fotografka Zoo Praha, autorský tým podílející se na kreativě a tvorbě image dále tvoří především ředitel zoo, vedoucí odd. PR a marketingu a náměstek ÚKV.

Styl MADE IN NATURE se v roce 2008 objevuje i na vstupenkách a v tomto duchu byl též realizován re-design webových stránek Zoo Praha.

Několikrát byly venkovní reklamní kampaně Zoo Praha označeny odbornými médii jako nejlepší v ČR v daném měsíci, např. letní kampaň s ústředním motivem chameleona na zastávkách MHD (MADE IN NATURE) nebo podzimní kampaň ADOPTUJTE ZVÍŘE, která v listopadu a prosinci 2008 přinesla 2,5 mil. Kč na adopcích a byla výrazně viditelná v pražských ulicích i dopravních prostředcích.

Komunikace a reklama Zoo Praha se v roce 2008 zaměřila na tyto hlavní cíle:

zajištění vysoké návštěvnosti po celý rok i mimo hlavní sezonu;

propagaci nově otevíraných expozic (jaro 2008 – Gaviáli v Praze!);

propagaci chovatelských úspěchů zoo (nová mláďata, úspěchy gorilího chovu);

získání prostředků na adopci a sponzoring zvířat (kampaň Adoptujte zvíře);

propagaci nových služeb – zoobusů;

propagaci programových a kulturních akcí v zoo (řešeno inzercí v kulturních přehledech);

propagaci Trojské karty.

Všechny tyto aktivity směřují k neustálé podpoře dobrého jména a nezaměnitelné image Zoo Praha.

Mediální partneři Zoo Praha:

Zoo jako příspěvková organizace nemůže plně hradit intenzivní a nákladné mediální kampaně, které potřebuje pro svoji prezentaci. Pro média je ovšem zajímavá svými aktivitami, novinkami a příběhy. Zoo Praha si tedy plánovitě vytvořila skupinu

mediálních partnerů, se kterými systematicky spolupracuje. Skladba těchto partnerů je vhodně složena tak, aby její komunikace obsáhla všechny typy sdělovacích prostředků včetně internetu a různé typy reklamních nástrojů.

- TV NOVA – na podzim se podařilo uskutečnit televizní kampaň Made in Nature propagující 1,- Kč ze vstupného na záchranné projekty, vrcholící v tzv. prime time čase během vánočních svátků – 30vteřinové spoty s chameleonelem, tučňákem atd.;

- rozhlas – ČRo – upoutávky na 1,- Kč ze vstupenky; IMPULS – jarní kampaň na zahájení nové sezony a otevření pavilónu Čambal – pavilonu gaviálů;

- periodika - vydavatelství MAFRA, dětské časopisy z nakladatelství EGMONT – inzerce Made in Nature a Adoptujte zvíře;

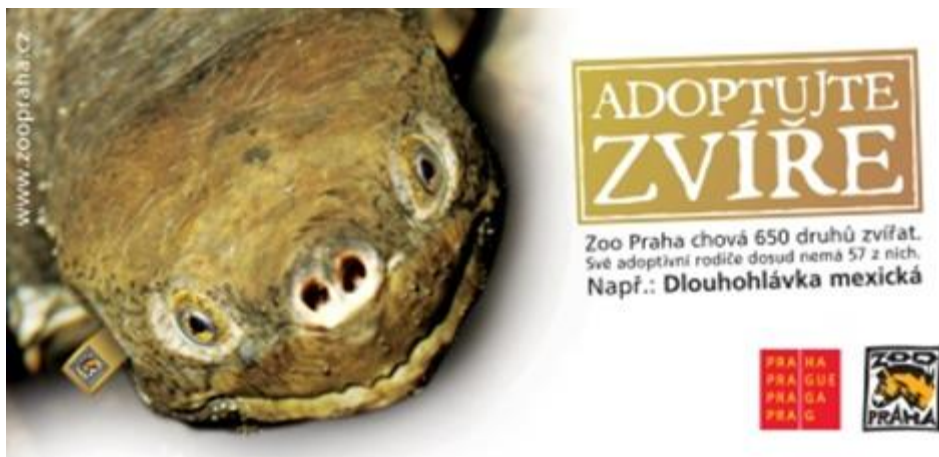
- billboardy a plakáty citylight – euroAWK;

- reklamní spoty v kinech před dětskými filmy – Palace Cinemas;

- internetové kampaně – portál Seznam.cz;

V létě 2008 byla opět, tak jako v roce předešlém, realizována nevěšdně pojatá reklamní kampaň na zastávkách MHD ve spolupráci se společností JCDecaux. Kromě klasických plakátů citylight, jejichž pronájem byl dohodnut na bázi zvýhodněných nekomerčních cen, byl na vybraných zastávkách v centru Prahy instalován kompletní polep s ústředním motivem chameleona v nadživotní velikosti a sloganem MADE IN NATURE. Kampaň byla rovněž velmi příznivě ohodnocena odbornými médii i širokou veřejností a v srpnu 2008 se návštěvnost zoo vyhoupla přes hranici 200 tisíc návštěvníků (200 341 osob).

Rovněž předvánoční inzertní kampaň „ADOPTUJTE ZVÍŘE“ byla úspěšná – zaměřili jsme ji opět na propagování adopce těch zvířat, která neměla dosud žádného sponzora. Setkalo se to s velkým úspěchem: přihlásilo se celkem 1 390 zájemců, kteří přispěli na chov všech zvířat v zoo celkovou částkou 2 584 665,- Kč. V inzerátu bylo uvedeno, že 57 druhů nemá dosud svého adoptivního rodiče. Díky této kampani svého rodiče našla téměř všechna zvířata. V inzerátech, na BB a CL plakátech z dílny Zoo Praha se střídalo 5 motivů: bodlinatka tmavá (32 nových adoptivních rodičů), makak vepří (9), gueréza pláštíková (8), dlouhohlávka mexická (6) a saranče stěhovavá (4).

billboard

Ve spolupráci s Botanickou zahradou a Galeríí HMP (Trojským zámekem) jsme pokračovali v projektu nazvaném Trojská karta 2008 (TK) a uskutečnili reklamní kampaň na podporu tohoto projektu v období od dubna do září 2008 (billboardy, citylighty, letáky, webové stránky, podpora bonusových akcí pro držitele TK).

Marketing:

Rozvíjeli jsme nové vztahy a pečovali o partnery stávající. Tak jako v mediální oblasti, snažíme se i v oblasti hlavních partnerů o jejich zajímavou skladbu, výhodnou pro zoo. V tomto roce jsme zaznamenali výrazný úspěch v podobě příchodu dvou nových, ve své oblasti silných partnerů – Toyota nahradil Mercedes-Benz ČR a nově nás posílila společnost T-Systems, která zoo pomáhá s dobudováním vnitřní optické sítě, s dotažením páteřní optické sítě do areálu zoo a se zajištěním konektivity potřebné pro nejrůznější multimediální projekty typu Bora v přímém přenosu (přímý přenos webových kamer z medvědí porodnice v listopadu a prosinci ve spolupráci s TV NOVA). Kromě toho se T-Systems v rámci reklamního plnění podílel hotovostní platbou 500 000,- Kč na transportu tygra malajského z Asie.

Smlouva o partnerské spolupráci se společností Mercedes-Benz je doposud nejštědřejším vyjádřením reklamního plnění zoo vůči svému partnerovi s ročním objemem 2,5 mil. Kč v podobě přímé platby, dále v podobě věcného plnění na základě barteru za zapůjčení 3 služebních osobních automobilů této značky, v podobě péče o dřevěné trakářky pro návštěvníky a v podobě marketingově osvětové soutěže pro školáky s názvem Vysvětluj svět, kdy děti mají vytvořit jmenovku zvířete z pražské zoo dle vlastního výběru, nejlepší jmenovky vyhodnotí odborná komise a ty budou vystaveny v zoo po dobu letních prázdnin 2009. Tato smlouva je důkazem vysoké marketingové hodnoty současné Zoo Praha.

Mezi gastronomickými partnery zůstávají společnosti Nowaco se svou značkou mražených výrobků Prima, Plzeňský Prazdroj (Velkopopovický Kozel) a tradiční partner Coca-cola.

Rozvíjeli jsme a upevňovali vzájemně výhodné partnerství s Komerční bankou, která se stala partnerem provozu zoobusu (přispěla částkou 200 000,- Kč na provoz busu v rámci reklamního plnění nad rámec stávající partnerské smlouvy) a její reklama byla v II. pol. roku 2008 umístěna na zadní straně busu a promítána na LCD monitorech uvnitř vozu.

S každým z těchto hlavních partnerů jsme uspořádali návštěvnicky zajímavé prezentační dny (např. Dětský den s KB) a na závěr roku zorganizovali tradiční VIP večeri pro tyto partnery, tentokrát v pavilonu Africký dům.

V 1. pol. roku 2008 se podařilo uzavřít smlouvu o reklamní spolupráci s firmou GORE (300 000,- Kč). Tato společnost se stala partnerem chovu vyder, medvědů ledních a tygrů. Vizualy umístěné u těchto expozic získaly v mediální soutěži FLE Media Awards 2008 první místo za nejlepší využití venkovní reklamy.

Kontinuálně jsme pracovali na zlepšení komunikace vůči zahraničním i tuzemským turistům, oslovili jsme osobním dopisem všechny hotely a ubytovací zařízení v Praze a s cca 200 hotely jsme zahájili spolupráci při distribuci marketingového letáku pro turisty se stručnou informací o zoo, s mapkou a instrukcí, jak se do zoo dostat.

Přehled hlavních a mediálních partnerů Zoo Praha a jejich plnění:

Hlavní partneři Zoo Praha

celkový přínos 8 389 959,- Kč bez DPH

Komerční banka	1 455 000	prezentační den 2x
Coca- Cola	779 431	
Coca- Cola	296 800	zápočet - promoční akce
Velkopopovický Kozel	832 632	
Velkopopovický Kozel	200 000	zápočet
Toyota	416 438	prezentační den

Prima	1 500 000	promoční akce 4x
Opavia	1 000 000	promoční akce léto
Palace Cinemas	100 000	zápočet
Mercedes-Benz	1 041 667	
Mercedes-Benz	767 991	zápočet

Mediální partneři Zoo Praha –
celkový přínos 3 571 318,- Kč bez DPH

MF Dnes	1 501 882	zápočet
Palace Cinemas	100 000	zápočet
Egmont ČR	909 244	zápočet
Seznam cz	1 029 412	zápočet
ČRO	30 780	zápočet
euro AWK		jiné plnění

Barterové dohody
celkový přínos 525 740,- Kč bez DPH

T-Systems Pragonet	222 000
Fontana Watercoolers	40 062
Creative Dreams	50 178
Stratex Communacation	150 000
Časopisy pro volný čas	3 000
Happy Time	27 500

Media Action	33 000
--------------	--------

Reklamní spolupráce

celkový přínos 900 000,- Kč bez DPH

KB zoobus

(nad rámec partnerské smlouvy)	200 000
--------------------------------	---------

Pražská plynárenská	100 000
---------------------	---------

Media Action	100 000
--------------	---------

T-Systems

(součástí partnerské smlouvy)	500 000
-------------------------------	---------

Pronájmy prostor v Zoo Praha

celkový přínos 1 107 991,-Kč bez DPH

IN FILM Praha	30 000
---------------	--------

CIMA	6 000
------	-------

Povodí Vltavy	3 000
---------------	-------

Trojské gymnázium	24 000
-------------------	--------

New Concept	200 000
-------------	---------

T.C.B. - CZ	42 000
-------------	--------

svatba	10 084
--------	--------

Smart Point	30 000
-------------	--------

svatba	13 865
--------	--------

Amon Systém	18 000
-------------	--------

Initiative Media Prague	300 000
Elektrowin	60 000
HP TRONIC	90 000
Webasto Product CR	36 000
Creative Dreams	60 000
Eli Lilly ČR	120 000
Fleishman - Hillard	54 000
Metrostav	11 042

Služby v rámci pronájmu - programy a prohlídky

celkový přínos 55 387,-Kč bez DPH

Amon System	3 530
HP TRONIC	49 336
narozeniny	2 521

Mediální obraz zoo, PR:

Zprávy z pražské zoo se objevují v televizi a tisku téměř denně. Ve všech důležitých periodikách a televizních štábech je navázána oboustranně vstřícná spolupráce s konkrétními novináři, kteří mají na starost zoo. Můžeme konstatovat, že aktuální zprávy o dění v Zoo Praha pokládají za důležitou součást svého zpravodajského portfolia všechna tuzemská média.

Tiskové zprávy jsme vydávali pravidelně, minimálně dvakrát týdně. Vydali jsme celkem 78 tiskových zpráv a uspořádali 4 tiskové konference či setkání s novináři na půdě zoo.

Zahájili jsme spolupráci s nejsledovanějším televizním kanálem v ČR – s TV NOVA, kde byly odvysílány reklamní spoty MADE IN NATURE i záběry s multimediálního projektu BORA V PŘÍMÉM PŘENOSU.

Zahájena byla též spolupráce s rádiem IMPULS – odvysílána kampaň na otevření nového pavilonu gaviálů.

S oběma těmito ve své oblasti důležitými médii bylo předběžně domluveno mediální partnerství na další období od roku 2009.

Pokračovala spolupráce s ČRo Leonardo na významném mediálním projektu ODHALENÍ, v rámci něhož webové kamery sledují dění v pavilonu goril.

Zoo Praha v médiích 2008	kolikrát
v novinách	1 523
v televizích	137
v rádiích	29
na internetu	517
v časopisech	361

Např. v deníku MF Dnes bylo o pražské zoo publikováno celkem 285 příspěvků.

Publikační činnost:

V roce 2008 vydala Zoo Praha tyto tituly:

- dvě pravidelná čísla časopisu Trojský koník;
- speciální vydání Trojského koníka věnovaného koni Převalského;
- katalog - dvojjazyčná brožura (čj/aj) o největších hitech Zoo Praha;
- v rámci nové knižní edice: Portréty ze Zoo, Historie Zoo Praha;
- orientační plánek Zoo Praha (čj,)- dotisk;
- časopis Tamtamy z pražské zoo;
- marketingový leták v čj, aj;

- informační letáky Čambal – pavilon gaviálů a Kůň Převalského;
- nová řada vstupenek do zoo s 12 zvířecími motivy.

Internet:

Zdokonalili jsme programové vybavení administračního rozhraní pro snadnou aktualizaci obsahu stránek. Webu jsme vtiskli novou tvář v duchu kampaně MADE IN NATURE s mnoha interaktivními prvky, s pohybujícím se chameleonem, tučňákem a gepardem v záhlaví stránek, s animacemi a hrami.

Stránky byly rovněž zpřístupněny pro nevidomé a zrakově postižené využitím koncepce „Blind Friendly Web“ (přístupnost webu www.zoopraha.cz je nyní řízena metodikou **Blind Friendly Web verze 2.3 a 1. verzí Metodického pokynu MVČR k Vyhlášce č. 64/2008 Sb. o přístupnosti webových stránek orgánů veřejné správy**).

Denně aktualizované internetové stránky www.zoopraha.cz se staly jedním z nejzajímavěji pojatých webů mezi evropskými zoo. Na dalším zdokonalování však stále pracujeme.

Darovací smlouvy, adoptivní rodiče a sponzoři zvířat:

V roce 2008 získala zoo celkem 15 671 tis. Kč od 3 418 dárců, firem a institucí. Příspěvky od soukromých dárců tvoří 5 815 tis. Kč. Dále se na celkové částce podílely firmy, které darovaly celkem 2 593 tis. Kč. Pokračuje i dobrá spolupráce se školami, zejména z oblasti Prahy a Středočeského kraje. Celkem 251 škol v roce 2008 darovalo zoo částku více než 775 tis.Kč.

Korespondenční akce na výstavbu nového pavilonu slonů se společností Fundraising:

Koncem roku jsme realizovali další kolo korespondenční sbírkové akce na výstavbu nového pavilonu pro slony. Před Vánocemi 2008 jsme oslovili stávající přispěvatele (tzv. house mailing), toto zatím poslední kolo není definitivně vyhodnoceno, příspěvky docházejí i začátkem roku 2009, průběžný výsledek k 31. 12. 2008 byl příjem cca 1,8 mil. Kč, předpokládaný příjem je cca 3,2 mil. Kč, což je při nákladech 840 tis. Kč opět velmi dobrý výsledek tohoto kola. Tento projekt běží od roku 2003, celkem bylo osloveno přes 600 tisíc adresátů v Praze a středních Čechách. Dosud se do něj zapojilo 27 000 osob, které přispěly částkou 26 627 300 Kč.

Vývoj darů v posledních letech (v tis. Kč)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	
Dary celkem	24 420	20 446	12 555	9 687	14 672	13 475	15 695	
Nefinanční dary	0	0	1 205	365	3 584	115	25	
Finanční dary	24 420	20 446	11 350	9 322	11 087	13 360	15 671	Vývoj počtu dárců

v posledních letech

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Počet dárců	736	1191	1992	2299	2039	2 350	2 856	3 418

4. Doplnková činnost

Také v roce 2008 jsme se snažili rozšířit a zkvalitnit doplňkovou činnost, která slouží především návštěvníkům zahrady a to hlavně rozšířením stánkového prodeje suvenýrů.

Gastronomické objekty jsme rozšířili o novou bagetérii U Supa (jižní východ), která zkvalitnila a rozšířila výběr sortimentu, dále jsme umístili 2 prodejní gastronomické stánky U Rothschilda (severní část areálu), kde jsme podpořili prodej mraženého zboží (kopečkové zmrzliny Prima) a prodej rychlého občerstvení. V měsíci květnu 2008 jsme přemístili prodej suvenýrů z Obory (stánek U Bizona) směrem k žirafám, čímž se zvýšil několikanásobně prodej. Ze stávajícího stánku U Bizona vznikl prodej trdelníků a staročeských dobrot.

Samotný provoz doplňkové činnosti byl výrazně ovlivněn personálními změnami na místě vedoucího a skladníka. V průběhu roku bylo nutné řešit problém špatné komunikace skladového a prodejního SW a z toho důvodu provádět denní inventury příjmů a výdejů zboží. Do ročních inventur se však podařilo tuto disharmonii odstranit.

Mgr. Dušan Michelfeit, náměstek ÚKV

Stavební činnost

Významné stavební akce

Pavilon gaviálů

Již několik let pražská zoo nechovala velké zástupce plazího řádu krokodýlů. Protože v zoo nebylo k dispozici přiměřené chovatelské zařízení, rozhodli jsme se vybudovat zbrusu novou expozici, a to pro vzácné gaviály indické. Jsou to velcí a zajímaví plazi a na rozdíl od aligátorů amerických nezimují, ale jsou čilí po celý rok. Navíc jim jejich způsob života umožňuje aktivitu i během poměrně chladných období.

Pavilon a venkovní expozice gaviálů ohraničují na severu, tedy v sousedství pavilonu velkých savců, celek Vodního světa. Celkové pojetí expozice odpovídá prostředí velké řeky včetně klidných tišin, hlubších vod, proudu a písčitých pláží. Návštěvníci mají příležitost pozorovat gaviály na souši i pod vodou. Celková plocha venkovního výběhu činí 163 m², voda má plochu 167 m² a je od cesty oddělená sklem. Vnitřní prostor pro zvířata navozuje dojem řeky. Přes vodu o ploše 70 m² vidí návštěvníci na souš, oživenou výsadbami a některými druhy sladkovodních želv i menších druhů ryb. K technickým zajímavostem patří způsob vodního hospodářství. Venkovní a vnitřní bazény tvoří oddělené jednotky. V obou případech voda neustále obíhá a je filtrována, u vnitřního bazénu je navíc přehřívána tak, aby její teplota neklesla pod 16 °C. Další skrytou vymožeností je vyhřívání částí písčitých pláží. To vše znamená, že gaviálové mohou trávit venku většinu roku a jen v krátkém období největších mrazů je návštěvníci uvidí pouze v pavilonu.

Expozici gaviálů projektoval ateliér AND, zhotovitelem je Konstruktiva Konzit a. s. Výtvarné řešení se dílem ak. mal. Romana Hudziece a ak. mal. Kryštofa Krejčí. Celkové náklady činily 22,5 milionu Kč, z toho 15,5 milionu vlastní budova a 7 milionů venkovní expozice.

Rekonstrukce expozice lachtanů

Rok 2008 byl pro realizaci této v současnosti největší investice v pražské zoo rokem klíčovým. Do konce roku se podařilo dokončit kompletní stavební práce, které obsahovaly především vybudování chovatelského zázemí, expozičního bazénu a přilehlé souše a kostry návštěvnické tribuny. Pro začátek roku 2009 tak zbývá

dokončit montáž a oživení technologie recirkulační úpravny vody a scénické úpravy. Expozice by měla být otevřena na jaře.

Zásobní zahrady – skleník

Pro potřeby zimování palem a pro pěstování a regeneraci zeleně z interiérů expozic, zejména tropických, slouží skleník dokončený v zásobní pěstební zahradě. Skleník o půdorysu 26 x 8 metrů má dvě výškové úrovně. Část vysoká 5 metrů slouží k pěstování a regeneraci expoziční zeleně a část vysoká sedm metrů je určena k zimování palem.

Chovatelské zázemí – stáj B

Bohužel ani v roce 2008 se nepodařilo stavbu, která se s blížícím se zahájením výstavby nového pavilonu slonů, jež ruší stávající ubikace několika druhů antilop, zahájit. Důsledkem odvolání souseda proti vydanému územnímu rozhodnutí bylo nařízení odvolacího orgánu, že dokumentace, respektive žádost musí být doplněna o rozptylovou studii pachových látek. Předmětná studie bude dokončena v únoru 2009 a následně bude obnoveno územní řízení.

Rekonstrukce inženýrských sítí

Tato akce řeší průběžnou obnovu a modernizaci rozvodů sítí technické infrastruktury v areálu zoologické zahrady. V posledním čtvrtletí roku 2008 jsme po předchozí projektové přípravě a nutných výběrových řízeních zahájili realizaci dvou staveb nezbytných pro chod zahrady. První z nich je **akumulace a výtlač užitkové vody** z jímacích vrtů do centrálního vodojemu. Stávající systém koncepčně pocházející ještě z 30. let 20. století, kdy výtlačné potrubí slouží zároveň jako distribuční, bude nahrazen systémem novým, ve kterém výtlač a distribuce budou striktně odděleny. Druhou, neméně důležitou stavbou pak je **čerpání a výtlač bazénových vod**. Voda vypouštěná z bazénů lachtanů, tučňáků a chovného zázemí ptáků nebude již vypouštěna do jednotného zpoplatněného kanalizačního systému, ale prostřednictvím výtlačného potrubí do expoziční vodoteče zvané Mlýnský náhon a z ní následně do Vltavy.

Rekonstrukce chovného zázemí ptáků

V průběhu roku byla dokončena první etapa výstavby sestávající z realizace centrálního objektu s přípravnou krmiv, sklady a dalším provozním zázemím a dvou chovných objektů. Jeden z nich je řešený konstrukčně víceméně jako skleník a bude

sloužit k chovu brodivých; druhý je určen pro širokou paletu ptáků, kteří nejsou vázáni na vodní prostředí, od hrabavých po papoušky a pěvce.

Rekonstrukce Černoousky

Památkově chráněný barokní viniční domek situovaný na jednom z nejvyšších bodů areálu zoologické zahrady, který po dlouhá léta sloužil jako objekt bydlení, byl zrekonstruován na stylovou cukrárnu a kavárnu. Přilehlá terasa umožní netradiční výhledy na panorama Prahy. Předpokládáme, že stavba bude zkolaudována počátkem roku 2009 tak, aby provozování mohlo být zahájeno s nástupem nové hlavní návštěvnické sezony.

Rekonstrukce Gočárových domů

Takzvané Gočárovy domy jsou dva objekty, které byly postavené původně na letišti ve Kbelích a v 70. letech 20. století byly přeneseny jako nemovité památky do areálu pražské zoologické zahrady. Oba domky byly vážně poškozeny katastrofální povodní v srpnu 2002. Následovalo období jednání o možném přemístění zpět do Kbel či na jiné místo v areálu zoo, situované mimo záplavové území. Idea přemístění do Kbel ztroskotala na neochotě armádních odpovědných činitelů. Vyskytl se i návrh soukromého investora na přemístění na Petřín. Rozhodnutím vedení hlavního města jsme od poloviny roku 2008 intenzivně pokračovali v přípravě přemístění domků v rámci areálu zoo. Tato snaha vyústila v získání územního rozhodnutí a pokračujeme v přípravě dalších stupňů projektu. Současně pracujeme na zajištění financování, alespoň částečném, z fondů Evropské unie.

Průchozí voliéra papoušků

V horní části areálu probíhá v místech bývalé stezky malých šelem rekonstrukce, jejímž výsledkem bude nová lineární expozice malých papoušků. Na západním konci bude stezka zakončena velkou, návštěvníkům přístupnou voliérou s několika druhy papoušků i dalších druhů malých ptáků z oblasti jihovýchodní Asie. Voliéra bude dokončena v prvním čtvrtletí roku 2009.

Revitalizace bývalého mlýnského náhonu

Akce „Revitalizace území zbytku původního mlýnského náhonu, tzv. Strouha, v Zoo Praha na přirozené stanoviště výskytu místní fauny a flóry“ je financovaná z prostředků EU, SR a MHMP. Příslušná smlouva s MHMP byla uzavřena v listopadu 2008, přičemž v závěru roku byly částečně čerpány pouze neinvestiční prostředky

tohoto projektu. Podle smlouvy s MHMP jsou termíny realizace celého projektu listopad 2008 až červen 2009. V období listopad až prosinec 2008 proběhlo výběrové řízení na dodavatele a vlastní práce investičního charakteru budou zahájeny v lednu 2009. V rámci investiční části akce dojde v předmětném území k plošným probírkám porostů, úpravám dna a břehů vodoteče, terénním modelacím, vybudování laguny, suché zídky, základu pro hnízdo ledňáčka, sadovnickým úpravám (výsadbám dřevin, bahenních, vodních rostlin, založení travobylinného porostu), instalacím parkosů a výrobě a instalaci informačního systému.

Ostatní stavební akce

- Pro **výtah imobilních návštěvníků**, který nahradí dosluhující šikmou plošinu v místech hlavního vstupu do zoologické zahrady byla zpracována architektonická studie a projekt pro územní řízení.
- Pro doplnění expozic v pavilonu Indonéska džungle byla realizována **prosklená expozice krysy obláčkové** a byly zahájeny přípravné práce na zřízení **odstavného boxu orangutanů** v místech části dosavadní expozice gibbonů.
- Vzhled okolí východu z areálu zoologické zahrady bude zlepšen rekonstrukcí **obvodové stěny hospodářského zázemí**, která odcloňuje zásobovací dvůr. Lokalita bude doplněna o dva malé prodejní stánky rychlého občerstvení. V roce 2008 byly provedeny průzkumné sondy, architektonická studie a zahájeny práce na prováděcím projektu.
- Pro přípravu výstavby **střediska enviromentální výchovy**, ve kterém budou návštěvníkům prezentovány schopnosti a životní projevy chovaných zvířat, bylo až koncem roku dokončeno definitivní zadání a stavební program. Okamžitě následovalo zahájení prací na studii a v roce 2009 bude projektová příprava pokračovat tak, aby vlastní realizace mohla být zahájena po skončení hlavní návštěvnícké sezony.
- Pro realizaci stavby **dřevěné rozhledny**, která by měla dále zatraktivnit zejména horní partie areálu zoologické zahrady, byla v roce 2008 dokončena projektová příprava a byly zahájeny stavební práce. Dokončení stavby předpokládáme v první polovině roku 2009.
- Pro **rekonstrukci památkově chráněné usedlosti Sklenářka** jsme zajistili zpracování ověřovacích architektonických studií. Byly provedeny detailní historické, architektonické a stavebně technické průzkumy, včetně průzkumu mykologického a entomologického, a byl rozpracován projekt vlastní rekonstrukce.
- Rekonstrukce rekreačního a školícího střediska v Hejnicích byla v roce 2008 prakticky dokončena a pro rok 2009 zbývají poslední dokončovací práce na interiérech.

- V rámci akce **rekonstrukce zpevněných ploch** jsou průběžně rekonstruovány komunikace a zpevněné plochy včetně hrazebních prvků výběhů. V roce 2008 byla dokončena rekonstrukce komunikací nad výběhy hyen a byla provedena rekonstrukce návštěvnické cesty v úseku mezi výběhy medvědů a pavilonem Indonéská džungle. Původně plánovaná úprava oplocení severní hrany výběhu koní Převalského byla realizovaná v rámci provozu.

Finanční vypořádání investičních akcí v r. 2008 (v tis. Kč)

číslo akce	Název	MHMP	Plán IF ZOO	Skutečnost čerpání
3016	Odpadové hospodářství		300	160,8
3029	Zásobní zahrady - skleník		4 580	4 556,5
4885	Chovatelské zázemí - stáj B		600	550,7
6032	SZNR		5 000	5 073,5
6488	Rekonstrukce rozvodů inženýrských sítí		10 350	1 649,9
6826	Technické zázemí		350	94,6
8649	Expoziční bazén lachtanů	28 000	9 346	29 459,4
8652	Rek. chov. zařízení pro ptáky	10 000	7 000	17 452,5
9104	Informační systém pro návštěvníky		1 000	0,0
9211	Restaurace Afrika		400	0,0
9308	Rekonstrukce Černohousky 1.4.2009		8 350	8 708,1
9309	Rekonstrukce zpevněných ploch a oplocení		3 500	1 838,4
9310	Rekonstrukce TZB		1 100	1 071,6
9401	Rekonstrukce Gočárových domů		1 800	297,5
9402	Rekonstrukce Hejnice		1 000	928,0
9406	Sklenářka		500	391,8

9410	Rekonstrukce stanic lanovky		210	50,0
9411	Rozhledna		3 000	706,0
9412	Stř. enviroment. výchovy - prezent. podium		2 000	0,0
9501	Velké voliéry		6 000	5 581,2
9502	Africký výběh - vybavení, stání, odstavné výběhy		1 000	0,0
9503	Rekonstrukce obvodové stěny u východu ze zoo		3 000	541,9
9504	Nové využití pavilonu velkých savců a okolí		500	0,0
9505	Rekonstrukce severní části areálu zoo		200	0,0
9506	Velká voliéra dravců		50	43,7
9507	Indonéská džungle - expozice		1 000	524,6
9508	Výtah pro invalidy		500	24,2
9519	DROBNÉ STAVBY		0	182,5
CELKEM:		38 000	72 636	79 887,4

Ing. Alexandr Světnický, investiční náměstek

Ekonomická zpráva

Úvod

Rok 2008 byl v Zoo Praha ekonomicky určen zejména výrazným zvýšením vstupného od 1. 1. 2008. Tato změna byla zatěžkávací zkouškou reálného návštěvnického potenciálu současné nabídky zoo po povodni. Výsledky roku 2008 potvrdily správnost tohoto kroku. V roce 2008 navštívilo pražskou zoo celkem 1 196 954 osob, což je třetí nejlepší výsledek v dějinách organizace. Oproti historicky rekordní návštěvnosti roku 2007 došlo k poklesu o pouhých 5%, příjmy ze vstupného však stouply o 33%! Souběžně s tím došlo i ke zvýšení příjmů z doplňkových činností (o 10%), příjmů z darů (o 15,5%) a sponzorských příspěvků (o 46%). Nepřerušil se tak trend trvale stoupající míry ekonomické soběstačnosti Zoo Praha po povodních - loni bylo dosaženo 69,62% proti 66,36% v roce 2007 (měřeno metodikou UCSZ).

Zvýšený ekonomický potenciál zoo se promítl do vyšší úrovně péče o areál i o návštěvníky. Zoo Praha absolvovala nadstandardní objem akcí v rámci oprav a údržby budov, expozic, komunikací a pozemků. Zmnožila také své programové, publikační, marketingové a reklamní aktivity. Největší ohlas z nich mělo zejména zřízení víkendové autobusové linky z nádraží Holešovice do Zoo zdarma (na náklady Zoo Praha), dále zavedení volného vstupu pro seniory nad 70 let a vyčlenění 1,-Kč z každé vstupenky na podporu projektů na ochranu zvířat ve volné přírodě.

Nejvýraznější událostí roku 2008 bylo jarní otevření nového pavilonu pro gaviály indické, nejohroženější krokodýly světa. Nová expozice nejenže představila návštěvníkům živočišný druh, který není chován v žádné jiné zoo v Evropě, ale stala se prvním úspěšným krokem na cestě k záchraně těchto mimořádně ohrožených zvířat. Na celém světě mimo Indii není v současné době srovnatelné zařízení s tak velkým potenciálem tato vzácná zvířata odchovávat a vracet zpět do volné přírody. Zoo Praha tak po letech získala k realizaci další unikátní záchranný projekt, podobný záchraně koně Převalského ve 2. polovině 20. století. Pavilon se setkal s mimořádným zájmem veřejnosti. Díky němu bylo dokonce dne 30.3.2008 dosaženo nejvyšší denní návštěvnosti v celé dosavadní historii pražské zoo - na gaviály se za jediný den přišlo podívat celkem 17 446 osob.

Dalšími, veřejností sledovanými událostmi, byly v roce 2008 počty a druhy odchovaných mláďat a vyhlášení pražské zoo jako 7. nejlepší zoo na světě v prestižním žebříčku zveřejněném americkým časopisem Forbes v 1. polovině roku. Oba tyto úspěchy jsou zúročením finančních i lidských investic do obnovy zoo po povodni a potvrzením současné filozofie zahrady zaměřené stejným dílem na návštěvnickou atraktivitu i chovatelskou kvalitu.

Výkonnost Zoo Praha v roce 2008 potvrzuje i obsáhlý seznam investičních akcí, realizovaných i hrazených většinou z vlastních zdrojů. Nejnáročnějšími z nich se zoo snaží udržet svou atraktivitu i v dalších letech – v 1. polovině roku 2009 tak

budou postupně otevřeny dvě nové expozice zvířat (lachtani a papoušci) a dvě nové dominanty návštěvnické vybavenosti (cukrárna a rozhledna).

Uvedené ekonomické a návštěvnické výsledky jsou zároveň naší přípravou na překonání nastupující ekonomické recese v zemi. Kvalitu těchto výsledků, stejně jako vysokou efektivitu řízení a organizace práce v zoo potvrdil i organizační a personální audit, proběhlý na konci roku 2008.

Přetrvávajícím handicapem provozu zoo je nedostatečná dopravní a parkovací obslužnost, která je limitujícím faktorem rozvoje jejího návštěvnického potenciálu a ve špičkách přináší vážné problémy jak návštěvníkům, tak obyvatelům Troje.

1. Náklady

Celkově se náklady proti roku 2007 zvýšily o 13%. Ve schváleném rozpočtu byly plánovány ve výši 225 460 tis.Kč, v průběhu roku byl pak plán upraven až na 264 220 tis. Kč. Takto upravený plán byl dodržen na 100%, minimální úspora činí 10 tis. Kč. Výše nákladů mohla být a byla upravována v návaznosti na vývoj vlastních výkonů, tedy především tržeb ze vstupného. To vytvořilo prostor pro utlumení neplánovaných nákladů na DPH i realizaci záměrů, především v oblasti oprav a údržby, které sice byly plánovány, ale jejich realizace byla závislá právě na vývoji zmiňovaných tržeb.

a) Spotřebované nákupy:

Celkově tyto náklady stouply proti roku 2007 o 13%, upravený rozpočet ve výši 67 168 tis. Kč byl čerpán na 98,2%.

1) spotřeba materiálu

Proti roku 2007 byla tato spotřeba vyšší jen nepatrně - o 1,3%. Schválený rozpočet 28 995 tis. Kč byl upraven na konečných 30 271 tis. Kč a to především přidělem dotace MŽP na krmivo a materiál ve výši 7 518 tis. Kč. Současně byl snížen rozpočet na ochranné pracovní pomůcky, kancelářský materiál a rostlinný materiál.

V analytickém sledování klesla spotřeba základního materiálu ze 7 031 tis. Kč v roce 2007 na 6 403 tis. Kč. Jeho relativně vysoká spotřeba je dána tím, že díky výhodným maržím u dlouhodobých dodavatelů byl používán i při opravách zajišťovaných externě, čímž se cena těchto oprav snížila. V průběhu roku byla provedena výraznější úprava rozpočtu těchto nákladů u DDHM a to z 3 260 tis. Kč na 4 560 tis. Kč. Tyto prostředky byly použity jednak na běžnou obnovu majetku, jednak na doplnění nových nebo opravených expozic. Bylo pořízeno např.: kamerový systém u goril, ledních medvědů, na sádkách a na statku, mobiliář před výběhem goril a v pavilonu velkých želv, odpadové koše, piknikové stoly a židle, kontejnery, klece pro přepravu zvířat, zoologické modely zvířat pro didaktické účely, křovinořez, paletizační vidle, zahradní nádrž na vodu, bedny na krmení, mobilní voliéry pro pávy, posezení

pro návštěvníky (stoly, židle, slunečníky), atd. Část těchto nákladů sloužila i k dovybavení technického zázemí expozic a pavilonů PC technikou a nábytkem.

Srovnání nákladů na jednotlivé druhy materiálu (v tis. Kč):

položka	2007	2008	rozdíl
kancelářský materiál	505	239	-266
propagační materiál	1 152	1 317	165
knihy, noviny, časopisy	298	420	122
PHM	1 287	1 387	100
nákup zvířat	1 385	1 704	319
ochranné pracovní pomůcky	588	411	-177
DDHM 1÷3 tis. Kč	541	1 071	530
DDHM 3÷40 tis. Kč	2 545	3 651	1 106

2) spotřeba energie:

U těchto nákladů došlo k očekávanému meziročnímu zvýšení a to o 6 446 tis.Kč (25,849 mil. Kč/19,403mil. Kč), zejména z důvodu změny cen elektrické energie a plynu. Dalším důvodem zvýšených nákladů byly zhoršené klimatické podmínky v závěru roku 2008.

Elektrická energie: spotřeba el. energie v měrných jednotkách se oproti roku 2007 zvýšila o cca 5,6 % , jednotková cena za kWh se zvýšila o cca 13 %. Celkem se tedy náklady na el. energie zvýšily o 3 346 tis. Kč.

Vodné a stočné: spotřeba pitné vody zůstala na úrovni roku 2007 a nedošlo ke zvýšení jednotkové ceny. Růst nákladů na vodné a stočné o 2 259 tis. Kč je způsoben zpoplatněním čerpání užitkové vody z vrtů.

Plyn: u spotřeby plynu došlo k výraznému zvýšení výdajů a to o cca 823 tis. Kč (2,455 mil. Kč/1,632 mil. Kč), což je o téměř 50%, přičemž zásadní vliv na toto zvýšení má růst ceny zemního plynu o 33% meziročně, ale i zvýšená meziroční spotřeba o cca 14 %, která je dána především změnou teplotního režimu v pavilonech Afrika zblízka a Indonéska džungle.

b) Služby:

Náklady na služby byly v roce 2008 o 7 746 tis. Kč vyšší než v roce 2007, tj. o 13%. Nejvýraznější podíl na tomto zvýšení mají náklady na opravy a údržbu, nájemné, poštovné a ostatní služby – viz dále. Naopak ke snížení nákladů došlo u ochrany objektu, nákladů na úklid a ostatních služeb.

1. běžné opravy a udržování:

Tyto náklady vzrostly proti roku 2007 o 4%, tj. o 1 097 tis. Kč. Rozpočtové možnosti nám umožnily posílit rozpočet z původních 16 235 tis. Kč až na 28 622 tis. Kč, což dovolilo pokrýt nejen původně plánované běžné opravy a údržbu, ale i provedení rozsáhlých a finančně náročných oprav především budov a komunikací, ale i pozemků a porostů.

a) budovy a stavby: Původní rozpočet ve výši 3 620 tis. Kč byl zvýšen na 9 389 tis. Kč. Skutečné čerpání dosáhlo výše 11 259 tis. Kč. Mezi významné, co do rozsahu i nákladů, patřily zejména tyto opravy:

- výběh koně Převalského	926 tis. Kč
- venkovní expozice slonů a hrochů	303 tis. Kč
- objekt Obora	1 026 tis. Kč
- školící středisko Hejnice	1 553 tis. Kč
- bazén a zasklení v expozici tučňáků	1 294 tis. Kč
- oplocení areálu u Vltavy	886 tis. Kč
- vnitřní boxy v pavilonu kočkovitých šelem	271 tis. Kč

- objekt v Dobřejově 373 tis. Kč
- velká voliéra (bude pokračovat i v r. 2009) 1 417 tis. Kč
- skla a přístřešek v pavilonu goril 295 tis. Kč

b) komunikace: Náklady na tyto opravy jsou sice nižší o 1 097 tis. Kč než v roce 2007, přesto svou výší 5 484 tis. Kč nejsou nevýznamné. Původně jsme plánovali 3 710 tis. Kč, rozpočet jsme pak upravili až na 6 010 tis. Kč. Kromě průběžných oprav mlatových cest a komunikací hlavně v okolí pavilonů a expozic jsme provedli i rozsáhlejší opravy:

- před expozicí ledních medvědů 902 tis. Kč
- návštěvnických komunikací u pavilonu goril 1 461 tis. Kč
- v prostoru expozice lachtanů 1 739 tis. Kč
- zpevněných ploch za expozicí goril 579 tis. Kč

c) dopravní prostředky: náklady na tyto opravy se stabilizovaly na úrovni 1,1÷1,2 mil. Kč a pokrývají běžnou potřebu údržby bez havarijních případů, tzn. výměny náplní, opravy tachografů, turbodmychadel, podvozkových částí, atd. Z větších oprav je třeba zmínit opravu:

- zametače 191 tis. Kč
- nakladače Manitou 111 tis. Kč
- navijáku 183 tis. Kč

d) stroje a zařízení: proti předchozímu roku se náklady zvýšily o 1 133 tis. Kč. Podstatně se na tom podílí nezbytná údržba čerpací techniky, např. jen oprava tepelného čerpadla pro pavilon goril stála 592 tis. Kč. Jinak jsou z této položky hrazeny nejrůznější opravy strojních zařízení zahrady – od výpočetní technika přes čisticí stroje Kärcher až po rozhlasová zařízení, kotle, výtahy nebo kamerové systémy.

e) ostatní opravy: proti roku 2007 klesly z 7 503 tis. Kč na 4 477 tis. Kč, tedy dost výrazně. Z těchto nákladů jsou hrazeny např.:

- malířské práce včetně oprav maleb (např. v pavilonu Afrika za 132 tis. Kč);

- topenářské a instalatérské práce;
- sklenářské práce včetně oprav bezpečnostních skel;
- tesařské práce (palandy u tygrů, venkovní palisády,...);
- opravy sítí a lan v pavilonech;
- opravy automatických dveří a pojezdových bran včetně servisu a seřízení;
- čištění kanalizace;
- opravy herních zařízení v dětském hřišti;
- servis a opravy kopírek;
- opravy vnitřních oplocení (výběhy);
- opravy a servis kol, atd.

f) údržba pozemků a porostů: tyto náklady jsou zhruba ve stejné výši jako v předchozím roce (2007–3 920 tis. Kč, 2008 – 3 893 tis. Kč). I v roce 2008 jsme pokračovali v realizaci návrhů z posudku odborné firmy, zpracovaného v roce 2005. V zásadě jde o to, aby v expozičních částech zahrady byly vytvořeny podmínky domovských teritorií chovaných zvířat a v ostatních částech zahrady aby byly při výsadbách i péči o porosty respektovány charakteristiky regionálních i nadregionálních biokoridorů. V rámci tohoto záměru jsme v roce 2008 provedli:

- výchovné, redukční a tvarovací řezy dřevin včetně kácení spolu s celkovým vyhodnocením porostů za 491 tis. Kč;
- zahradnické práce včetně pokládky trávníků a travních koberců, doplnění živých plotů, ozelenění palisád a dosadby mezipásů, dosadbu zeleně na plochách výběhů celkem za 781 tis. Kč;
- ostatní údržbu, např. terénní úpravy okolí voliéry velkých dravců, arboristické práce, zazimování zavlažovacích systémů, terénní úpravy ve výběhu velbloudů, opravy přirozených okrajů vodotečí v areálu, údržba a obnova ploch u lemurů, goril a za pavilonem Afrika, sadovnické úpravy svahu a ploch v okolí sochy Radegasta, opravu závlah u gepardů, ochranné výsadby proti ataku zvířat ve výběhu tygrů, biologické ošetření vodních nádrží Laguna, atd.

2. Výkony spojů:

Za služby spojů jsme zaplatili o 23,6% více než v roce 2007. Náklady na internet a telekomunikační poplatky se zvýšily pouze o 57,7 tis. Kč, zvýšení poštovního o

438,6 tis. Kč jde na vrub rozsáhlé fundraisingové akci na podporu výstavby nového slonince, jejíž výsledky jsou stejně jako v minulých letech zdrojem příjmů, určených na výstavbu nového slonince. Náklady na tuto akci činily 791 tis. Kč, takže vlastní poštovné se proti roku 2007 snížilo.

3. Odborné služby:

Tyto náklady meziročně stouply o 11%. Byly z nich hrazeny především:

- veterinární rozbor – 685,6 tis. Kč, proti roku 2007 stouply o 5,8%;
- veterinární péče – 915,7 tis. Kč.
- externí energetik a pracovník BOZP – 480 tis. Kč;
- grafické a typografické práce včetně tisku (Trojský koník, informační panely, citylighty, billboardy) – 3 345 tis. Kč;
- právní a notářské služby – 253,9 tis. Kč;
- překlady – 143,4 tis. Kč;
- zdravotnické služby – 100,7 tis. Kč;
- technický dozor u rozsáhlých oprav – 369,3 tis. Kč;
- servisní práce (výtahy, elektrozařízení, atd.);
- daňové poradenství – 84 tis. Kč;
- audit a pomoc při inventarizaci – 694,5 tis. Kč;
- správa počítačové sítě a webu – 492 tis. Kč;
- veřejné zakázky – 204,7 tis. Kč;
- revize elektrozařízení, plynu, tlakových nádob, hromosvodů a komínů – 112 tis. Kč;
- personální audit – 1 128 tis. Kč;
- odvoz odpadu – 583,6 tis. Kč;
- geodetické a geologické práce – 282 tis. Kč;
- preparace kůží;
- videodokumentace (elektronický archiv medií), atd.

4. Ostatní služby:

Do těchto nákladů patří především:

i. Nájemné: za tyto služby jsme zaplatili celkem 2 001,4 tis. Kč, což je proti roku 2007 (115 tis. Kč) podstatný nárůst. Z této částky však tvoří 971 tis. Kč náklady na provozování zoobusů zdarma pro návštěvníky Zoo mezi stanicemi Nádraží Holešovice a Zoo v období od dubna do září vždy o víkendech. Tuto službu zajišťoval DP HMP. Zbylou část těchto nákladů tvoří nájemné za partnerské vozy užívané Zoo a nájem buněk-sociálního zařízení pro návštěvníky.

ii. Úklid: stejně jako v roce 2007 se i v roce 2008 tento náklad snížil a to o 4,3% (v roce 2007 o 4,4%) na 2 527,3 tis. Kč.

iii. Ochrana objektu a bezpečnostní služba: i tyto náklady jsou v roce 2008 nižší než v roce předchozím (o 2,7%). Kromě nižší návštěvnosti se v nákladech projevil i přísnější postup vůči agentuře zajišťující pro nás tyto služby – v případě zjištěných nedostatků byla operativně dohodnuta nižší fakturace.

iv. Inzerce a propagace: z 7 564 tis. Kč v roce 2007 stouply tyto náklady na 11 436,8 tis. Kč, tj. o 51,2%. Marketingová podpora formou intenzivní reklamní kampaně v cílených vlnách směřovala k zajištění návštěvnosti a tedy tržeb ze vstupného a současně k budování trvalého vztahu návštěvníků zoo formou adopce zvířat. Navíc část těchto nákladů je kryta výnosy z reklamy, účtované do doplňkové činnosti.

c) Osobní náklady:

Limit prostředků na platy byl pro rok 2008 schválen ve výši 44 622 tis. Kč pro 197 pracovníků. Na rozdíl od předchozích let nedošlo v roce 2008 k úpravě tarifů.

V roce 2008 jsme dosáhli průměrné mzdy 25 214,- Kč, stanovený limit však pokrýval průměrnou mzdu jen do výše 18 875,- Kč. Proto jsme požádali zřizovatele o možnost čerpání fondu odměn až do výše 13,500 tis. Kč, abychom i pro rok 2008 zajistili nárůst průměrné mzdy. Tato naše žádost byla usnesením Rady HMP č. 972 ze dne 15. 7. 2008 schválena. Skutečné čerpání fondu odměn je 13 171 tis. Kč.

Plánovaný počet pracovníků byl splněn na 97% a to v důsledku vyšší fluktuace pracovníků (49 nástupů, 42 výstupů) především u funkcí chovatelů. Převážná většina z nich ukončila pracovní poměr ve zkušební době.

Průměrná mzda v roce 2008 dosáhla výše 25 214,- Kč a proti roku 2007 vzrostla o 11%. Skutečná výše platových tarifů je čerpána na 81,6 % ročního plánu, protože tarify jsou kráceny v případě čerpání dovolené (náhrady mzdy) a nemocnosti, která činila za rok 2008 v průměru 4,82 % z přepočteného stavu pracovníků. Proti roku

2007 se platové tarify zvýšily jen o 2% a to pouze nárokovými změnami stupňů v rámci tarifních tříd.

OON plánované ve výši 2 985 tis. Kč byly překročeny o 9,2% na 3 259 tis. Kč. Dohody o provedení práce nebo pracovní činnosti jsou uzavírány na práce, na které by bylo nerentabilní uzavírání klasických pracovních poměrů. Dohody jsou uzavírány na průvodcovské, informační a pokladní služby, a to převážně na období prodloužené otvírací doby zahrady v letních měsících. Zkušenost posledních let ukazuje výhodnost dohod především u informačních a průvodcovských služeb, protože přítomnost těchto pracovníků v pavilonech i venkovních expozicích v mnoha případech zabraňuje vandalismu některých návštěvníků. Atraktivita průvodcovských služeb i pro návštěvníky je patrná ve zvýšených tržbách za tyto služby. Podle kategorie průvodců jsme od 1. 6. 2008 zvýšili sazby odměn ze 75,-/hod. na 100,-/hod. resp. ze 60,-/hod. na 75/hod.

U doplňkové činnosti došlo ke snížení průměrné mzdy o 6 % oproti roku 2007, tj. z 21 571,- Kč na 20 187,- Kč. Tento pokles byl způsoben tím, že po odchodu vedoucí i skladníka nepobírali noví pracovníci plné osobní ohodnocení po zkušební dobu. OON jsou čerpány pouze ve výši 107 tis. Kč, což je o 56,2% méně než v roce 2007 jako důsledek zvýšeného počtu prodejců v hlavním pracovním poměru.

d) Ostatní náklady (úč. 549):

Tyto náklady proti roku 2007 stouply z 12 221 tis. Kč na 15 852 tis. Kč v roce 2008, tedy o 29,7%.

Nejpodstatnějším vlivem je růst nákladů na DPH proti roku 2007 o 6 658,3 tis. Kč, tj. o 98,4%!

Z ostatních nákladů klesly:

- náklady na pojištění díky bonusům za bezeškový průběh o 599,6 tis. Kč (opět jsme některé drobné škody neuplatnili u pojišťovny a získali tak bonus jehož hodnota je vyšší než výše neuplatněných škod)
- úhrady účastnických poplatků o 59,9 tis. Kč (z 135,7 tis. Kč na 75,8 tis. Kč).

e) Odpisy:

Náklady na odpisy meziročně stouply o 2 678,2 tis. Kč, tj. o 8,1%. Schválený odpisový plán tak byl překročen o 2 294,7 tis. Kč. Protože toto zvýšení bylo kryto

vlastními výnosy, nežádali jsme zřizovatele o jeho změnu. Překročení je důsledkem chybně stanoveného časového plánu zařazování investic do provozu.

Doplňková činnost

1. Tržby

Skladba tržeb byla pozitivně ovlivněna otevřením nových prodejních kapacit, negativně pak nižší návštěvností než v roce 2007.

Tržby z parkovišť v objemu 7 198 tis. Kč mírně překročily plán (7 000 tis. Kč), jsou však současně meziročně nižší o 1 647 tis. Kč. Zde se výrazně projevilo to, že došlo k omezení ploch na kterých zoo tržby získávala – ve druhém pololetí roku 2008 to byla plocha u zámecké zdi (z důvodů dopravní obslužnosti) a od listopadu 2008 celé parkoviště Lávka, kde byla zahájena výstavba protipovodňových opatření a parkoviště bylo zabráno pro zařízení staveniště.

V roce 2008 došlo k výraznému navýšení tržeb z reklamy a to o 3 997 tis. Kč. Důvodem bylo završení některých dlouhodobých jednání o partnerské spolupráci a celkově zúročení stále vyšší marketingové hodnoty Zoo Praha.

Tržby za prodané zboží se přes některé negativní vlivy podařilo udržet na úrovni rekordního roku 2007, což považujeme za úspěch.

tis.Kč	2008	2007	%
Tržby z parkoviště	7198	8845	81,4
Tržby za reklamu a prezentaci	12379	8 382	147,7
Tržby z nájmu	8 151	6 887	118,3
Tržby z prodeje zboží	13 157	12 886	102,1
Ostatní výnosy	1 591	1 743	91,3

2. Náklady

Strukturou se náklady příliš neliší od let předchozích. V porovnání s rokem 2007 jsme měli vyšší náklady na drobný hmotný majetek v souvislosti s vybavením nových stánků na suvenýry, očekávané zvýšení se týká i nákladů na spotřebu energie. V zájmu získání kvalitních nájemců gastro zařízení (restaurace Archa, kavárna Černohousky) a provozovatelů prodejních automatů jsme uskutečnili výběrová řízení, takže nám poprvé vznikly i náklady na inzerci v doplňkové činnosti. Přes tyto skutečnosti se celkové náklady proti roku 2007 zvýšily pouze o 3,2%.

3. Zisk

Dosažený zisk po zdanění ve výši 24,5 mil. Kč je o 14,9% vyšší než v roce 2007. Doplnková činnost je tedy i v roce 2008 významným zdrojem financování provozu zahrady a to především mzdových nákladů prostřednictvím fondu odměn, do kterého navrhujeme přidělit plných 80% zisku, tj. 15,6 mil. Kč. Do jaké míry je tento fakt pro zahradu důležitý ukazuje to, že z těchto zdrojů je hrazena již celá třetina průměrné mzdy.

III. Ostatní činnosti

Kontroly:

V roce 2008 bylo v Zoologické zahradě hlavního města Prahy provedeno 5 interních auditů systému a výkonu a 1 následný audit. V rámci každého auditu byl prováděn audit vnitřního kontrolního systému.

Přehled provedených auditů:

1.	Systému a výkonu	Audit vedení skladu MTZ a vnitřního kontrolního systému	Bez zjištění
2.	Systému a výkonu	Audit vedení pokladních operací a vnitřního kontrolního systému	Zjištění bez finančního dopadu.
3.	Systému a výkonu	Audit podkladů pro výpočet mezd	Zjištění bez finančního dopadu.
4.	Systému a výkonu	Audit skladu krmiv	Doporučena změna způsobu vedení skladové evidence a dodržování řídicí kontroly.
5.	následný	Audit plnění přijatých opatření k odstranění nedostatků	Bez zjištění
6.	Systému a výkonu	Audit hospodaření s FKSP	Bez zjištění

V roce 2008 bylo v Zoo Praha provedeno 9 externích kontrol. Náplň těchto kontrol a výsledky ukazuje následující přehled:

Pražská správa sociálního zabezpečení	březen 2008	O kontrole pojistného, provádění nemocenského pojištění a plnění úkolů v důchodovém pojištění za období od 1.4.2006 do 31.1.2008.	Bez zjištění
Oblastní inspektorát práce pro hl.m. Prahu	červenec 2008	Kontrola dodržování povinností vyplývajících z právních předpisů, z nichž vznikají zaměstnancům práva a povinnosti, vč. Právních předpisů o odměňování zaměstnanců	Bez zjištění
Finanční úřad pro Prahu 7	červenec 2008	Místní šetření dle § 15 zákona č. 337/92 Sb., o správě daní a poplatků ve znění pozdějších předpisů.	Bez zjištění
Hygienická stanice hl.m. Prahy	září 2008	Státní zdravotní dozor dle zákona č.258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, v platném znění – statek – karanténa, Žirafy, Karanténa	Bez zjištění
Městská veterinární správa	září 2008	Kontrola nakládání s vedlejším živočišným produktem 1.-3. kategorie	Bez zjištění
VZP	září 2008	Kontrola plateb pojistného na veřejné zdravotní pojištění a dodržování ostatních povinností plátce pojistného.	Zjištění bez finančního dopadu
Ministerstvo životního prostředí	listopad 2008	Veřejnoprávní kontrola dodržování podmínek stanovených v § 6 zákona o zoologických zahradách	Bez zjištění
MHMP	srpen	Kontrola plnění opatření, vydaných	Bez zjištění

	2008	k odstranění nedostatků, zjištěných při finanční kontrole v příspěvkové organizaci	
--	------	--	--

Personální audit:

Usnesením Rady hl. m. Prahy č. 908 z 15.7.2008 bylo rozhodnuto o provedení personálního a organizačního auditu v Zoo Praha se zaměřením na restrukturalizaci a úspory. Zadání bylo formulováno jako „Posouzení efektivity činnosti organizace v návaznosti na další subjekty působící na území hl.m. Prahy s obdobným předmětem činnosti včetně posouzení spravování a provozování svěřeného majetku“ s tím, že termín pro předložení výsledků je 31.1.2009. Na základě výběrového řízení tento audit provedla fa BNV Consulting s.r.o. v 11. a 12. měsíci roku 2008. I když závěry personálního auditu budou projednány a uzavřeny s MHMP až v 1. čtvrtletí 2009, lze již dnes konstatovat, že v systému řízení, organizaci práce ani využití kapacit neshledal závady, které by vyžadovaly okamžitá řešení. Návrhy systémových opatření budou případně realizovány až po schválení Radou HMP.

Rozbor hospodaření za rok 2008 - doplňková činnost

	Schválený rozp. 2008	Skutečnost 2008	% plnění	Skutečnost 2007	Index 2008/2007
TRŽBY celkem	38 200	42 476	111,2%	38 743	1,10
z toho: - parkoviště	7 000	7 198	102,8%	8 845	0,81
- reklama	9 000	12 379	137,5%	8 382	1,48
- nájem	7 000	8 151	116,4%	6 887	1,18
- zboží	13 700	13 157	96,0%	12 886	1,02
NÁKLADY celkem	18 268	17 987	98,5%	17 429	1,03
z toho vybrané položky					
Spotřebované nákupy	9 895	10 016	101,2%	9 342	1,07
z toho: spotřební materiál	145	78	53,8%	141	0,55

obchodní zboží	8 000	8 039	100,5%	7 908	1,02
drobný hmotný majetek	190	311	163,7%	216	1,44
spotřeba energie	1 560	1 588	101,8%	1 078	1,47
Služby	2 984	2 863	95,9%	3 097	0,92
z toho: výkony spojů	62	24	38,7%	29	0,83
nájem a služby(neb.pr.)	100	100	100,0%	99	1,01
úklid	1 000	748	74,8%	958	0,78
náklady na leasing	0	0	-	0	-
opravy a udržování	72	43	59,7%	322	0,13
cestovné	0	0	-	0	-
náklady na reprezentaci	0	0	-	0	-
Osobní náklady	5 389	5 087	94,4%	4 692	1,08
z toho: ostatní osobní náklady	280	107	38,2%	244	0,44
mzdové náklady	3 700	3 544	95,8%	3 145	1,13
zákonné soc.pojištění	1 290	1 276	98,9%	1 187	1,07
zák.soc.náklady (FKSP)	65	71	109,2%	63	1,13
Daně a poplatky	0	0	-	1	-
(s výjimkou daně z příjmů)					
Ostatní náklady	0	21	-	297	0,07

z toho: úroky	0	0	-	0	-
manka a škody	0	1	-	171	-
jiné ostatní náklady	0	20	-	34	0,59
Odpisy	0	0	-	0	-
z toho: z budov a staveb	0	0	-	0	-
zařízení	0	0	-	0	-
HOSP.VÝSLEDEK					
	19 932	24 489	122,9%	21 314	1,15
(+zisk,-ztráta)					
Počet zaměstnanců					
	14,0	14,6	104,3%	12,2	1,20

* v tis. Kč

Rozbor hospodaření za rok 2008 - hlavní činnost

	Schválený rozp. 2008	Upravený rozp. 2008	Skutečnost 2008	% plnění k UR	Skutečnost 2007	Index 2008/2007
TRŽBY celkem	124 460	153 459	153 985	100,3%	115 728	1,33
z toho tržby ze vstupného	116 800	124 625	124 799	100,1%	93 917	1,33
- konkr. určené dary	7 000	11 165	11 165	100,0%	7 319	1,53
- ostatní	660	17 669	18 021	102,0%	14 492	1,24
NÁKLADY celkem	225 460	264 220	264 210	100,0%	232 867	1,13
z toho vybrané položky						
Spotřebované nákupy	60 455	61 861	61 166	98,9%	52 602	1,16

z toho: - spotřební materiál	28 995	30 271	30 166	99,7%	29 874	1,01
- drobný hmotný majetek	3 260	4 560	4 721	103,5%	3 086	1,53
- spotřeba energie	28 000	26 600	25 849	97,2%	19 403	1,33
Služby	48 397	67 168	65 935	98,2%	58 189	1,13
z toho: výkony spojů	2 558	2 598	2 600	100,1%	2 104	1,24
ostatní služby	1 225	1 065	1 061	99,6%	1 640	0,65
odborné služby	7 440	7 170	7 158	99,8%	6 452	1,11
nájemné a služby	862	2 002	2 001	100,0%	115	17,40
úklid	2 800	2 530	2 527	99,9%	2 641	0,96
náklady na leasing	0	0	0	-	0	-
opravy a udržování	16 235	30 113	29 302	97,3%	28 205	1,04
cestovné	1 270	1 020	1 103	108,1%	1 107	1,00
náklady na repréz.	550	550	546	99,3%	715	0,76
Osobní náklady	69 700	85 493	85 277	99,7%	76 416	1,12
z toho: ostatní osobní náklady	2 985	3 148	3 280	104,2%	2 895	1,13
- mzdové náklady	44 622	57 793	57 793	100,0%	52 152	1,11
- zákonné soc.pojištění	19 900	21 565	21 457	99,5%	19 231	1,12
zák.soc.náklady (FKSP)	1 000	1 160	1 156	99,7%	1 043	1,11
Daně a poplatky	125	111	103	92,8%	151	0,68
(s výjimkou daně z příj.)						
Ostatní náklady	13 365	16 169	16 016	99,1%	9 776	1,64

z toho: úroky	0	0	0	-	0	-
manka a škody	0	0	2	-	82	-
jiné ostatní nákl.	13 295	15 998	15 852	99,1%	9 629	1,65
Odpisy	33 418	33 418	35 713	106,9%	33 035	1,08
z toho: z budov a staveb	29 161	29 161	30 903	106,0%	28 644	1,08
zařízení	4 257	4 257	4 810	113,0%	4 391	1,10
ZC prodaného majetku	0	0	0	0,0%	2 597	-
Daň z příjmu 2006	0	0	0	0,0%	101	-
Provozní dotace	101 000	101 000	100 989	100,0%	107 531	0,94
Dotace MŽP	0	8 788	8 788	100,0%	8 288	1,06
Dotace JPD 3	0	394	342	86,8%	1 118	0,31
Dotace revitalizace náhonu	0	579	66	11,4%	0	-
Dotace Huculové	0	0	40	-	0	-
HOSP.VÝSLEDEK (+zisk,-ztráta)	0	0	0	-	-202	-

* v tis. Kč

Ing. Petr Ptáček, ekonomický náměstek

Zaměstnanci

Doba trvání pracovního poměru zaměstnanců k 31.12. 2008 s doplň. činností

Doba trvání	Počet	%
do 5 let	119	55.61
do 10 let	42	19.63
do 15 let	25	11.68
do 20 let	10	4.67
nad 20 let	18	8.41
celkem	214	100

Členění zaměstnanců podle věku a pohlaví k 31.12. 2008 s doplň. činností

Věk	Muži	Ženy	Celkem	%
20	1	2	3	1.40
21 - 30	16	43	59	27.57
31 - 40	37	26	63	29.44
41 - 50	24	12	36	16.82
51 - 60	23	14	37	17.29
61 a více	8	8	16	7.48
celkem	109	105	214	100,00
%	50,94	49,07	100,00	

Průměrný přepočtený evidenční počet pracovníků rok 2008

přepočtený evidenční počet - hlavní činnost	196
přepočtený evidenční počet s doplň.činností	210.75

průměrný přepočtený evidenční počet - hlavní činnost	190,98
průměrný přepočtený evidenční počet s doplň.činností	205.63

evidenční počet - hlavní činnost k 1. 1. 2008	188
evidenční počet s doplň.činností k 1. 1. 2008	203

evidenční počet - hlavní činnost k 31. 12. 2008	199
evidenční počet s doplň.činností k 31. 12. 2008	214

Životní výročí pracovníků Zoo Praha

55 let: Alena Jirásková

Antonín Rylka

Jiří Jarolím

60 let: Vladimíra Padiorová

RNDr. Karel Pithart

ing. Petr Ptáček

65 let: Jitka Vojířová

Pracovní výročí pracovníků v Zoo Praha

20 let: PhDr. Michaela Voldřichová

25 let: Helena Černochová

Tomáš Dobrovský

30 let: Otakar Melichar

40 let: Karel Kabát

Zbyněk Šiša

Jan Masopust (zároveň celková doba zaměstnání)

Fluktuace zaměstnanců za rok 2008

Významné nástupy: Martin Lukač (vedoucí odd. prodeje a služeb)

ing. Alexandr Světnický (investiční náměstek)

mgr. Dušan Michelfeit (náměstek útvaru kontaktu s veřejností)

Nástupy celkem: 49 pracovníků

Významné odchody: PhDr. Petr Schönfeld (náměstek útvaru kontaktu s veřejností)

Yvona Krouská (vedoucí odd. prodeje a služeb)

Miroslav Brtnický (vedoucí provozu chovů)

Marek Ždánský (vrchní chovatel)

Odchody celkem: 42 pracovníků

Vzniklo nové oddělení tréninku zvířat (k 1. 2. 2008), bylo zrušeno samostatné oddělení telefonní centrály (k 1. 1. 2008) a expoziční oddělení (k 1. 8. 2008).

V případě 4 pracovníků došlo ke změně funkce, k 1. 10. 2008 byla nově zavedena funkce vrchního chovatele.

Z funkce byl odvolán zoologický náměstek (k 31. 12. 2008 pracovní poměr neskončil).

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA ZOO PRAHA (k 31. 12. 2008)
ŘEDITEL PhDr. Petr Fejk
• Marková Ilona Mgr. <i>oddělení sekretariátu ředitele</i>

<ul style="list-style-type: none"> • Dana Podzemská <i>samostatné pracoviště personální</i> • Ing. Eva Novotná <i>samostatné pracoviště interního auditu</i> 				
<i>zoologický útvar</i>	Ing. Karel Hasman <i>provozní útvar</i>	Ing. Petr Ptáček <i>ekonomický útvar</i>	Ing. Alexandr Světnický <i>ve stiční útvar</i>	Mgr. Dušan Michelfeit <i>útvary v kontaktu s veřejností</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Antonín Vaidl <i>chovatelské oddělení I</i> • Pavel Brandl PhD. <i>chovatelské oddělení II</i> • Jaroslav Šimek PhD., <i>chovatelské oddělení III</i> • Petr Velenský <i>chovatelské oddělení IV</i> • Ing. Antonín Mrázek, Ladislav Žoha <i>krmivářské oddělení</i> • RNDr. Evžen Kůs <i>oddělení dokumentace</i> • Ing. Tomáš Kapic <i>oddělení pro</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Ing. Radka Zvonečková <i>oddělení životního prostředí</i> • Stanislav Kupsa <i>oddělení údržby</i> • Karel Rakušan <i>oddělení dopravy</i> • Jitka Vojířová <i>oddělení správy budov a MTZ</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Josef Klouda <i>oddělení hlavní účtárny</i> • Marie Knapová <i>samostatné pracoviště práce a mzdy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Josef Stuchlík <i>stavební oddělení</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Eva Macháčková <i>oddělení návštěvnického servisu</i> • Pavlína Veselková <i>výchovně vzdělávací oddělení</i> • František Šusta Ph.D. <i>oddělení tréninku se zvířaty</i> • Romana Anděrová, Iva Vilhumová <i>samostatné pracoviště publikační</i>
				doplňková

<i>obchod a výměnu zvířat</i>				činnost • Martin Lukač <i>odděle ní prodeje a služeb</i> • Ing. Vít Kahle <i>oddělení PR a marketingu</i>
-----------------------------------	--	--	--	--